

MAKÜ

**T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE YUMUŞAK GÜÇ VE TÜRKİYE’DE KAMU DİPLOMASİSİ POLİTİKALARI

MUHAMMET ALİ EVÇİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. ÜMMÜHAN KAYGISIZ

**Üye: Doç. Dr. Ümmühan KAYGISIZ
Üye: Doç. Dr. Esmâ ÖZDAŞLI
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Selim KANAT**

BURDUR – 2021

T.C.

**BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE YUMUŞAK GÜÇ VE
TÜRKİYE’DE KAMU DİPLOMASİSİ POLİTİKALARI**

MUHAMMET ALİ EVÇİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. ÜMMÜHAN KAYGISIZ

**Üye: Doç. Dr. Ümmühan KAYGISIZ
Üye: Doç. Dr. Esmâ ÖZDAŞLI
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Selim KANAT**

BURDUR – 2021

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre hazırlamış olduğum “Türkiye’nin Kamu Diplomasinde ki Yumuşak Gücü” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik ve etik kuralları ihlal etmediğimi, tezimin özgün olduğunu, başvurduğum kaynakları metin içinde, dipnotlarda ve kaynakçada eksiksiz ve bilimsel kurallara uygun olarak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Adı Soyadı

Tarih ve İmza

TEŞEKKÜR METNİ

Bu tezi hazırlamamda bana yardımcı olan başta danışman hocam Doç. Dr Ümmühan Kaygısız hocam olmak üzere, Doç. Dr. Esmâ Özdaşlı ve Dr. Öğretim üyesi Selim Kanat hocama teşekkürlerimi sunuyorum.

(EVCİ, Muhammet Ali, “Uluslararası İlişkilerde Yumuşak Güç Ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi Politikaları”, Yüksek Lisans Tezi, Burdur,2021)

ÖZET

Yumuşak güç kavramı, küreselleşmenin de hız kazandığı 1990’ların başında ortaya çıktığı andan itibaren uluslararası ilişkiler alanında gündem belirleyen terimlerden biri haline gelmiştir. Terim, özellikle Joseph Nye ile birlikte daha tartışılır hale gelmiştir. Yumuşak güç, siyasi değerler ve dış politika gibi manevi kaynaklardan beslenmektedir. Bu nedenle birçok büyük aktörün ilgisini çekmiş ve çekmeye devam etmektedir. Bu çalışma, dünyadaki belli başlı ülkelerdeki gelişmelerle birlikte, Türkiye’nin yumuşak gücü ve kamu diplomasisi uygulamalarını incelemektedir. Jeopolitik konum ve coğrafya, askeri kapasite, ekonomik durum, değerler, siyaset, kültür ve tarih Türkiye’nin yumuşak güç kaynaklarının şekillenmesinde oldukça önemlidir. Bu tezin amacı, Türkiye’nin uluslararası alanda izlediği kamu diplomasisi politikalarını ortaya koyarak, yumuşak gücü kullanma politikaları açısından Türk dış politikasındaki dönüşümleri incelemektir. Araştırmada bir nitel araştırma yöntemi olarak literatür taraması kullanılmıştır. Bu kapsamda kamu diplomasisi çalışmaları ve nasıl ilerlediğinden yola çıkılarak, genel olarak TİKA, Yunus Emre Kültür Merkezi, TÜRKSOY gibi kamu diplomasisi kurumlarının çalışmaları değerlendirilmiştir. Özellikle 2000’li yıllarla birlikte görünür hale gelen bu yeni dış politika aktörleri, Türkiye’nin dünya siyasetinde geliştirmiş olduğu diyaloga bir örnek olarak siyasi, ekonomik ve kültürel alanları kapsayacak şekilde, çok boyutlu bir perspektif ile ele alınmaktadır. Tezde, Türkiye’de kamu diplomasisi alanında yumuşak gücün önemi ortaya konulmakla birlikte, dünyadaki yumuşak güç uygulamalarından farklı olarak, Türkiye’nin dış siyaset arenasındaki bu faaliyetlerinin genel olarak, Türk kültürel değerleri ve gelenekleri doğrultusunda şekillenen kültürel etkileşim faaliyetleri ve insani yardım stratejileri şeklinde olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi, Kültür

(EVCI, Muhammet Ali, “ Soft Power in International Relations and Public Diplomacy Policies in Turkey ”, Master Thesis, Burdur,2021)

ABSTRACT

The concept of soft power has become one of the agenda-setting terms in the field of international relations since it emerged in the early 1990s, when globalization gained momentum. The term has become more controversial, especially with Joseph Nye. Soft power is fed by spiritual resources such as political values and foreign policy. For this reason, it has attracted and continues to attract the attention of many great actors. This study examines Turkey's soft power and public diplomacy practices along with the developments in major countries in the world. Geopolitical location and geography, military capacity, economic situation, values, politics, culture and history are very important in shaping Turkey's soft power resources. The aim of this thesis is to examine the transformations in Turkish foreign policy in terms of soft power policies by revealing the public diplomacy policies that Turkey pursues in the international arena. In this study, literature review was used as a qualitative research method. In this context, based on public diplomacy studies and how it has progressed, the studies of public diplomacy institutions such as TIKA, Yunus Emre Cultural Center and TURKSOY have been evaluated. These new foreign policy actors, which have become visible especially with the 2000s, are discussed with a multidimensional perspective, covering political, economic and cultural fields, as an example of the dialogue Turkey has developed in world politics. In the thesis, the importance of soft power in the field of public diplomacy in Turkey is revealed, but unlike the soft power practices in the world, it has been seen that these activities of Turkey in the foreign policy arena are generally in the form of cultural interaction activities and humanitarian aid strategies shaped in line with Turkish cultural values and traditions. .

Keywords: Turkey, Soft Power, Public diplomacy, Culture

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN METNİ	iii
TEŞEKKÜR METNİ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GÜÇ KAVRAMI.....	5
1.1.1.GÜCÜN SINIFLANDIRILMASI.....	10
1.1.2. JOSEPH NYE'E GÖRE GÜÇ TÜRLERİ.....	12
1.1.2.1. SERT GÜÇ (HARD POWER).....	14
1.1.2.2. YUMUŞAK GÜÇ (SOFT POWER).....	15
1.1.2.3. AKILLI GÜÇ (SMART POWER).....	18
1.1.3. YUMUŞAK GÜCÜN TEMEL ARAÇLARI.....	20
1.1.3.1. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI.....	23
1.1.3.2. EKONOMİK AKTÖRLER.....	25
1.1.3.3. ULUSLARARASI ÖRGÜTLER.....	26
1.2. DİPLOMASİ VE KAMU DİPLOMASİSİ.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANLARI.....	30
2.1. KÜRESEL SİYASETTE YUMUŞAK GÜCE YÖNELİŞ.....	30
2.2. DÜNYADA YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANLARI.....	31
2.2.1. ABD VE YUMUŞAK GÜÇ.....	31
2.2.1.1.ABD’NİN ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERİ.....	32
2.2.1.2.HOLLYWOOD ENDÜSTRİSİ.....	34
2.2.2. RUSYA VE YUMUŞAK GÜÇ.....	38
2.2.3. JAPONYA VE YUMUŞAK GÜCÜ.....	40
2.2.4. DİĞER ÜLKELERİN YUMUŞAK GÜÇ ÖRNEKLERİ.....	41
2.3. TÜRKİYE VE YUMUŞAK GÜÇ.....	42
2.3.1. ULUSLARARASI ALANDA TÜRKİYE.....	42
2.3.2. TÜRKİYE’DE YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANLARI.....	48
2.3.2.1. EĞİTİM.....	48
2.3.2.2.TURİZM, SPOR, KÜLTÜR.....	53
2.3.2.3.TİKA.....	62
2.3.2.4. KIZILAY.....	64
2.3.2.5. YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ.....	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİNİN YUMUŞAK GÜÇ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA KÜRESEL İLİŞKİLERİ.....	68
3.1.1. TÜRK DEVLETLER İLE İLİŞKİLERİ VE ORTAK OLDUĞU KURULUŞLAR.....	69

3.1.2. AVRUPA İLE İLİŞKİLER.....	71
3.1.3. BALKANLARLA İLİŞKİLER.....	72
3.1.4. AFRİKA İLİŞKİLERİ.....	72
3.1.5. ORTADOĞU İLE İLİŞKİLERİ.....	73
3.2. GENEL OLARAK TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	74
SONUÇ.....	80
KAYNAKÇA.....	83
ÖZGEÇMİŞ.....	93

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABGK: Avrupa Birliği Güvenlik Konseyi

ACA: Silah Kontrol Derneği

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

ARGE: Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri

BAE/UAE: Birleşik Arap Emirlikleri, United Arab Emirates

BE: Büyükelçilik

BK: Başkonsolosluk

ÇUŞ: Çok Uluslu Şirketler

BYEGM: Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü

DİB: Diyanet İşleri Başkanlığı

DTÖ: Dünya Ticaret Örgütü

FAS: Federation of American Scientists, Amerikan Bilim Adamları Federasyonu

GATS: General Agreement on Trade in Services, Hizmet Ticareti Genel Anlaşması

GBR: Great Britain, Birleşik Krallık

GSMH: Gayri Safi Milli Hasıla

GSYH: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

ICEX: İspanya Dış Ticaret Enstitüsü

İLO: Uluslararası Çalışma Örgütü

JCI: Uluslararası Ortak Komisyon

NATO: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü

OAİB: Orta Anadolu İhracatçıları Birlikleri

SEACEX: Yurt Dışı Kültürel Faaliyetler

T.C. Türkiye Cumhuriyeti

THK: Türk Hava Kurumu

THY: Türk Hava Yolları

TISA: Uluslararası Hizmet Ticareti Anlaşması

TİKA: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TİSA: Hizmetlerin Ticareti Anlaşması

TOKİ: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı

TPAO: Türkiye Petrolleri Anonim Şirketler

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Üst Kurumu

TUYED: Turizm Yazarları ve Gazeteciler Derneği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TÜRKSOY: Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı

TÜRSAB: Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği

UEFA: Union of European Football Associations, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği

UNDP: United Nations Development Programme, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü,

USA: United States of America, Amerika Birleşik Devletleri

USIA: United States Informational Agency, ABD Enformasyon Dairesi

USP: University of Sao Paulo, Sao Paulo Üniversitesi

WRC: Dünya Ralli Şampiyonası

WTTC: Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi

YEE: Yunus Emre Enstitüsü

YETEM: Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi

YETKM: Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezi

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Toplumda İktidar Olgusuna Dair Temel Yaklaşımlar

Tablo 2: Ulusal Güç Faktörleri

Tablo 3: Joseph Nye’a göre Sert ve Yumuşak Güç

Tablo 4: Sivil Toplum Kuruluşlarının Sınıflandırılması

Tablo 5: Yüz Yüze Diplomasi İle Dijital Diplomasi

Tablo 6: Beyaz Perdeye Girdiği Andan İtibaren İlk 3 Günde Elde Edilen Hasılat Ve İzlenme Sayısı Yüksek Olan Filmler

Tablo 7: Geçmişten Günümüze Gişe Hasılatı 1 Milyar Doları Aşan Filmler

Tablo 8: ABD’nin Film Endüstrisinin Dünyada Kiralamayla Elde Ettiği Gelirler (1990-1992)

Tablo 9: Seçilmiş Ülkelerin Rio Olimpiyatlarına Katılan Sporcu Sayısı Ve Madalyaları

Tablo 10: 32. Yaz Olimpiyatlarına Katılan Türk Sporcular

Tablo 11: Türkiye’nin İslami Dayanışma Olimpiyatlarından Kazandığı Madalyalar

Tablo 12: Türkiye’nin Suriye’ye Yaptığı İnsani Yardım Rapor Analizi

Tablo 13: Kızılay’ın 2019 Yılı Yurt Dışı Faaliyet Raporu

GİRİŞ

Dünya siyasetinde 1990’lardan önce sert güç kavramı daha popülerken, o tarihten sonra yumuşak güç kavramı, ön plana çıkmaya başlamıştır. Joseph Nye, gücü sert ve yumuşak güç olarak ayırır. “Sert güç” araçları ülkenin askeri yatırımları, nüfusu ve doğal kaynakları gibi ölçülebilen nicel değerlerdir. Yumuşak güç ise sert güce kıyasla daha nitel değerlere sahiptir. Yumuşak gücü önemli hale getiren unsurlar, Soğuk Savaş’ın bitimi ile iki kutuplu düzenin sona ermesi, uluslararası iletişimin artması, bilgi devrimi ve küreselleşmenin hızla ilerlemesi gibi uluslararası sistemde meydana gelen benzeri değişimlerdir. Bu unsurların dünya siyasetine getirdiği kazanımlar ise dış politikada evrensel değerlere uygun yönetim anlayışları, küresel ticaret, evrensel normlar, uluslararası hukuk kuralları, insan hakları ve özgürlük gibi konulardır. Günümüzde siyasi aktörler, her geçen gün yükselen kamuoyunun güvenini kazanmak için uluslararası ilişkilerde sert güç araçlarını kullanma konusunda çekimser olmuşlardır. Bu nedenle siyasal aktörler, yumuşak güç unsurlarına önem vermekte ve yumuşak güce sahip olabilmek için stratejiler geliştirmektedirler. Yumuşak gücün en büyük faydası siyasal aktörlerin istediklerini elde edebilmek için, tehdit veya kandırma gibi zorlu yollara başvurmaya gerek kalmadan, çekicilik, cezbetme ve işbirliği yöntemlerini kullanarak, başkalarının davranışlarını etkilemeye çalışmalarıdır. Dolayısıyla yumuşak güç, başkalarını zor kullanmadan, onların istek ve arzularını elde etmeye, şekillendirmeye yönelik faaliyetlerdir. Joseph Nye göre yumuşak gücün kaynakları, kültür, dış politika ve siyasi değerlerdir. Görüldüğü gibi eski dönemlerde ülkelerin gelişme ve ilerlemesinin önemli bir göstergesi olarak görülen askeri ve ekonomik gücün yerine geldiğimiz çağda yumuşak güç uygulamaları ülkeler açısından diğer devletler üzerinde etki oluşturmada çok önemli bir araçtır.

Yumuşak gücün önemli kazanımlarını fark eden Türkiye bu alanda önemli ilerleme kaydetmektedir. Ortadoğu, Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Asya bölgeleriyle ve bu bölge halklarıyla ilişkilerin geliştirilmesi, bölge sorunlarıyla ilgilenilmesi, düzen kurucu rol üstlenilmesi ve bu alanlarda evrensel norm ve değerlerin ön planda tutulması, Türkiye’nin yumuşak gücünü arttıran etmenler olmuştur. Ayrıca, Türkiye’nin demokrasiyle yönetilmesi, liberal ekonomiyi benimsemesi dünyayla entegre olmakta güçlük çekmemesi bu konuda önemli avantajlar sağlamaktadır.

Bu çalışma, günümüz dünyasında artarak önem kazanan yumuşak güç kavramının Türkiye’de kamu diplomasisini güçlendirici bir unsur olarak avantajlarını ortaya koymaktadır. Türk dış politikası yumuşak gücün önemini anlayabilmek açısından incelenmeye değerdir. Çalışma, içinde bulunduğumuz dönemde hem akademik yazında hem de uluslararası alanda değer kazanan yumuşak güç kavramını, Türkiye’nin yumuşak gücünü ve Türkiye’nin dış politikada yumuşak gücü ne şekilde, ne kadar kullandığı ve izlediği yöntemleri değerlendirmiştir. Çalışma, yumuşak güç kavramını, kavramın nasıl ve ne şekilde ortaya çıktığını, önemini ve bu bağlamda, Türk dış politikasındaki yerini incelemekte, Türkiye’nin yumuşak gücü konusunda geline nokta, Türk dış politikasında yumuşak güç kullanımı ve nasıl kullanıldığı sorularına cevap aramaktadır.

Literatürde yapılan araştırmalar doğrultusunda yumuşak güç ile ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların Türkiye’nin TİKA, THY, Yunus Emre Enstitüsü, eğitim ve medya gibi yumuşak güç enstrümanları ya da Türkiye’nin yumuşak güç unsurları ve diğer ülkelerle gerçekleştirilen karşılaştırma çalışmaları şeklinde olduğu görülmektedir. Diğer taraftan; Türkiye’nin bir bütün olarak yumuşak güç unsurlarının tarihsel süreç içerisinde geçirdiği aşamalar, gelişimi ve kamu diplomasisini dönüştürücü rolüne yönelik çalışmaların sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Tez bu konudaki literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Tezin oluşturulmasında; nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda kaynak tarama yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmada, bahsedilen kaynak tarama yöntemi çerçevesinde internet ağında kullanıma açık olan resmi siteler, resmi kurumların yayınlamış olduğu akademik çalışmalar, kitaplar, dergiler, makaleler, raporlar incelenmiştir. İnternet erişimiyle ulaşılabilen kütüphaneler, kitaplar, süreli yayınlar, akademik veri tabanlı internet siteleri ve medya kuruluşları incelenerek çalışmanın içeriği oluşturulmuştur. Öncelikle birincil kaynaklar kullanılmıştır. Kavramsal çerçevede, geniş literatür taraması vasıtasıyla bu alanda çalışma yapmış birçok farklı akademisyen ve düşünürün düşüncelerine yer verilmiştir.

Yumuşak gücün ülkeler açısından taşıdığı önemi vurgulayan çalışma üç bölüm şeklinde organize edilmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde konunun zeminini ortaya koymak için kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmada yumuşak güç kavramının nasıl, kimler tarafından ortaya çıktığı, etkili olan dinamikler incelenerek açıklanmıştır.

Konunun daha anlaşılır ve somut olması açısından, bir sonraki aşama olan Türkiye'nin yumuşak güç kullanımına ışık tutması amacıyla, kavramı, kimlerin, nasıl, ne yöntemlerle ve ne şekilde kullandıkları incelenmiştir. Kullanan aktörlerin amaçları, izlediği stratejiler, yol haritası ve yöntemleri incelenmiştir. Uluslararası ilişkilerde mevcut olan “güç şekilleri” araştırılmıştır. Neo-liberalizm akımının en önemli temsilcilerinden olan J. Nye tarafından ortaya atılan “yumuşak güç” kavramı, yumuşak gücün uygulandığı durumlar ve bir devletin yumuşak gücünü tespit eden kategoriler neler olduğu incelenmiştir.

İkinci bölüm, dünyada ABD, Rusya gibi belli başlı ülkelerin yumuşak güç uygulamalarını ve kazanımlarını değerlendirmektedir. Ayrıca bulunduğu coğrafyada önemli bir aktör konumunda olan Türkiye'nin yumuşak güç uygulamalarını belli başlıklar etrafında sınıflandırarak ele almaktadır. Bu kısımda üzerinde durulan nokta, dış politikada, yumuşak güce örnek oluşturacak atılan adımlar, girilen faaliyetler analiz edilmiştir. Genel olarak yapılan değerlendirmeler doğrultusunda tezin temel amacına ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Dış politikada Türkiye'nin yumuşak gücü sayılabilecek, yapmış olduğu somut uygulamalar ve kullandığı enstrümanlar nelerdir?
- Türkiye'nin bu açıdan sık başvurduğu yöntemler nelerdir ve başarılı olmuş mudur?
- Dünyada belli başlı ülkelerdeki yumuşak güç enstrümanları ile benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

Bu soruların yanıtlarını bulmak amaçlı çalışılan bu bölümde, dış politikada en sık başvurulan yöntemler olarak; kültürel etkileşim faaliyetleri ve bu konuda dış politikada düzen kurucu rolü, ekonomik ve insani yardımlarından bahsedilmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin yumuşak güç kaynakları olan; tarihi ve kültürü, jeopolitik konum ve coğrafya, değerler ve politika, yumuşak güç açısından katkıları olan kurumlar ayrı başlıklar halinde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise genel çerçevesiyle Türk dış politikasına değinilmiştir. Türk dış politikası ve Türkiye'nin yumuşak güç uygulamalarını kamu diplomasi aracı olarak ele almakta ve bu yolla Türkiye'nin uyguladığı yumuşak güç uygulamalarının dış politikada kamu diplomasisi açısından sağladığı avantajları değerlendirmektedir. Bu

açidan öncelikle Türkiye'nin Türk devletler ile ilişkileri ve ortak olduğu kuruluşlar, Avrupa, Balkanlar, Afrika ve Ortadoğu ile ilişkiler öne çıkan konular açısından ele alınmıştır. Türk dış politikasında yumuşak güç kullanımı incelenirken Türkiye'nin izlediği stratejiler üzerinden incelemeler yapılmıştır.

Çalışma, değişen dünya konjonktüründe önem kazanmış bir kavram olan yumuşak güç sayesinde uluslararası aktörlerin, sert güç kullanmadan, nasıl başarılı adımlar attığını göstermektedir. Çünkü yumuşak gücün varlığının farkına varılıp bu yönde ilerleme kaydedilmeden, dünya gündemini oluşturma, uluslararası saygınlık kazanma ve nihai gaye olan dış politika hedeflerini gerçekleştirebilme olanağı zordur. Bu çerçevede; Türkiye'nin yumuşak güç kaynakları, potansiyeli ve sert güç kaynakları; günümüz uluslararası sisteminde de olmazsa olmazlardandır. Tez, dünyadaki farklı yumuşak güç uygulamalarına değinerek, karşılaştırma yapılabilmesi olanağı sunmaktadır. Türkiye'nin bu alanda gücünün/eksikliklerinin farkına varılması için yapılan çalışmalara katkıda bulunması açısından önem arz etmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GÜÇ KAVRAMI

Devlet kavramı, insan topluluklarında yöneten ve yönetilen ayrımının ortaya çıkması ile birlikte ortaya çıkmaya başlamıştır. Devlet, toplum üzerinde zor kullanma gücünü elinde bulunduran merkezileşmiş bir siyasal örgütlenmedir. Bu tür siyasal örgütlenmeler tarih boyunca büyük değişiklikler göstermiş ve farklı kavramlarla ifade edilmiştir (Uygun, 2020:1). Genel olarak nüfusun artması ile birlikte kaos da toplum içinde artmaya başlamış ve insanlar o dönemlerde kendi haklarını güvence altına almak için devlet kurumunu yaratma ihtiyacı hissetmişlerdir (Çetin, 2015: 101). Devlet; insanların tüm ilişkilerini düzenleyen siyasal bir teşkilattır. Devlet malların üretim bölüşüm ve dağıtımını etkileyen bir mekanizmadır. Hükümet ise siyasal otoriteyi devlet adına kullanan ve bu gücü aktive eden kurumdur (Tezcan, 2015: 183). Devlet kavramını en genel ifade ile “*toprak sınırları içinde egemen yetki alanı kuran ve kalıcı kurumlar vasıtasıyla otorite uygulayan siyasal bir birlik*” (Heywood, 2015: 29) olarak tanımlamak mümkündür. Uluslararası hukuktaki klasik tanımı ise Devletin Hakları ve Görevleri konulu Montevideo Sözleşmesi (1933) ile belirlenmiş bir toprak, sürekli bir nüfus, etkin bir yönetim ve diğer devletlerle ilişkilere girme kapasitesi olarak yapılmıştır. Egemenlik, kamusalılık, meşruiyet, tahakküm ve toprağa (ülke) dayalı bir birlik olma şeklinde devletin beş temel özelliği vardır (Heywood, 2018:102-103). Devlet mekanizması her zaman ve dönemde siyasal analizlerin temel odak noktası olmuştur.

Küreselleşme süreci ile devlet, özelleştirme gibi bir takım uygulamalarla piyasa mekanizması ile birlikte yol almaya başlamıştır. Bu durum bölgesel cemaatçi siyasetin otoritesinin artmasına ve milliyetçiliğin yükselmesi neden olmuştur. Merkezkaç baskıların serbest kalması nedeniyle de yerelleşme olgusunu artmıştır (Heywood, 2015: 32-33). Devlet toplumsal bir organizma olduğundan varlığını korumak için yasalar çıkarmıştır (Çetin, 2015: 102). Güç kavramını uzun bir süre boyunca siyaset bilimciler realizmin uluslararası ilişkilerin ayrılmaz bir uzantısı olarak kabul edilmiştir (Pınar, 2017: 255). Bazı düşünürlere göre güç kavramını var eden şey çıkar kavramıdır. Yani

gücün başlangıcı çıkardır (Özdemir, 2008: 119). Realistlere göre zaman ve mekana karşı statik bir yapı arz eden çıkar kavramı, gücün temel yapısını oluşturmaktadır. Çıkar kavramının önemini anlatmak için neo-realistler çıkar kavramını paraya benzetirler. Neo-realistler göre iktisatta para ne kadar önemli ise uluslararası ilişkilerde çıkar o kadar önemlidir. Çıkar kavramı zaman/mekandan bağımsızdır. Ama gücün kullanımı bulunduğu ortamın politik-kültürel ortamından etkilenir (Torbalı, 2019: 7). Uluslararası hukuk çıkar kavramını tanımlarken, nitelikli nüfusa, yüzölçümüne, doğal kaynaklara, ekonomi, askeri ve siyasal yapılarına bakarak daha kapsamlı bir tanım yapmaktadır. Geleneksel diplomasinin ilgi alanları ya da incelediği konular savaşlar, barış koşulları, sınır ihlallerinin düzeltilmesi, küresel ticaret ve bu ticaretin yol açtığı küresel lojistik/taşımacılık kurallarıdır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 86). Güç kavramını oluşturan yegane şey ülkenin kendi milli ekonomik, kültürel, siyasi değerlerini uluslararası arenaya aktarabilme yeteneğidir (Davutoğlu, 2008: 12). Mintzberg'e göre güç; *“Örgütsel çıktıları etkileyebilme yeteneğidir”* (Çalışkur, 2016: 39). Siyaset bilimi terminolojisinde güç kavramına yakın anlamda bağdaştırılan bir diğer kavram da iktidardır. Foucault, iktidarı şu şekilde tanımlar; *“söylem yoluyla elde edilmek istenen güçtür.”* Ona göre bu kavram sadece özel çıkarların gerçekleştirilmesini sağlayan aktörler grubuyla tanımlamaz. Bu kavramı sadece bireysel ve kolektif ilişkiler bütünü olarak görmez (Demir, 2013: 61). İktidar sosyal bir olaydır. Amacı insanları sevk ve idare edip onları kolektif bir şekilde bir arada tutmayı sağlamaktır. Siyasal iktidarı elinde bulunduranlar bu kavramı şahsileştirmek ve devamlılığın sağlanması için devlet fikri ortaya atmışlardır (Kaplan, 1994: 1). Güç alanı denilen kavram ise güce sahip olan birinin, bu gücü kullanırken ne kadar insanı etkilediğinin toplamıdır (Aslan ve Uyar, 2020: 179). Sosyoloji ile ilk ilgilenen insanlar toplumu tek bir bütün olarak ele alıp onu siyasal sistemler ve devletlerle karşılaştırmışlardır. Toplum kavramını tüm dünya nüfusu/ genel bir insan nüfusu olarak görmüşlerdir. Ama topluma yapılan bu tür yorumların bilimsel olarak hiçbir anlamı yoktur. Günümüz modern sosyoloji, grup ile toplum kavramını birbirinden ayırarak toplum ile ilgili şu tanımları yapmaktadır; *“Toplumsal gereksinimlerini karşılamak için etkileşen belli bir coğrafi mekanda yaşayan ve ortak bir kültür paylaşan pek çok sayıdaki insanın oluşturduğu bir birlikteliktir. Başka deyimle toplumsal ilişkilerin ağıdır”* (Tezcan, 2015: 8).

Güç kavramı hakkında çok fazla araştırma yapılsa da bu kavramın kapsayıcılığının fazla olması ve niteliğinin dinamik bir yapı arz etmesi nedeniyle bu kavram hakkında net bir tanım yapılamaz. Bu nedenle bu kavram zamanla daha da göreceli bir yapı halini almıştır. Bazı düşünürler güç olgusunu fiziksel özelliğiyle ele alırken bazıları bu kavramın kullanım alanları ve etkileri üzerinde araştırma yapmışlardır. Gücün var olabilmesi için aynı platformda birden fazla aktörün yer alması gerekir. Tek aktörlü bir yapıda güç hakkında inceleme yapılamaz (Torbalı, 2019: 5). Politik gücün kapsayıcılığı altında kalan ve sık sık askeri güçle birlikte kendisine inceleme alanı yaratan bir başka güç çeşidi de ekonomik güçtür. Bu güç çeşidi günümüzde önemli olmasının yanında geçmişte de çok önemliydi. Zira medeniyetlerin gelişip ilerlemesinde ve günümüzün şuan ki hallerini almasında önemli bir etkidir. Ekonomik güç ancak askeri güçle var olabilir. Ortaçağda baronlar feodal baronları yenerek ekonomik güçlerine kavuşmuşlardır (Torbalı, 2019: 6). Modern ülkelerde demokrasinin en ideal yönetim biçimi olduğu vurgulanmaktadır. Ama bu yönetim biçimini devletin yapılarında belirlenmiş olan salt kurallarla ilerleyen bir yönetim biçimi olarak anlamamak gereklidir (Durdu, 2015: 88).

Güç kavramı akademik alanda daha çok uluslararası ilişkiler ve uluslararası politika alanlarında kullanılmaktadır. Güç kavramı daha çok realist fikirlerden beslenir. Buna rağmen feminizm ve Marksizm ideolojilerinin de inceleme konuları arasında yer almaktadır (Özdemir, 2008: 11). Marksist teorisyenler gücün kaynağına hegemonya kavramını yerleştirmişlerdir. Hegemonya ise rıza ve uzlaşmaya dayanmaktadır. 18.yüzyılda Hollanda, 19. yüzyıl da İngiltere ve 20. yüzyıl da ise Amerika hegemonya güç olmuşlardır. Bu güce sahip olanlar diğer aktörlerin oyunun kurallarını değiştirmelerini engeller. Ama bu güç her zaman göreceli bir üstünlük anlayışına sahiptir (Torbalı, 2019: 8). Siyaset içinde ABD hegemonyası altında tek ve çok yanlılık gerilimi meydana gelmektedir. Mesela ABD ve AB arasında giderek artan farklılıklar; Çin Hindistan ve Rusya'nın siyasal arenadaki atılımları küresel siyasetin geleceğini belirleyen yegane unsur olacaktır (Fedayi, 2014: 138). Güç kavramını içine alan bir başka kavramda otoritedir. Otorite gücün meşrulaşmış halidir. Bu kavramı en iyi açıklayan sosyal bilimci Weber'dir. Ona göre otorite; "yasalara dayanan, zorlama olmayan, meşru güç kaynağıdır" (Çalışkur, 2016: 32).

Otoritenin güçten en önemli farklarından biri de otorite güce göre daha sürekli ve daha düzenli bir nitelik taşımasıdır (Çalışkur, 2016: 33). Gücün diğer bir tanımı da ülkelerin istedikleri hedeflere ulaşması konusunda diğer ülkeleri etkileyebilme yeteneğidir. Güç kavramı, insanın doğasında var olan bir olgudur. Tarih ne kadar ilerlerse ilerlesin gücün yok olmayacağı sadece şekil değiştireceği çoğu normatif bilimlerin kabul ettiği bir gerçektir. İngiliz tarihçiler özellikle gücün uluslararası ilişkiler boyutuyla ilgilenmişlerdir. Bu yüzden bu kavramı uluslararası ilişkiler disiplinin merkezinde bulundurlar (Yatağan, 2018: 70). Bachrach ve Baratz'ın yapmış olduğu “*Two Faces of Power*” adlı çalışmada güç kavramının iki boyutlu olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Bu çalışmada güç olgusunun karşısındakinin davranışlarını direk yönlendirmek ya da etki etmek gibi yöntem çeşitleri yerine, olayları perde arkasında ve uzaktan değiştirip etkileyebilmeyi amaçlarlar. Soğuk Savaş döneminde CIA ajanı olan Ray Clin'nin ortaya attığı bir kavram olan **algılanabilir güç** kavramı, gücü matematiksel hesaplarla çözmeye çalışsa da bu formülün bir önemi olmadığı ortaya çıkmıştır. Çünkü formüle göre SSCB, ABD'ye göre iki kat daha güçlü çıkmasına rağmen savaşın kazananı ABD olmuştur. Bu örnekte anlayacağımız şey gücün yegane amacı, var olan kaynakları en etkin ve verimli kullanabilme kapasitesine hizmet etmesidir. Algılanabilir güç; $(Nüfus + Yüzölçümü + Ekonomik Askeri kapasite) \times (Strateji irade)$ şeklinde formüle edilmiştir (Torbalı, 2019: 9). Egemenlik kavramı kısaca siyasal toplumlarda en yukardakinin hükmetme gücüdür (Beriş, 2014: 4). Bodin'in fikrine göre mutlak otorite demek tanrı dışındaki en güçlü otoritedir. Ona göre egemenlik ise mutlak monarşi anlamına gelir (Beriş, 2014: 5). Thomas Hobbes'e göre egemenlik ve yönetilen kavramları ancak devletle var olmuşlardır. Ölümlü tanrı (kral) egemenliğin temsilcisi iken halk ise sadece ona uymakla görevli uyruklardır (Beriş, 2014: 6).

Güç kavramı siyaset ve diplomasi bağlamında ele alınacak olursa, bir ülkenin diğer bir ülkeye istediğini yaptırabilmesi olarak değerlendirilebilir. Sert güç bu durumu zor kullanarak yaptırırken yumuşak güç ise bunu zor kullanmadan yaptırmasıdır. Jeremy Bentham güçle ilgili yapmış olduğu çalışmalarında gücün üçüncü boyutunu ortaya çıkarmıştır. Gücün bu boyutuna **Panoptik Güç** adını verir. Bu kapsamda güç doğrudan uygulanan ve direkt olarak kullanılan bir kavram değildir. Bentham, Panoptikon'u “bir üst aklın, gücü elde etmesinin yeni bir modeli” (Bentham, 1995:29-95) olarak ifade etmiştir. İktidar kavramı çoğu düşünüre göre eşitsiz olan güç ilişkisinin bir sonucu olarak

görülmektedir. Bu kavramın en önemli özelliği evrensel bir nitelik taşımasıdır. İktidarın geçmişi neredeyse insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Modern siyaset egemenlik kavramını daha pratik alana indirgemıştır (Beriş, 2014: 3). Siyasetin ana konusu meşru olan iktidar üzerinedir. Bazı düşünürler meşru iktidarı otorite olarak ele alırlar. “Egemenlik” olgusu en basit şekliyle tanımlanırsa mutlak ve sınırsız “iktidar prensibidir” yasal egemenlik, hukuk yoluyla anlamlandırılan, karşı konulması imkansız olan itaati isteme hakkıdır. Siyasal egemenlik ise sınırsız siyasal iktidara ve zorlayıcı güç kullanma tekeline sahip olmanın verdiği güvenceye itaat etme yeteneğini gösterir. Egemenlik kavramı 16. ve 17. yüzyılda Avrupa’da modern devletin gelişmesinin bir sonucu ortaya çıkmıştır. Ulus-üstü yapıların yetkilerinin yok olmasıyla başta İngiltere, Fransa İspanya olmak üzere ve diğer yerlerdeki merkezi monarşilere ait olan iktidarın en üst tatbik edici makamı olduklarını iddia edebilir hale gelmişlerdir (Heywood, 2015: 35). Rousseau iç egemenlik kavramını demokrasi ile özdeşleştirilmiştir. John Austin ise iç egemenlik kavramını “anayasacılık” kavramı ile özdeşleştirilmiştir (Heywood, 2015: 36). İktidar genel anlamda istenilen sonuca varma yeteneği olarak belirtilir. Bazen de bir şeyi yapma gücüne de işaret eder. İktidarın bu kavrayışı kişinin kendisini hayatta tutma becerisinden, yönetiminden, ekonomik büyümeyi artırma becerisine kadar her şeyi içine alır (Heywood, 2015: 44). Otorite hakkında genel bir sınıflandırma yapılacak olursa; otorite, iktidar biçimidir. Bazen meşru iktidar olarak da tasnif edilir. İktidar başkalarının davranışlarına tesir etme kabiliyetidir dersek, otoritede bunu yapma hakkıdır denilebilir. Otorite böylece bir zorlama veya manipülasyon olarak değil itaat etmenin bir görev olarak kabulüne dayanır. Bu anlayışla otorite meşruiyet ve yasallık ile örtülü iktidar anlamına gelir (Heywood, 2015: 52). Siyaset Bilimciler, devleti toplumu, egemenlik anlayışını ve buna benzer kavramlar hakkında düşünmeye başladığından beridir iktidar olgusu disiplinin temel problematiklerinden olmuştur (Acar, Feride ve Uslu, 2016: 278). Seçkin kuramları savunanlara göre iktidar ve güç tarihsel süreçte daima sayıca bir azınlığın elinde olmuştur (Acar, Feride ve Uslu, 2016: 23).

Tablo 1: Toplumda İktidar Olgusuna Dair Temel Yaklaşımlar

Öznelci Yaklaşımlar	İktisadi Yaklaşımlar	Diyalektik yaklaşımlar
İktidarın dağılımını araştırmalar	İktidarın Birikimi	Araştırma konularının temelinde iktidarın toplumsal bağlamı ve iktidarın değişimi üzerinedir.
İktidar kimin elinde sorusuna cevap ararlar	Toplum için ne kadar iktidar gerekli sorusuna cevap arar.	Yaşadığımız toplum nasıl bir toplum sorusuna cevap arar.
Güç kimin elinde?	İktisadi yaklaşımlar, sosyoloji ve faydacı diye iki türe ayrılır	Devletin toplum üzerindeki etkileri nelerdir sorusuna cevap ararlar.
Temelde iktidarın öznesini araştırmaktadırlar	Sosyolojik iktidarın önemli temsilcisi Talcott Parsons'tur.	
Seçkincilik- çoğulculuk arasındaki tartışmayı belirlerler		

Kaynak: (Acar, Feride ve Uslu, 2016: 23).

Bir hükümetin yaptığı faaliyetler halkın çoğunluğunu etkiliyorsa buna politika denilmektedir. Siyasal sistemin çıktısı olan politika, hükümet ya da yönetimin toplum üzerindeki etkisini yansıtır. Yani işleri yoluna koymak ya da bozma kabiliyetidir (Heywood, 20015: 55). Feminist yazar Kate Millet'e göre siyaset; *“Bir insanın başka bir grup tarafından kontrol edildiği iktidar tarafından yapılandırılmış ilişkilerdir”* (Heywood, 2015: 65).

1.1.1. GÜCÜN SINIFLANDIRILMASI

Uluslararası siyasetin ana akım perspektifleri realizm ve liberalizmdir. Bu perspektifler içerisinde de güç konusunda en fazla araştırma ve inceleme alanı yaratan akım realizmdir. Realizm düşüncesi uluslararası siyasette özellikle 1940'lerden sonra önemli yer kazanmıştır. Realist yaklaşımda güç siyaseti iki ana varsayıma dayanmaktadır:

- İnsan doğası gereği bencil ve rekabetçi bir varlıktır. İnsan doğasının tanımlayıcı özelliği egoizmdir.
- Devletler sistemi egemen devlet üzerinde herhangi bir otorite bulunmadığı için uluslararası anarşi bağlamında ilerlemektedir (Heywood, 2018:91).Görüldüğü gibi

realistler devletlerin anarşik bir uluslararası sistemde hayatta kalmaya çalıştıklarını düşünmektedirler. Merkezi otoritenin olmadığı ve anarşik bir düzenin olduğu dış siyaset sisteminde her devlet varlığını sürdürmek ve kendi güvenliğini sağlamak maksadıyla bencilce faaliyette bulunup ve gücünü maksimize etmeyi amaçlamaktadırlar (Mearsheimer, 2006: 74). Bu çerçevede uluslararası politika, herkesin birbiriyle savaştığı bir güç mücadelesi olarak özetlenebilir.

Modern realist düşünürlerin en önemli temsilcilerinden Morgenthau, güç kavramını çok sık kullanan ve kavramı uluslararası politika çalışmalarının temeline yerleştirmiştir. Ona göre, uluslararası politikayı anlamamanın anahtarı, güç yoluyla tanımlanan çıkar kavramıdır (Heywood, 2018:95). Uluslararası politika bir güç mücadelesi alanıdır. Morgenthau analizlerinde güç kavramının net bir tanımını yapmamakla birlikte, çalışmalarında gücü hem politikanın temel amacı ve siyasal davranışın temel güdüsü olarak ifade etmiş hem de ilişki şekli ve bir amacı gerçekleştirmek için araç olarak yorumlamıştır (Arı,134: 2006). Morgenthau gücü aşağıdaki tabloda ifade edildiği gibi nicel ve nitel unsurlar olarak ikiye ayırıp gruplandırmıştır.

Tablo 2: Ulusal Güç Faktörleri

Nicel Unsurlar	Nitel Unsurlar
Coğrafya	Ulusal Moral
Nüfus	Ulusal Karakter
Doğal Kaynaklar	Diplomasinin Niteliği
Endüstriyel Kapasite	Hükümetin Niteliği
Askeri Hazırlık Derecesi	

Kaynak: Morgenthau, 2005:122-162.

Liberaller ise güç olgusuna en az realistler kadar önem vermişlerdir. Ama onlar için askeri güç, realistlerde olduğu kadar ilk sıralarda değerlendirilmemektedir (Yılmaz, 2008: 29). Liberal düşünürler uluslararası siyasetin anarşik yapısını kabul etseler bile var

olan sistemde işbirliğinin her zaman mümkün olduğunu savunmuşlardır. Bu nedenle realistlerin askeri güce tekabül eden sert güç anlayışına karşılık liberaller, yumuşak güç kavramına daha çok önem vermişlerdir (Doğan, 2009: 258-259). Kuramsal olarak yumuşak güç, aktörlerin ideoloji kültür ve ekonomik gibi temel argümanları ön plana çıkararak sert güç unsurlarına başvurmaksızın diğer aktörleri etkileyebilme kapasitesini ifade etmektedir (Başaran,2017: 1). 1990’ların yeni demokratikleşme dalgası ile birlikte liberal teori ek bir enerji kazanmıştır (Heywood, 2018:101).

Neo realizmin kurucusu olan Kenneth Waltz’a göre ise temelde güç, bir amaç değil; araçtır. Ayrıca Waltz, gücü yeteneklerin dağılımı açısından tanımlar. Waltz’ a göre beceriler uluslararası ilişkilerde eşit olarak paylaşılmamıştır. Bu durum da gücün tanımlanabileceği en önemli faktördür. Eşitsiz şekilde dağılmış; bu yetenek devletlere sistem içerisinde hareket alanı yaratmaktadır (Waltz, 1979: 191).

Waltz, realist yaklaşımın iki temel varsayımı olan “uluslararası anarşi” ve “bütünsel bir aktör olarak devlet” altında bile, bir ulusun nihai hedeflerini gerçekleştirmenin etkili yolu olarak gücün kullanılmasının her zaman en önemli şey olmadığını savunmaktadır (Lee, 2011:13).

Güç kavramı, 1. Dünya Savaşından daha büyük bir yıkımla neticelenen II. Dünya Savaşı ile birlikte farklılaşmıştır (Sönmezoğlu, 2011: 48). Bu yüzden liberallerin savunduğu uluslararası sistemde kalıcı bir barış sağlanabileceğine olan inanç, II. Dünya Savaşı sebebiyle yok olmuştur. Bunun sonucunda kendilerini “realistler” olarak tanıtanlar, uluslararası sistemde fikirlerini daha rahat duyurmayı sağlamışlardır (Ateş, 2009:17).

1.1.2. JOSEPH NYE’A GÖRE GÜÇ TÜRLERİ

Joseph Nye’a göre güç kavramını genel anlamda üç türe ayırmaktadır. Bunlar sert güç, yumuşak güç, akıllı güçtür.

Nye gücü, havaya benzetir. Nye gücü herkesin hakkında konuştuğu; lakin çok az kişinin anlayabildiği bir kavram olarak betimlemektedir. Bu durumu Nye çiftçilerin ya da meteorogların durumuna benzetir. Çünkü onlarda havayı tahmin etmeye çalıştıkları gibi, siyasi liderler de gücün doğasında meydana gelen değişiklikleri anlamlandırmaya ve tahmin etmeye uğraşırlar. Nye gücü benzettiği başka bir kavramda aşktır. Ona göre güç, aynı zamanda aşk gibidir. Onu deneyimlemek, tanımlamaktan ve ölçmekten daha

kolaydır (Nye, 2004: 1). Nye’a göre gücün etkisini kolayca ölçmek gibi bir olanağımız yoktur. Örneğin birisine “Atla!” dediğinde o kişinin atlaması, senin onun davranışlarını etkilediğini veya yönlendirdiğini göstermez. Atlamasını söylediğin o kişi, atlamayı seviyor olabilir. Bu yüzden gücü başkalarının değişen davranışları üzerinde değerlendirmeden önce, onların tercihlerini ve bizim komutlarımız yokluğunda nasıl davrandıklarını anlamamız gerektiğini belirtir Nye. Ayrıca diğer devletlere karşı etki oluşturabilecek kaynağa sahip olmak da yeterli değildir. Mesela pokerde, kağıtlarınız iyi olsa da kaybetme olasılığınız her zaman olduğuna vurgu yapar Nye. Yeterince güç kaynağına sahip olmanız her zaman istediğiniz sonucu alacağınızı garanti vermez. Öyle ki kaynaklar açısından ABD, Vietnam’dan daha güçlüydü. Ama Vietnam’a karşı yenildi. Ayrıca kaynakların önemi de zamana göre değişkenlik gösterebilir. Mesela petrol, Sanayi Çağı’ndan önce önemli bir kaynak olarak görülmüyordu. Nükleer Çağ’dan önce uranyum da önemli bir kaynak değildi. Kısacası güç kaynakları, bağlamı bilinmeden analiz etmek yanlış olur. Nye göre iyi kartları kimin elinde tuttuğunu değerlendirmeden hangi oyunu oynadığınızı ve kartların değerinin nasıl değişebileceğini sorgulamanız gerekir (Nye, 2004: 2-6). Nye’a göre sert gücün, temel unsurları devletin sahip olduğu askeri ve ekonomik gücüne dayanır. Devletler sert gücünü “ödül” ve “ceza”; yani “havuç” ve “sopa” yöntemine dayanarak kullanır. Nye’ın “gücün ikinci yüzü” şeklinde ifade ettiği yumuşak güç kavramı ise başkalarının tercihlerini şekillendirme becerisine dayanır (Nye, 2004: 5). Nitekim A devleti, kültürü ve siyasi değerleriyle B devletini çıkarları doğrultusunda onu etkileyebiliyor ve bu devlete istediğini yaptırıp istemediğini de yapmasını engelleyebiliyorsa, havuç ve sopa kullanmasına gerek kalmaz. Bu noktada çekici bir kültür ve meşru politik değerler yaratmak daha önemli hale geliyor. Örneğin Amerikan filmleri ve dizileri sayesinde ABD, dünya üzerindeki yumuşak gücünü yaymaktadır. Eski bir Fransız Dışişleri Bakanı ABD’nin küresel düzeyde yaydığı film ve televizyon endüstrisiyle insanların arzu ve hayallerine ilham verdiğini ve aynı sebepten ötürü farklı ülkelerden çok sayıda öğrencinin öğrenim görmek için Amerika’ya gittiğini söylemiştir. Yumuşak gücü arttırmanın bir başka unsuru da kurumlardır. Eğer bir ülke çıkarları ve değerleriyle, tutarlı uluslararası kurallar oluşturabilirse, eylemleri başkalarının gözünde meşru görünebilir. Bu bağlamda devletler, oluşturdukları kurumları kullanarak diğer devletlerin davranışlarını ve eylemlerini kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirebilir. 19. yüzyılda İngiltere, 20. yüzyılın ikinci yarısında ise ABD, ekonomik

sistemlerinin liberal ve demokratik doğasıyla uyumlu uluslararası kurallar ve kurumlar yapısı oluşturarak yumuşak güçlerini arttırmışlardır. Uluslararası Para Fonu, Dünya Ticaret Örgütü ve Birleşmiş Milletler gibi kurumlar konuya örnek gösterilebilir (Nye, 2004: 6-11).

Tablo 3: Nye’a göre Sert ve Yumuşak Güç Ayrımı

		Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
SERT GÜÇ	Askeri Güç	▪ Zorlama ▪ Caydırma ▪ Koruma	▪ Tehdit ▪ Kuvvet	▪ Zorlayıcı diplomasi ▪ Savaş ▪ İttifak
	Ekonomik Güç	▪ Teşvik ▪ Zorlama	▪ Para verme ▪ Yatırım	▪ Yardım ▪ Rüşvet
	YUMUŞAK GÜÇ	▪ Hayranlık uyandırma ▪ Gündem yaratma	▪ Değerler ▪ Kültür ▪ Politikalar ▪ Kurumlar	▪ Kamu Diplomasisi ▪ İki taraflı ve çok taraflı diplomasi

Kaynak: Nye, 2005: 37

1.1.2.1. SERT GÜÇ

Sert güç; bir ülkenin sahip olduğu baskın ekonomik ve askeri yetenekleri ile diğer ülke üzerinde istediğini yaptırabilmesi olarak tanımlanabilir. Sert gücün araçları yaptırım, baskı ve rüşvettir (Çavuş, 2012: 24). Sert güçte bir ülke, askeri güç ve yetenekleri ile diğer devlet/devletlere hükmeder. Sert güç askeri müdahale, zorbalığa ve baskıcı diplomasiye, ekonomik yaptırımlara dayanır (Yatağan, 2018: 71-72). İnsanlık tarihinin önemli eğilimleri her zaman küçük kent devletlerinden merkezileşmiş imparatorluklara ya da günümüzde de var olan güçlü merkezi devletlere doğru bir eğilim yaşanmaktadır (Sander, 2017: 30). Devletlerin sahip oldukları orduların operasyonel yetenekleri genel olarak bulundurdıkları silah sistemlerinin zamanın teknik ve teknolojik getirileri akabinde analiz edilmektedir. Bu silah sistemleri arasında en ayrıcalıklı olanı niteliksel ve niceliksel imkanları nedeniyle hava gücüdür. Havacılık sadece askeri olarak o ülkeye avantaj sağlamaz aynı zamanda ekonomik olarak da imkanlar sağlar. Bir ülkenin hava savunma ve saldırı sistemlerinin niteliksel yapısı her zaman, zamanın tüm stratejik ve fonksiyonel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olmalıdır. Hava kuvvetlerinin temel bel kemiği savaş uçaklarıdır. Uçaklar havada ilk defa “S Eğrisi” olarak hareket etmeleri jet

motorları sayesinde olmuştur. İlk jet uçağı 27 Ağustos 1939 da Almanlar tarafından yapılmış olmakla birlikte savaşlarda kullanımı 1945 yılında olmuştur. İlk jet uçağının adı “Heinkel He 178’dir” 1960’lı yıllarda artık devletler üçüncü nesil savaş uçağına çoktan geçmişlerdi. 10 yıl sonra dördüncü nesil savaş uçaklarının kullanımı hızla yayılmıştır bu dördüncü nesil savaş uçaklarının özellikleri, dijital imkanları artırılmış, manevra kabiliyeti gelişmiş ve üst düzey uçuş kontrol ve silah sistemlerine sahip olmalarıdır. Ama bu savaş uçakları zaman ilerledikçe bir anda beşinci nesil savaş uçakları olarak faaliyete geçemediler. Onlar ara nesil diye tabir edilen dört buçuk savaş uçakları olarak adlandırılan savaş uçaklarıydı. Bu uçaklar tasarım olarak dördüncü nesille neredeyse aynı ama onlara kıyasla biraz daha gelişmiş dijital göstergelere ve sınırlı da olsa radarlardan gizlenme yeteneğine sahipti. Dünyada ACA ve FAS’ın yaptığı araştırmalara göre tahmini olarak en az 15000 kadar nükleer savaş başlığı olduğu düşünülmektedir. Bu başlıkların yine yaklaşık %90’ının ABD ve Rusya’da olduğu düşünülmektedir. Bu başlıkların 9,600 adedi ordularda kullanılmaktadır. Silah Kontrol Derneği ve Amerikan Bilim Adamları Federasyonu araştırmalarına göre Kuzey Kore’de 30, İsrail’de 90, İngiltere’de 200, Fransa’da 300, Çin’de 290, Pakistan’da 160 Hindistan’da 140, Rusya’da, 6.490, ABD’de 6.185 adet savaş başlığı vardır (<https://www.cnnturk.com>, 2019).

1.1.2.2. YUMUŞAK GÜÇ (SOFT POWER)

Yumuşak gücün en önemli dayanağı meşruluktur. Devletin uluslararası statüde sahip olduğu meşruluk statüsü yumuşak güç konusunda önemli atılımlar yapmasını sağlar. Yumuşak gücün en çok önem verdiği değerler, kültür, politika, STK’lardır (Çavuş, 2012: 25). İngiliz menşeli olan Monocle Dergisi “ülkelerin yumuşak gücü” başlıklı yazısında yumuşak gücü etkili kullanabilmek için yapılması gerekenleri şu şekilde ifade etmiştir. “Var olan gücün göze batmaması gerekir, iletişim kanalları açık tutularak çoğulcu demokrasi için yaşayabilir bir ortam hazırlanmalıdır.” Bu listeye bir yenisi daha eklenecek olursa karar alma mekanizmasında çoklu aktörlük ön planda tutulması gerekir (Yatağan, 2018: 73). Yumuşak gücün iki anlamı vardır. Dar anlamı yaratmış olduğu kültürel etkidir. Geniş anlamı ise kültürel, ekonomik ve sivil güçtür. Eğitim, kültür, medya bu gücün en yoğun olduğu alanlardır (Torbalı, 2019: 10). Bu güç çeşidi o ülkenin uluslararası alanda sosyal sermayenin derinliğini ortaya koyar. ABD başkanı Reagan bir konuşmasında yumuşak güce şu şekilde atıfta bulunmuştur; “*Bu bilgi çağında, kitle*

iletişimi ve mikroçip çağında, telekomünikasyon uyduları ve yer altındaki fiber optik kablolar ile bu yeni çağda tek başına geleneksel diplomasi yeterli değildir. Birleşik Devletler, toplayabildiğimiz tüm beceri ve kaynaklar ile kamu diplomasisine eğilerek, sadece yabancı hükümetlere değil, onların halklarına da hitap etmelidir. İnaniyorum ki ülkemizin Kamu Diplomasisi büyük bir güç, Dünya tarihine şekil verebilecek olan, elimizdeki en büyük güçtür” (Halidov, 2014: 40 - 41). Uluslararası diplomaside ülkeler her zaman dış politikada tek taraflı olarak yumuşak güç ya da sert güç politikalarını uygulayamazlar. Bu iki güç bir arada uygulanmalıdır. Ama hangisine öncelik verileceğine o ülkenin içinde bulunduğu durum belirler. Sert güç için çoğu düşünür yumuşak gücün koruyucusu olduğu konusunda hem fikirdirler (Yatağan, 2018: 74-75).

Yumuşak güç kavramını en etkili şekilde kullanabilmek için; bilgi teknolojisini, küreselleşmeyi, ekonomik parametreleri ve kamu diplomasiinin etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir (Yatağan, 2018: 86-87). Yumuşak gücün en önemli yanlarından birisi de bu güç iyi değerlendirildiği takdirde devletin uluslararası arenada elde edilen kazanç daha kalıcı ve uzun süreli olmaktadır. Bunlara örnek olarak tarihsel ve kültürel değerlerin reklamında uluslararası alanda iyi bir imaj çizilmesi, devletlerin izledikleri iç ve dış politikaların uzun dönemde sağlam temellere dayandırılması, devletin kurumları ve ülkenin ekonomik düzeyinin ileri olması gibi özellikler yumuşak güce örnektir. Ama her ülkenin kendine özgü yumuşak güç silahları vardır ve her ülke var olan yumuşak güçlerini dönemin şartlarına göre daha da geliştirmeye çalışırlar (Çavuş, 2012: 26). Bir ülke ne kadar demokratik olursa yumuşak gücünde o kadar etkili olur. Demokrasinin tam uygulanmadığı yerlerde ya da diktatörlük rejimi altında olan yerlerde yumuşak güç yoktur. Demokratik rejimlerin sayısının artması yumuşak gücün de dolaşım alanını genişlemesine neden olur. Yani yumuşak gücün ortaya çıkması için gücün tek bir merkezde değil halkın geneline yayılması lazımdır (Torbalı, 2019: 15). Rusya Devlet başkanı Vladimir Putin Yumuşak güç kavramını şu şekilde anlatmaktadır. *“Dış politika amaçlarına, silah vb. çeşitli araçlar kullanmadan ancak bilginin etkisi ve gücüyle ulaşılabilir.”* *“Günümüzde büyük devletler ve blokların bu sahada çeşitli ajansları ve kurumları mevcuttur.”* *“Sadece bu araçlara yurt dışında gerçek güce sahip oluruz... Şunu kabul etmekte fayda var bizim yüksek şartımız yok, bu ayrı bir tartışılması gereken konu... İmparatorluk kurmak iddiası değil kültürel diplomasi, top rejim ihracı değil, eğitim ihracı bize büyük katkılar sağlar.”* Medvedev bu kavram hakkında şunları söylemiştir;

“Dünyada bizim ülkemizin konumunu güçlendirmek, insani araçlarla ulusal çıkarları tanıtmak devletin en önemli özelliklerindendir. Bugün insani boyut, uluslararası yaşam planının önüne geçiyor...” (Halidov, 2014: 42).

Başkalarının davranışlarını kendi isteğimize göre belirleme özelliği, güç olarak tanımlanmaktadır. Bir aktör diğer aktörün davranışlarını etkilemek için farklı teknikler kullanır. Bunlardan ilki tehdit/ceza (sopa) ikincisi, havuç yani ödüllendirme yöntemidir ki bu ilk iki yöntem bir ülkenin sert güç unsurlarına örnektir. Üçüncü yöntem de kandırmaca yani inandırma yöntemi ile meşrulaştırma yöntemidir ki bu alan yumuşak güç alanına girmektedir (Güzel, 2016: 344). 11 Eylül Saldırılarından sonra hükümetler, kamu diplomasisine daha fazla önem vererek, diğer devletlerin halklarıyla daha fazla iletişime geçip dış politikada daha liberal bir tavır takınmışlardır. Yumuşak gücün en büyük avantajı, ülkeler uluslararası alandan yumuşak güçlerini ne kadar artırırlarsa diğer devletlerin tepkilerine daha az maruz kalırlar. Bu da yumuşak güçle sert güç arasındaki en önemli farklılıktır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 87). Yumuşak güç denildiğinde ilk akla gelen kamu diplomasisidir. Kamu diplomasisi belirli bir alanda bir imaj yaratarak o ülke için ulusal bir marka oluşturup ülke imajını geliştirmeye yarayan çalışmalardır (Gülsoy ve Bostancı, 2019: 298).

Yumuşak güç, ulusal gücün bir biçimi olarak ifade edilmektedir. Uluslararası ilişkilerdeki aktörler tarafından kasıtlı veya kasıtsız olarak stratejik zorunlulukları başarmak için kullanılan düşünsel ve kültürel çekiciliğe dayalıdır. Yumuşak güç aynı zamanda salt kültürel güçten daha fazlasını teşkil etmekte ve diğer milletler ve insanlar tarafından kabul edilen siyasi değerler ve fikirler, eğitim ve sosyoekonomik sistemler ve meşru ulusal politikaları içermektedir. Diğer ülkeler, bir ulusun ideallerinin veya politikalarının meşru ve aslında arzu edilir olduğuna ikna edildiğinde, o ulusun “yumuşak gücü” artmaktadır (Lee, 2011:11).

Yumuşak güç günümüzde kendini eğitim sanat ve bilim eksenli olarak geliştirme ve ilerleme seyri içine girmiştir. Kitle iletişim araçları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve çok uluslu firmalar yumuşak gücün en büyük sırtlayıcı ve taşıyıcısı olmuşlardır (Karagül, 2013: 83). Ülkelerin dünyaya yumuşak güçlerini yaymak için kullandıkları yumuşak güç stratejileri vardır. Diğer ülkelerin başka devletlerin imajını zedelemek; ABD, SSCB’ye “Düşman İmparatorluğu Projesi” Irak, Kuzey Kore ve İran’a

ise “Şeytan üçgeni” sloganı ile kendi fikirlerini dünyaya meşrulaştırmaktır. Örneğin ABD’nin İngilizceyi ve neo-liberal politikaları evrenselleştirmesi gibi. Diğer bir strateji de kendi tarihsel hatalarını silmeye çalışıp, kendine yeni bir imaj yaratmaya çalışmasıdır. Örneğin; II. Dünya Savaşında Almanya ve Japonya’nın çok saldırgan bir tutumları vardı. Bu yüzden günümüzde uluslararası arenada daha barışçıl politikalara yönelmişlerdir (Çavuş, 2012: 27). Yumuşak gücün tarihsel alandaki örneklerine bakıldığında SSCB’nin, kendi ideolojisini hem Asya hem de Afrika kıtasında yayma faaliyetleri, ABD’nin zamanında birçok ülkeye Marshall yardımlarını yapması, Fransa’nın 18. yüzyılda diplomasi dili haline gelmesi gibi örnekler sayılır (Güzel, 2016: 347). İngiltere de ki Wales prensinin 1995’teki konuşmasında; “kültürel diplomasi işlemektedir.” *“İngiltere için çok önemli olan kültürel diplomasinin bize sunduğu değeri asla küçümsememeliyiz.”* Fransa’ da 1945’de **Kültürel İşler Genel Direktörlüğü** kuruldu. Fransa kültürel diplomasisini **Alliance Française** ve **İnstiue Française** kuruluşları ile yürütmektedir. Yumuşak güç koşullarında önde olan ülke olarak Çin genelde Afrika gibi ülkelere altyapı çalışmalarında bulunmaktadır. 2004’ de **Konfüçyüs Enstitüsü** kuruldu (Güzel, 2016: 350). Bir diğer Asya ülkesi olan Japonya’nın dünyaya yaymış olduğu yumuşak güç unsurları animelerdir (Güzel, 2016: 350). Yumuşak güç diplomasiyi, devletten devlete olan ilişkiler yerine; halklardan halklara olan ilişkiye dönüştürmüştür (Göksu, 2019: 410).

Sert gücün her zaman küresel etkiye dönüşmediği göz önüne alındığında, herhangi bir güç kaynağının başarısı bağlama ve uluslararası ilişkilerin eğilimlerine bağlıdır. Nye ve diğer yumuşak güç savunucularına göre, yumuşak güç, askeri çatışmanın daha az olduğu küreselleşme ve bilgi çağında etkili olan bir politika aracı olduğu için, kaba kuvvetten daha yavaş, daha emin, daha medeni bir etki uygulama yolu olarak dünyada öne çıkmaktadır. Meşruiyete ve değerlere dayanan yumuşak güç, bu nedenle sert gücün vazgeçilmez bir tamamlayıcısı olarak görülmektedir (Lee, 2011:14).

1.1.2.3. AKILLI GÜÇ (SMART POWER)

“Bütünleşmiş stratejilerin gelişimi için sert ve yumuşak gücü ustaca birleştirme yeteneğine akıllı güç denir. Başka bir deyişle, akıllı güç, bir aktörün sert güç ve yumuşak güç unsurlarını, aktörün hedeflerinin etkili ve verimli bir şekilde ilerletileceği şekilde birleştirme kapasitesidir. Tek başına yumuşak güç yeterli olmayabilir, ancak sert güce kıyasla göreceli stratejik önemi artmaya devam edecektir. Akıllı güç savunucuları,

ittifaklara, ortaklıklara ve kurumlara yatırım yapmakla birlikte, güçlü ordu gibi sert gücün avantajlarını ifade etmektedirler.” (Raimzhanova, 2015)

Joseph Nye, Diane Coutunun düzenlediği röportaja katılır. Röportajda Nye şunları söyler. “Çağımızın küresel problemlerini çözmek, diğer iki gücün orantılı bir karışımı olan akıllı güç sayesinde sağlanacaktır. İnsanlar, sert gücün tek başına karmaşık sorunları çözemeyeceğini farkına vardıkça, yumuşak gücün önemini idrak etmeye başlıyorlar. İş dünyası, yumuşak güce duyulan ihtiyacı anlamak açısından siyasetin ilerisindedir. ABD’nin büyük bir yumuşak gücü vardır. Amerika barış ve refahı sağlamak için sadece askeri ve ekonomik gücünü kullanmak yeterli olmayacaktır. Amerikan başkanları demokrasi ve serbest girişim düşüncelerini cazip hale getirmek zorunda kalacaklar.”

Nye röportajın devamında şunları ekledi; “liderler, güven oluşturmak ve insanları ileriye dönük gündemler etrafında toplamak için akıllı güçlerini kullanırlar. ABD liderleri akıllı gücü etkin bir şekilde kullanabilirse bu yüzyıl Amerika için önemli bir yüzyıl olacaktır.” Nye sözlerine şu şekilde devam etti “Başkan Bush, Irak'ta yalnızca sert güçle demokrasi var etmeye çalıştı ama olumsuz sonuçlarından dolayı Amerika Iraktan geri çekti. Evet, bir demokrasinin terörü yenmesi için sert güç gereklidir. Ancak bazen, yumuşak güç daha önemlidir. Yumuşak güç, gençleri terörist alternatifin dışında bir şeye çekebilir. Bunu zorlama yoluyla yapamazsınız. Yumuşak gücü sert güce tercih ederim. Ancak yumuşak gücün kendi başına iyi olmadığını anlamalısınız, iyi bir amaca hizmet etmek zorundadır. Başkalarını çekme yeteneği bazı kötü insanlar tarafından ele geçirilmiştir: Hitler, Stalin, Mao, bin Ladin. Peoples Temple'ı kuran Jim Jones, 900'den fazla kişinin zehirli Kool-Aid içerek intihar etmesini sağlamak için manipülatif yumuşak güç kullandı.” Nye göre yumuşak güç, politik ufukta kaybolan analitik bir kavramdır. Röportaj sırasında Amerika Birleşik Devletleri'nin bir dünya gücü olarak düşüşte olduğuna inanıyor musunuz? Sorusuna Nye; “Hayır. İnsanlar bu iddiayı onlarca yıldır yapıyorlar. 1980'lerin sonlarında herkes Amerikalıların bittiğini düşündü. Soğuk Savaş sona erdi ve hakim olan inanç Japonya'nın Amerika Birleşik Devletleri'ni yerinden ettiği, onu dünya ekonomisinin dışına çıkardığı vb. Bunun yanlış olduğunu düşündüm ve *Bound to Lead* kitabım bu iddiayı çürütme çabasıydı. Önce Amerikan askeri gücüne ve ardından Amerikan ekonomik gücüne bakarak başladım. Bir şeyi kaçırdığımı fark ettim: Amerikalıların başkalarını kendi ideallerine ve ülkelerine çekme yeteneği. Yumuşak güç

dediğim şey buydu ve bu yüzden Amerika Birleşik Devletleri'nin yirmi birinci yüzyılın baskın gücü olacağını yazdım.” (Coutu, 2021).

1.1.3. YUMUŞAK GÜCÜN TEMEL ARAÇLARI

Günümüzde yumuşak güç araçları oldukça çeşitlidir. Başta kamu diplomasisi olmak üzerine diplomasi faaliyetleri ve diplomasi çeşitlerinin çoğu, kitle iletişim ve medya, reklamcılık, sosyal medya platformları, üniversiteler, Think-tankler, STK'lar, çok uluslu şirketler, hükümetler ve hükümet dışı örgütler/organizasyonlar, marka/ulus marka anlayışı ağırlıklı olarak uluslararası örgütler/kurum/kuruluşlar sayılabilir. Bunların yanı sıra yumuşak gücü geliştirmeye yönelik kamu kurum/kuruluşları ve yumuşak gücü geliştirmeye yönelik resmi, yarı resmi ve özel kurum/kuruluşlar da gelişme göstermektedir. Yumuşak gücün içinde barındırdığı en önemli değerlerden biri kültürdür. Kültürün ve hukukun kaynağı toplumdur (Çetin, 2015: 211). Kültürü doğuran ve ortaya çıkaran yegane şey toplumdur.

Ward H. Goodenough'un 1963'te kültür hakkında şunları söylemiştir; *“Kültür, şu halde, neyin ne olduğunu belirleyen standartlardan ne olabileceğini belirleyen standartlardan hakkında nasıl hissedeceğini belirleyen, hakkında neler yapabileceğini belirleyen standartlardan ve bir şeyler yapmaya nasıl başlanacağını belirleyen standartlardan oluşur”* (Monaghan ve Just, 2007: 65). Margaret Mead'a göre kültür, *“insan ırkı tarafından geliştirilmiş olan ve her kuşağın sırayla öğrendiği geleneksel davranışların tümü anlamına gelir* (Monaghan ve Just, 2007:67).

Edward Taylor'a göre kültür ya da uygarlık; *“Bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, gelenek ve hukuk bir insanın bir toplumun üyesi olarak edindiği diğer her türlü yetenek ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür”* (Monaghan ve Just, 2007: 53). Bronislaw Malinowski kültürle ilgili şu sözleri söylemiştir: *“Aletlerden ve tüketicilerin mallarından, çeşitli sosyal grupların imtiyazlarından insanların düşüncelerinden ve el sanatlarından, inançlarından ve adetlerinden oluşan entegre bir bütündür. İster çok basit ya da ilkel bir kültürü isterse son derece karmaşık ve gelişmiş bir kültürü düşünelim, kısmen maddesel kısmen insani kısmen de tinsel olan ve insanoğlunun yüz yüze kaldığı somut, spesifik sorunların üstesinden gelebilmek için oluşturduğu çok büyük bir düzenle karşılaşırız”*

(Monaghan ve Just, 2007: 57). Claude Levi- Strauss kültürü; “*Kültür ne doğal ne de yapaydır. Ne genlerden nede rasyonel düşüncelerden kaynaklanır. Zira kültür icat edilmemiş olan ve işlevleri ona itaat edenler genellikle anlaşılmayan davranış kurallarından oluşur. Bu kuralların bazıları farklı türden toplumsal yapılarda edinilmiş geleneklerin kalıntılarıdır...*” şeklinde yorumlamıştır (Monaghan ve Just, 2007: 60). Renato- Rosaldo göre ise kültür “*insanlık deneyimlerinden unsurlar seçenек ve onu düzenleyerek insanlık deneyimine anlam kazandırmakta kullandıkları biçimleri anlatır*” (Monaghan ve Just, 2007: 61).

İnsanın yaptığı her şey kültürün bir yapısını oluşturur. İnsan fitrat gereği sosyal bir hayvandır. İnsanın yaşadığı sosyo-kültürel ortamda yine insanın bir ürünüdür. İnsan yaratıcı ve üretken olduğu için sosyo-kültürel ortamı da yine kendisi yaratmıştır (Akdoğan, 2014: 152). Bireye yaşadığı toplumun kültürünü benimseten yegane şey sosyalizasyon sürecidir (Akdoğan, 2014: 156). Medeniyet denilen şey de bir toplumun olgunlaşması sonucu meydana gelen sosyal bir realitedir (Akdoğan, 2014: 164). Kültür kavramına bir örnek verirse o da bir toplumun müzik kültürüdür. Her toplumun kendine özgü bir müziği vardır (Çiftçi, 2010: 150). Kültür kavramının sosyolojik boyutu bir topluluğun tüm yaşam biçiminin ifadesidir (Tezcan, 2015: 217). Toplumdaki kültürel etkenlerin koruyuculuk fonksiyonuna sahip olan dilin, söz varlığındaki atasözleri ve deyimlerine bakarak da o toplum hakkında kültürel çıkarımlarda bulunulabilir (Aslan ve Uyar, 2020: 178).

Kültürün önemli özelliklerinden birkaçı sıralanacak olursa; bireylerin içinde bulundukları topluma karşı toplumsallaşması sonucu kazanılması ve birey üzerindeki en önemli fonksiyonu olarak bireyin toplum içindeki davranışlarını düzenlemesi söylenebilir (Bozkurt, 2014: 92). Dünya üzerinde var olan her devletin kendine özgü kültürleri bulunmaktadır. Ama genel anlamda her kültürün ortak bir noktada buluştuğu değerleri vardır. Bunlar; ailevi değerleri, inançları ve sembolleridir. Ama her kültürün kendine özgü sembolü, amblemi ve bayrağı vardır (Bozkurt, 2014: 97-98). Kültürün içinde bulunan değerler, davranışlara yol gösteren genel ilkeleri kapsar iken; normlar ise insanların belirli durumlarda nasıl davranması gerektiği konusundaki beklentileridir. Kültürün içinde barındırdığı başka bir kavram ise tabudur. Tabular; kutsal sayılan şeyleri referans olarak bazı davranışların toplumca yasaklanmasıdır. Örfler toplum tarafından öngörülen davranış kalıplarını içermektedir. Bazı örf kuralları bazı toplumlarda kanun

gibi işlev görür (Bozkurt, 2014: 101-103). Kültür hem toplumun sahip olduğu gibi hem de çeşitli sosyal grupların içine kendine has karakterlerle dolduran ve bu özellikleri ile onu diğerlerinden ayırıcı nitelik kazandıran hem maddi hem de manevi değerler bütünüdür genel adıdır (Purtaş, 2013: 4). Kültürün de en önemli parçası dildir. Ayrıca dil bir milletin kendine ait en temel parçasını oluşturmaktadır. Gerek bir toplumu gerek bir insanı tanımanın da yine yegane yolu onun dilini öğrenmektir. (Purtaş, 2013: 5). Kültürün dışında toplum için kültür kadar önemli bir kavram da “değerlerdir.” Değerler kısaca topluma ve kültüre çeşitli anlamlar ve önem katan temel ölçüt birimleridir (Fichter, 2016: 167).

Küreselleşmenin hızlanması kültür ekonomisini doğurmuştur. Bu ekonomi türü, *“girdisi yaratıcılık ve kültürel emek olan; çıktısı ise fikri mülkiyet hakları ile korunan ürünler, eserler, etkinlikler ve ürünlerin tüketici ile buluşmasını sağlayan endüstriler toplamı”* olarak tanımlanmaktadır (Erataş, Alptekin, Uysal, 2013: 27). UNCTAD’ın 2008 yılında yayınlamış olduğu Yaratıcı Ekonomik Raporuna göre kültürel ürünler ihracatı 1996’da 227,5 milyar dolarken 2005’de 424,4 milyar dolara kadar yükselmiştir. Bu durum dünyada 800 milyar dolarlık bir ticaret hacminin olduğunu göstermektedir” (Erataş, Alptekin, Uysal, 2013: 29).

Kültürün post modern bir uzantısı olan popüler kültürü var eden ve geliştiren en önemli şey ise tüketim toplumdur (Çoşgun, 2012: 837). Bu kültür çeşidinin amacı üretilen mal ya da hizmetlerin daha hızlı bir şekilde tüketilmesini sağlamaktır. Bunun için de insanların o ürüne karşı bir özenti oluşturmaya çalışır (Çoşgun, 2012: 838). Kavram olarak bu kültürün sözlük anlamı gündelik yaşama hakim olan kültürdür (Çoşgun, 2012: 840). Popüler kültür kavramını var eden ve dünyaya sunan ülke ABD’dir. Bu kültür küresel pazara sunulan ve küresel ticarete konu olan ürünleri hedef almaktadır (Çoşgun, 2012: 841).

Popüler kültürün temel dayanak noktası her zaman tüketim olgusudur. Baudrillard’a göre tüketim; *“bütün global sistemin üzerine oturduğu aktif ilişkiler biçimi, sistemli etkinlikler dünyası ve tüm sorulara cevap verebilme yeteneğidir”* (Kırel ve Çelik, 2019: 4). Bu kültürün bu kadar dinamik bir yapıda olmasının nedeni hızlı üretim ve hızlı tüketim düşüncesine göre hareket etmesidir (Çoşgun, 2012: 842). Bu kültürü dünya

siyasetinde ve toplumsal hayatta yaygınlaştıran etmenler teknoloji ve endüstridir (Coşgun, 2012: 843).

Popüler kültürü genel anlamda tanımlamak gerekirse hızlıca üretilip hızla tüketilen geçmişi ve derinliği pek olmayan kültür demek mümkündür (Çiftçi, 2010: 152). Popüler kültürün tüketimle olan ilişkisi daha çok Postmodern dönemde fark edilmeye başlanmıştır. Popüler kültür günümüz çağında daha çok halk tabakasına hitap eden kültürdür (Hatipler, 2017: 41). Popüler kültüre bir diğer örnek de çizgi romanlardır. Bu çizgi romanlar popüler kültürün etkisiyle birçok ülkede önemli bir sanat dalı olarak görülmektedir. Alternatif bir kitle iletişim aracıdır. Bu eserlerin diğer edebi eserlerden en önemli farkı sadece yazı değil çizimlerle beraber anlatılmasıdır (Sarban, 2011: 10). Korelilerin K-pop şarkıları ve Japonların anime çizgi filmlerini de popüler kültüre örnek verebiliriz.

1.1.3.1. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Küreselleşmeyle birlikte devletler birçok fonksiyonunu Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) devretmiştir. Türkiye’de bulunan STK’lar da artık güçlenmeye başlamış ve Avrupa da ki STK’lar ile ortak çalışmalar yürütmüşlerdir (Ağaççı ve Gümüş, 2018: 640). STK’lar hem toplumsal hem de siyasal hayatta önemli bir rol üstlenmekte ve demokratik sistemin vazgeçilmez bir unsuru olarak önem arz etmektedir. STK’lar otonom bir şekilde çalışan kurumlardır. Bu örgütler kâr amacı gütmeyen örgütlerdir. Kamu yararına çalışan bu örgütler çok yönlü olmaktadır. Bu örgütler işlevsel olarak toplumsal, politik, çevre, sağlık vb. amaçlara hizmet etmektedirler. Bu örgütler hem ulusal hem de küresel örgütler olabilirler. Bu örgütlerin bünyesindeki üyeler işbirliği esaslı çalışmaktadırlar. Geniş anlamda STK'lar, toplumda idarenin bir parçası niteliğinde olmayan ve sivil toplum alanında faaliyet gösteren tüm örgütlerdir (Gümüş ve Ağaççı, 2018: 639). Günümüzde yaygın olan STK çalışma alanlarını sıralayacak olursak; “Ticaret Birlikleri, sendikalar, İşveren Kuruluşları, Hükümet Dışı Kuruluşlar, Hizmet ve Üretim Birlikleri, Yerel İdarelerin Birlikleri, Politik İlgi Grupları, Dinsel İlgi Gruplarıdır.” Günümüzde devletler; ekonomide katalizör görevi görerek; eğitim, ekonomi, sosyal güvenlik... vb. pek çok alanı STK’lara bırakmaktadır (Gümüş ve Ağaççı, 2018: 640). STK’ların önemli özellikleri vardır. Bunlar; demokrasiyi geliştirmek, toplumsal çeşitliliğe katkı sağlamak, dayanışma bilinci sağlamak, siyasal alanı biçimlendirmektir.

Ayrıca bu kuruluşlar özerk kuruluşlardır. Kamu yararına çalışabilirler. Hizmet ve katılım amacı taşırlar (Tezcan, 2015: 286). 1990'lı yıllarda sosyalist blok çökünce küreselleşme yaygınlaşmış ve bunun sonucunda devlete alternatif faaliyetlerde bulunan sivil toplum kuruluşları daha rahat gün yüzüne çıkmıştır (Doğan, 2009: 22). Toplumdaki sivil toplum kuruluşlarının daha rahat hareket edebilmesi için rekabete dayalı kamusal alanın varlığı olmalı ve bu kar amacı gütmeyen üçüncü sektörün devlet güdümü altında olmaması gerekir (Doğan, 2009: 325). Bu STK'lar devlet tarafından maddi olarak yardım edilse de devlete yapışık bir organ değil tam aksine özerk yapıdadırlar. STK'ların genel amaçları da devlet politikalarına yön vermektir (Doğan, 2009: 327).

Tablo 4: Sivil Toplum Kuruluşlarının Sınıflandırılması

Yönelim-Amaçlarına Göre Sivil Toplum Kuruluşları	Etki Uygulama Alanına Göre Sivil Toplum Kuruluşları
Yardım/Hayırseverlik Yönelimi STK'lar Yararlanıcıların katılım düzeyinin oldukça düşük olduğu, yukarıdan aşağıya paternalist örüntülere uygun olarak örgütlenmişlerdir. Başlıca eylem alanları fakirlerin ihtiyaç duydukları ilaç gıda giyecek dağıtımını gibi sosyal yardım, doğal afetler ve kazalarda kurtarma faaliyetleridir.	Cemaat Temelli Örgütler Bireysel girişimlerden doğan bu örgütler, spor kulüpleri, kadın örgütleri, komşuluk temelli, dini veya eğitim temelli uluslararası STK'lar, tek taraflı veya uluslararası diğer örgütler tarafından desteklenir.
Hizmet Yönelimli STK'lar Sağlık, aile planlama ve eğitim gibi alanlarda hizmet vermek için kurulmuş STK'lardır. İnsanlar, STK tarafından planlanmış hizmetleri almak veya onun uygulamasına katılmak amacıyla bu örgütlere katılırlar.	Kent-Çapındaki Örgütler Rotary veya Lions kulüpleri, ticaret, sanayi odaları, işadamları örgütleri, bazı etnik temelli örgütlerle eğitim örgütleri genellikle kent çapında örgütlerdir.

Katılma Yönelik STK'lar Yerel düzeyde yurttaşların kendi kendilerine yardım düşüncesi etrafında şekillenen yurttaşların para, araç, toprak, işgücü vb.lerini sağlayarak projenin uygulama sürecine bizzat katıldıkları örgütlerdir. Bu örgütlerde gözlenen işbirliği çoğu kez katılımcı yöndedir.	Ulusal STK'lar Ulusal düzeyde örgütlenmiş olup uzmanlık eğilimi taşırlar. Kızıllaç, Kızılay, THK gibi. Bazıları devletle organik bağ içinde olup yerel STK'lara destek sağlarlar.
Toplumu Güçlendirmeye Yönelik STK'lar Temel amacı yoksullukla savaşmak, toplumsal siyasal ve ekonomik faktörlerin yoksulların hayatındaki etkilerini ortaya koymaktır. Bazen bu grupların oluşumu kendiliğinden belirli bir sorun etrafında olur.	Uluslararası STK'lar Oldukça geniş bir alanda örgütlenmiş olup insan hakları, çocuk hakları gibi seküler amaçlardan dini amaçlara yönelik olanlarına kadar çeşitlilik gösterir. Ana faaliyetleri yerel STK'ları kurumları ve projeleri desteklemek

Kaynak: (Çetin, 2016: 523).

Teknoloji ve iletişim ağları ile sarılı bir dünyada, teknoloji, eğitim, ekonomik kalkınma, askeri güç, demografik yapılar, yüzölçümü ve doğal kaynaklar biraz daha geri plana itilmiştir. Geleneksel diplomasi anlayışı artık yerini STK'lara bırakmıştır. Bunun nedeni ise; STK'ların, ülkelerin diplomasi faaliyetlerini barışçıl amaca yönlendirmek konusunda kamuoyu yaratma kabiliyetlerinin fazla olmasıdır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 86). Bu kuruluşlar demokratik ülkelerde daha etkin ve geçerli kuruluşlardır. Bunlar siyasal iktidarı etkileme amacı olan çıkar ve baskı gruplarıdır. Ticaret odaları, işçi sendikaları, dernekler ve dinsel örgütler örnek verilir (Tezcan, 2015: 187). Sivil toplum kavramı deskriptif bir kavramdır. Örnek olarak totaliter rejimde sivil toplumun ilga edilmesi olarak tanımlanırken post komünist toplumlarda müstakil birliklerin, derneklerin, lobi gruplarının ve özerk sendikaların çoğalması sivil toplumun yeniden zuhur edişi olarak tanımlanır (Heywood, 2015: 61-62).

1.1.3.2. EKONOMİK AKTÖRLER

Yumuşak gücün temel araçlarından diğeri de ekonomik aktörlerdir. Ekonomik aktörler arasında en önemli olanı çokuluslu şirketler global siyasetin hem ekonomik hem de siyasal ayağını oluşturan bir unsurdur. Birçok ülkede iktisadi faaliyetlerde bulunan çok uluslu şirketlerin birçok türü mevcuttur. Bunlar, sermaye şirketleri yatırım şirketleri büyük holdingler sigorta petrol, süpermarket ve perakendecilik alanları dahil olmak üzere birçok alanda faaliyette bulunmaktadır.

1.1.3.3. ULUSLARARASI ÖRGÜTLER

Gerek yumuşak gücün gerekse küresel siyasetin en önemli aktörü ulusal devletlerdir. Daha sonra hem en arkasından hükümetler arası örgütler gelir. Bunlar uluslararası örgütlerin bir koludur. Uluslararası örgütler ikiye ayrılır. Hükümetler arası örgütler ve hükümet dışı örgütlerdir. Bu örgütler ulus devletler kadar etkili olamasalar da yumuşak güç politikalarının vazgeçilmez kilit anahtarı olarak ikinci sırada yer alır. Hükümetler arası örgütler kendi içlerinde üç kategoriye ayrılır. Coğrafi boyutları ve üyeliklerine göre hükümetler Arası örgütler, amaç ve faaliyetlerine göre hükümetler-arası örgütler ve son olarak ulus- üstü hükümetler arası örgütlerdir. Son olarak da hükümet dışı örgütleri örnek verebiliriz buna örnek olarak da Greenpeace'tir.

Amerika'nın yumuşak gücünün bel kemiğini oluşturan en önemli öğeleri; Hollywood filmleri, Harvard, Microsoft, Michael Jordan gibi markalardır (Torbalı, 2019: 16). Küresel alanda iyi noktaya geldiği için marka değeri olmuş firmalar bulunmaktadır. Bunlar; Google, Twitter, Facebook gibi sosyal medya platformlarıdır (Barutçu ve Tomaş, 2013: 18). Ekonomik hayatta pazarlama olanaklarının gelişmesiyle birlikte moda kavramının da ticarete konu olabileceği üzerinde durulmuştur. Bunun sonucunda moda olgusu trend ya da tasarım fikirlerine önayak olarak artık ticaretin bir parçası haline gelmiştir (Ertürk, 2011: 5). Ekonomik seviyeleri ileri boyutlarda olan gelişmiş ülkeler uluslararası arenada amaçlarına ulaşabilmek için askeri ya da siyasi faaliyetlerde bulunmak yerine Coca-cola, Pepsi-cola, Mc Donald's gibi kendilerine ait ulusal markalarıyla genişlemeci hareketlerini daha kolay hayata geçirebilmektedirler (Şimşek,2006: 168).Bu çağda çokuluslu şirketler global siyasetin hem ekonomik hem de siyasal ayağını oluşturan bir unsurdur. Birçok ülkede iktisadi faaliyetlerde bulunan çok uluslu şirketlerin birçok türü mevcuttur. Bunlar, sermaye şirketleri yatırım şirketleri

büyük holdingler sigorta petrol, süpermarket ve perakendecilik alanları dahil olmak üzere birçok alanda faaliyette bulunmaktadır.

1.2.DİPLOMASİ VE KAMU DİPLOMASİSİ

Her ne kadar ilk diplomasinin örnekleri Antik Yunanda ortaya çıksa da modern anlamda ilk diplomasinin örnekleri 15. Yüzyılda İtalya’da ortaya çıkmıştır (Güzel, 2016:346). Kültürel diplomasinin klasik diplomasi geleneğinden en önemli farkı devlet eliyle yapılıp organize edilmesiyle yapılan faaliyet değildir. Diplomasi, devletlerin kendi arasında yaptıkları müzakereleri gerçekleştirme sanatıdır. Diplomasi, gücü oluşturan öğelerden biri olarak kabul edilmiştir. Diplomasi gücün unsurlarını barış zamanında kullanabilme kapasitesi olarak da ifade edilir. Morgenthau’ya göre “Bir ulusun gücünü meydana getiren unsurlar birbirleriyle istikrarsızda olsa bu unsurlar arasında en önemlisi diplomasinin niteliğidir. Diplomasi ulusal güç argümanlarını bir araya getirir. Onları yön verip kalıba sokar” (Arı, 2017: 153).

Ülkeler sorunlarının çoğunu uluslararası arenada diplomasi yoluyla çözerler. Diplomasi ikna etme sanatıdır. Günümüzde birçok diplomasi türü vardır. Kamu diplomasisi, ikili diplomasi, çok taraflı diplomasi, sivil diplomasi, arabuluculuk diplomasisi ve zirve diplomasisini sayabiliriz. Bunların dışında bir diplomasi türü daha var ki buda dijital diplomasisidir. Dijital diplomaside uluslar bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak sorunlarını video konferans ve sosyal medya platformları üzerinden gün yüzüne taşımaktadır. Hanson’a göre dijital diplomasisinin sekiz adet hedefi bulunmaktadır. Bu hedefler, bilgi yönetimi, kamu diplomasisi, enformasyon yönetimi, konsolosluk iletişimi, afete müdahale, internet özgürlüğü, dış kaynaklar, politika planlamasıdır (Kaygısız, 2020: 166). Dijital diplomasisinin bir türevi de self diplomasisidir. Bu diplomasinin en bariz fonksiyonu, ulus markalaşma faaliyetlerini yürütebilmek için Dışişleri Bakanlıkları tarafından sosyal paylaşım platformlarından faydalanılmasıdır. Bu sosyal paylaşım platformlarına örnek twitter, instagram, Facebook...vb. örnek verilebilir (Kaygısız, 2020: 167). İnternet; bazı geleneklerin sürdürüldüğü ve yeni sanal geleneklerin yaratıldığı ve halk bilimi ürünlerinin aktarıldığı yeni bir alandır. Telefon, radyo, televizyon ve çeşitli ses kayıt araçlarının bizlere ikincil sözlü kültür çağının içine sokmaktadırlar. Günümüzde ikincil sözlü kültür çağının en önemli ortamı sosyal medyadır. Farklı coğrafyalardan, farklı düşüncelerden, farklı ruhsal

durumlara, farkı duygu dünyasına sahip bireylerin bir araya gelerek kültür alışverişinde bulunduğu “son dönem sosyal medya” haber alma, mesaj gönderme, iletişim kurma, öğrenme-öğretme işlevlerinin yanı sıra geleneği devam ettirme, geleneği dönüştürme, genç kuşaklara aktarma, güldürme ve eğlendirme yani mizah boyutlarıyla elektronik kültür ortamının çok ötesinde tutulmalıdır (Yıldız, 2020: 153).

Tablo 5: Yüz Yüze Diplomasi İle Dijital Diplomasi

Yüz yüze Diplomasi	Dışsal krizler yüksektir. Artan değişimler ise düşüktür. İlişki yönetimi niyeti anlama ve kimlik inşası üzerine kuruludur.
Dijital Diplomasi	Dışsal krizler düşüktür. Kısa sürede daha çok veri toplanır. Görsel analiz yapılır.

Kaynak: (Kaygısız, 2020: 169).

Dijital diplomasi, hızlı, şeffaf, doğrudan ve etkili bir yöntemdir. Bu diplomasi türü dünya siyasetin de çok ani değişiklikler yaratmakta bu durumda ülkeler arası ilişkileri etkileyerek **soft power** etkisi yaratmaktadır (Kaygısız, 2020: 171).

Kamu diplomasisi, gerek kuvvetli kültürel yapısı ve gerek akılcı bir yönetim anlayışı ile medyatik işlerde her zaman şeffaflık gibi birçok özelliğiyle devletin benimsediği temel ilkedir. Ayrıca diğer devletler için öz bilinç, ilişki yönetimini kapsayan “kamu diplomasisi” bütünsel bakış açısıyla markalaşma misyonu içinde barındıran devletlerin temel değerleridir (Göksu, 2019: 406).

Kamu diplomasisi kavramsal çerçevede; devletlerin hem iç hem de dış kamuoyunu istenilen doğrultuda şekillendirmek için yürütülen politikalar (Purtaş,2013:4). Kamu diplomasisinin amaçlarından birisi de karşı ülkenin gereksinimlerini, kültürlerini anlamak ve bakış açılarını paylaşmaktır, yanlış algılamaları düzeltmek ortak paydalarda buluşmak gibi önemli görevleri üstlenmiştir (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017:118).

Diplomasi alanında uzun çalışmalar yapan Harold Nicholson, diplomasi terimini dar ve geniş anlamda açıklamıştır. Ona göre dar anlamdaki diplomasi terimi, diplomatların etrafında meydana gelen her türlü haberleşme ve görüşmelerin tamamıdır.

Geniş anlamda diplomasi ise devletin dış politikada siyaseti etkileme amacıyla yaptığı her türlü yöntem ve tekniklerdir. Diplomasisinin iki büyük fonksiyonu bulunmaktadır. İlki çeşitli farklılıklara sahip topluluklar da ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesi için bir araçtır. Diğer fonksiyonu ise devletler arasındaki anlaşmazlıkları çözerek olumsuz riskleri dünyanın diğer ülkelerine sıçramasını önlemektir (Köksoy, 2017: 102). İnsani diplomasisinin amaçları vardır. Bunlar,

- Mağdur insanları tespit edip yardım ve koruma sağlamak.
- İnsani yardımların paylaşılmasında gerekli olan lojistik ve finansal alt yapıyı oluşturmak.
- Güvenlik sorunu yaşayan sivillerin güvenliğini sağlamak.
- İnsani diplomasi alanında faaliyet gösteren devletleri, devlet-dışı aktörleri, yerel, ulusal ve askeri yapılara bilgi transferi sağlamak.
- Uluslararası insani hukukunun uygulanmasını desteklemek.
- Ulusal ve uluslararası otoriteler ile insani diplomasiyi geliştirecek anlaşmalar yapılmasını sağlamak.
- Kaybolan insanların haklarını savunmak.
- Çatışan gruplar arasında hakem rolünü oynamak, insan hayatını ulusal ve uluslararası çıkarların üzerinde tutulması için dışa dönük çalışmalar yapmak (Köksoy, 2017: 103-104).

Larry Minear ve Hazel Smith'in "**Humanitarian Diplomacy: Practitioners and Their Craft**" adlı eserlerinde **insani diplomasiye** atıfta bulunarak tanım yapmışlardır. "*İnsani diplomasi kavramı temel olarak insani organizasyonlar tarafından yerine getirilen faaliyetleri içermektedir. Bununla beraber, bu organizasyonlar faaliyetlerini bütüncül bir şekilde yerine getirmek için askeri ve sivil otoritelerden bağımsız/ayrı bir alan içerisinde konumlanmalıdır. Bu tür faaliyetler ise; uluslararası insani organizasyonların belirli bir ülkedeki varlığını tesis etme, koruma ve yardıma ihtiyacı olan sivil nüfusa müzakere yolu ile erişme, yardım programlarını kontrol edip denetleme, uluslararası hukuk ve normlara saygı gösterme, yerel halkı ve kurumları destekleme ve farklı seviyelerdeki insani amaçları korumayı kapsamaktadır*" (Köksoy, 2017: 101). 1963'te USIA müdürü Edward Murrow sadece hükümetler değil aynı zamanda hükümet dışı bireyler ve organizasyonlarla da iletişim içerisinde olması şeklinde kamu diplomasisinin geleneksel diplomasiden farkını ortaya koymuştur.

Edmung Gullion’a göre ise kamu diplomasisi, toplumun tepkilerinin dış politikanın oluşturulması ve uygulanmasında yarattığı etkinin ve uluslararası ilişkilerin klasik diplomasinin dışında kalan alanlarıdır (Eren, 2017: 40).

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE YUMUŞAK GÜÇ UYGULAMALARI

Günümüzde küreselleşme gibi önemli faktörler güç kavramı üzerinde önemli değişimler ve dönüşümlere neden olmaktadır. Bu doğrultuda uluslararası politikanın klasik bir unsuru olan askeri güç yerini ekonomik güce doğru bırakmaya başlamıştır. Sert güç konusunda önemli bir düşüş yaşanmıştır. Yumuşak güç, karşı tarafın tercihlerini zor kullanmadan, cazibe ile şekillendirebilme yeteneğidir (Nye, 2004). Sert güç kuvvet, yaptırım, rüşvet gibi yöntemlere dayanırken yumuşak gücü kullanan ülkeler kültür, dış politika ve siyasal idealler yoluyla, hedeflerine ilerlemektedir (Heywood, 2018: 293-294). Bu bölümde dünyada belli başlı ülkelerin yumuşak güç uygulamaları açıklandıktan sonra Türkiye’nin yumuşak güç kavramına bakışı ve uygulamaları incelenmiştir.

2.1. KÜRESEL SİYASETTE YUMUŞAK GÜCE YÖNELİŞ

Uluslararası politikada geleneksel güç yaklaşımı yetenekler çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu doğrultuda güç bir nitelik ve sahip olunan bir şeydir. Ulusal güç ise askeri kuvvet, ekonomik kalkınma, nüfus ve coğrafya boyutları ile ilgilidir (Heywood, 2018:289-90). II. İkinci Dünya Savaşı ve sonrası gücün askeri yetenekler etrafında şekillendiği bir döneme işaret etmektedir. II. Dünya Savaşı sonunda Almanya parçalanmış, İngiltere ve Fransa savaşta çok ağır yaralar almışlardır. Dünya ise iki kutuplu bir hale gelmiştir. Doğu ve Batı bloğu etrafında şekillenen dünya, Batı Bloğunda ABD ve Doğu Bloğunda SSCB liderliğinde soğuk bir savaşa tanıklık etmiştir.

Gücün değişen doğasına dair son dönemde ortaya çıkan tartışmalar ise kavramsal olarak yeni güç ilişkileri ortaya çıkarmaktan çok, ilişkisel olarak gücün kullanılmasını sağlayan mekanizmaların değiştiğini göstermektedir. Özellikle bu kapsamda iki değişim ortaya çıkmıştır. İlk olarak uluslararası politikanın genel ilkesi olan askeri güçten ekonomik güce doğru bir kayma ortaya çıkmıştır. Realist teorisyenler daha önce de açıklandığı üzere özellikle askeri güce vurgu yapmaktadırlar. Herkesin kendi başının çaresine baktığı bir dünyada devletler, kendilerini savunma yeteneğinden yoksun

oldukları takdirde yıkımla karşılaşma olasılıkları artmaktadır. Fakat güç politikasının askeri temelli olan bu vurgusu, her geçen gün büyüyen ticari bağlantıların ve artan karşılıklı bağımlılığın devletler arasında savaşların maliyetlerini arttırarak savaş olasılığını azalttığını savunan neo liberal teorisyenlerce eleştirilmektedir. Böylelikle askeri güç giderek daha az güvenilir ve daha az önemli bir politika seçeneği haline dönüşmüştür. Artık modern dünyada rekabet askeri sahadan ekonomik sahaya kaymıştır.

Yaşanan ikinci değişim ise hem askeri hem de ekonomik gücü kapsayan sert güçteki düşüştür. Sert güç yönlendirebilme gücü diğer bir ifadeyle teşvikler ve tehditler kullanarak başkalarının yaptıklarını değiştirebilme yeteneğidir. Bu noktalarda yaşanan düşüşlerin aksine tercih sunma gücünü ifade eden yumuşak güçte artışlar olmaya başlamıştır. Kültür, siyasi idealler ve dış politika yoluyla işleyen yumuşak güç, karşılıklı bağımlılık ve bağlanmışlığın artması ile birlikte insanların dünyada olup bitenleri daha da çok merak etmeye başlamalarıyla daha farklı bir boyuta gelmiştir. Tüm dünyada artan okur yazarlık oranları, dünya çapındaki eğitim düzeyleri ve demokratik sistemler artık çoğunlukla yumuşak güç mekanizmaları yoluyla işlemektedir (Heywood, 2018:293-95).

2.2. DÜNYADA YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANLARI

Dünyada yumuşak güç enstrümanları her ülkenin sahip olduğu tarihi, kültürel, ekonomik, stratejik vs. bir çok faktöre göre değişkenlik göstermektedir. Burada yumuşak güç anlamında öne çıkan belli başlı ülkeler incelenecektir.

2.2.1. ABD VE YUMUŞAK GÜÇ

ABD, dünyada askeri harcamalar bakımından en önde gelen ülkelerdendir. Uluslararası sistemin en önemli süper gücü durumundadır. Kapitalizminin beşiği, küresel ticaretin ve küresel finansın merkezi konumundadır (Pınar, 2017: 260). ABD 2003 yılında yaptığı Irak savaşı nedeniyle dünyada yitirdiği itibarını dünyaya kendi yumuşak gücünü pazarlayarak geri almaya başlamıştır. 11 Eylül saldırılarından sonra ülkeler diplomaside yumuşak güçlerini ön planda tutmaya çalışmışlardır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 87). ABD'nin geçmişte yumuşak gücünden zafer kazandığı zaman Soğuk Savaş dönemidir. Amerika Rock'ın Roll, Hollywood filmleri, Blue Jeans, Coca-cola gibi yapılarını sosyalist ülkelerin yaşam tarzına sızdırmak istemiştir (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 88). ABD firmaları yabancı firmalara göre idari yapıları esnek ve hareket kabiliyeti konusunda avantajlıdır (Hymer, 2016: 287). ABD' de ki NBA maçları aynı anda 42 farklı dilde ve

212 ülkede yaklaşık 750 milyon insan tarafından izlenmektedir (Ulu doğan, 2015: 4). McDonalds ise popüler kültürde önemli bir yeri olan bir şirkettir (Özcan ve Sümer, 2015: 239). McDonald's ilk şubelerini 1940'da California'da açmıştır. 1965' de halka açılmıştır. Hisseleri 1 yıl sonra New York; 1989'da ise Frankfurt, Münih, Paris, Tokyo borsasında işlem görmeye başlamıştır. Yurt dışındaki faaliyetlerini 1970'li yıllarda yapmıştır. Günümüzde 119 ülkede 36000'den fazla lokanta zinciriyle günde ortalama 70 milyon insana hizmet vermektedir (Özcan ve Sümer, 2015: 245).

Bunların yanı sıra Amerika'da bin beş yüzden fazla araştırma merkezi vardır. Bu kurumların amacı, yaptıkları incelemeler ve çalışmaların sonuçlarını karar verici makamların, toplumun lehine olacak şekilde karar almalarını sağlamaktır. Amerika'da 1907 ve 1950 tarihleri arasında sayıları iki düzineden az olan araştırma merkezlerinin 1980'lerin başlarından itibaren hem sayıları hem de nitelikleri artmıştır. (Zariç, 2012: 6). Amerikan başkanı Wilson'un Beyaz Saraya çıkışından beridir başkanlar ve başkan adayları danışmanlık makamlarına Think-tank alanında uzmanlaşmış insanları getirmişlerdir (Zariç, 2012: 7).

2.2.1.1. ABD'NİN ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERİ

Günümüzde gelişen teknoloji ve küreselleşme neticesinde yabancı şirket sayısında artış olmuştur. Dünyanın neredeyse her yerinde tahmini olarak dokuz yüz bin civarında yabancı şirket sayısı vardır. Bunlar arasında altmış bir bin tanesi çok uluslu şirket statüsündedir (Aktan ve Vural, 2011: 7). Bunlara örnek olarak Starbucks, Amerika'nın en ünlü ve tüm dünyada yaygın olan kahve evleri zinciridir (Önen, 2018: 50). Çok uluslu şirketlerin büyümeleri 1960'lı yıllarda başlamıştır. 21. yüzyılda bu büyüme ve genişleme faaliyetleri daha da artmaya devam etmektedir (Şimşek, 2006: 172). Son yıllarda çok uluslu şirketlerin, küreselleşmenin de etkisiyle hem sayıları ve hemde önemi artmıştır. Bunun nedenlerini şu şekilde sıralanabilir; serbest piyasa sistemin yaygınlaşması, ticaretin ve finansal kurumların uluslararası boyut kazanması örnek verilebilir. Çok uluslu firmalar merkezi olarak planlanan dünya üretim alanlarının çapını genişletirler. Bunun sonucunda uzmanlaşma ve mübadeleye dayalı sektörlerin alanını daraltmış olurlar (Apak, 1993: 79). Bu kompleks yapıdaki büyük şirketler ekonomide önemli bir paradigma avantajına sahip oldukları için hükümetlerin ekonomilerini kontrol etme imkanlarını da kısıtlamış olurlar. Bu şirketler gerek ölçek büyüklükleri ve gerek

yurtdışı kolları nedeniyle hükümetin dayatmış olduğu ulusal kararlardan kaçınma gibi alternatif yolları vardır (Aktan ve Vural, 2011: 6). Büyük yabancı şirketler üretimlerinde ve kazançlarında sürekliliği elde edebilmek için farklı ülkelerde varlıklarını sürdüren pazarlama faaliyetlerinde bulunan üretici kuruluşlardır (Özcan, 2011: 2). Fortune dergisinin 2013 yılında yayınlamış olduğu “Küresel 500” listesinde en fazla çok uluslu şirketlere sahip ilk 10’da ki ülkeleri çoktan aza doğru; ABD, Çin, Japonya, İngiltere, Fransa, Almanya, Hollanda, İsviçre, Güney Kore ve Kanada şeklinde sıralanmaktadır (Çetin, 2016: 686). Küreselleşen bir dünyada mal ve hizmetlerin üretilmesinde kullanılan üretim faktörleri de kendi ulusal sınırlarından çıkıp kendine yeni yatırım alanları bulmaya çalışmaktadır. Bunu bilen ülkeler, kendi coğrafi sınırlarını çok uluslu şirketlerin gelip yatırım yapacağı ölçüde şekillendirmeye çalışmaktadırlar. Hatta bu ülkeler çok uluslu firmaları kendilerine çekmek için uluslararası alanda diğer ülkelerle rekabet etmeye çalışmaktadırlar. Siyasal iktidarın almış olduğu politik kararlar, büyük şirketlerin ulusüstü alanlarda kendi kaynaklarını nasıl dağıtılması gerektiğini büyük ölçüde etkiler (Hymer, 2016: 86). Çok uluslu şirketlerin çoğalmasında, sermaye ve üretimin küreselleşmesiyle doğru orantılıdır. İletişim araçlarını kontrol ederek tüketimi artırmaları ve ekonomik faaliyetlerde karar verici pozisyonda bulunmaları, var olan şirketlerin faaliyetlerini ve meydana getirdikleri sonuçları dikkate değer kılmaktadır (Cebeci, 2008: 28). Ama üretim faktörlerinden biri olan sermayenin uluslararası alanda mobilitesinin artması yani dolaşım konusunda serbest olması global çapta daha çok sosyal eşitsizliklere neden olmaktadır (Aktan ve Vural, 2005: 58). Çok uluslu şirketlerin sayılarında ikinci dünya savaşından sonra büyük miktarda artış yaşanmıştır. 1970’li yıllarda 7000 civarındayken 2009’da ise 38000’den fazla çokuluslu şirket bulunmaktadır. Genel anlamda çok uluslu şirketler ABD, Japonya ve Avrupa menşeli şirketlerdir (Çetin, 2016: 685). D. H. Robertson’a göre çok uluslu şirketler; “...Bilinçsiz bir işbirliği okyanusunda ki bilinçli iktidar adalarıdır” (Hymer, 2016: 73). Çok uluslu şirketler; *örgütsel becerilerin uluslararası düzeyde transferine olanak tanımışlardır* (Hymer, 2016: 77). Günümüzde hayatın her anına konu alan sosyal medya kavramından çok uluslu şirketler de nasibini almaktadır. Bu durumu kendileri için avantaja çeviren özellikle büyük ölçekli firmalar; sosyal medya sayesinde ürünlerini daha kolay satma avantajını da yakalamış bulunmaktadır (Barutçu ve Tomaş, 2013: 10). Dünya Ekonomik Forumu’nun 2016-2017 yılları arasında 138 ülkeyi baz alınarak yapılan “**Küresel Rekabetçilik Raporuna**”

göre ilk 10 sırada yer alan ülkelerin ilk 7si Singapur, ABD, Almanya, İsveç, İngiltere, Japonya, Hong Kong' dur (Aydın ve Soylu, 2018: 24). Küreselleşmenin bir sonucu da, iletişimde yaşanan mobilité en uç noktaya ulaşmıştır.

2.2.1.2. HOLLYWOOD ENDÜSTRİSİ

Sinema, on sekizinci yüzyılın başlarından beridir insanların düşünce ve duygularını diğer insanlara daha kolay aktarabildikleri önemli bir sanat dalı olarak yükselişe geçmiştir. İnsanların zaman içinde sinemaya olan tutumları değişikliğe uğramıştır. Bunun sebepleri teknolojiadaki ilerlemeler, reklam ve tanıtım faaliyetlerinin artması, bireylerin kafalarındaki sosyalleşme algısındaki farklılıkların ortaya çıkması... vb. nedenler nedeniyle insanlar sinemaya olan tutkuları da artmıştır (Kırankabeş ve Yorulmaz, 2018: 324). ABD, filmleri sayesinde önemli ölçüde yumuşak güç elde etmiş ve diplomaside çok geniş bir alan da hareket edebilir duruma gelmiştir. Bu filmler ABD'nin uluslararası çıkarlarını meşrulaştırmaya yönelik dışa dönük bir politika uygulamaktadır (Pınar, 2017: 253). Hollywood filmlerinin dünyaya aşlamış olduğu üç temel kavram ise; ataerkil aile yapısı, bireycilik ve kapitalizmdir (Kırel ve Çelik, 2019: 4). ABD uluslararası ilişkiler kurallarını kendi motivasyonu ve isteğine göre düzenleyebilen ve değiştirebilen hegemon bir ülkedir. Bir başka ifadeyle ABD, uluslararası alanda meydana gelen politik olayların sonuçlarını kendi çıkarları doğrultusunda etkileyebilecek güçte olan lider bir devlettir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren ABD küresel sistemin en güçlü devleti durumundadır. Hollywood'un 1970'li yıllardaki payı İtalya da ki Pazar payı %33,7 iken Fransa'da %35.2, ispanyada %35. 1985'te Batı Avrupa da ki alınan biletlerin en az %41'i Amerikan filmleri için alınıyordu. 1995'de ise bu oran Batı Avrupa'da %75'e yükseldi. 1999'da ABD Batı Avrupa'ya %65, Asya ve Pasifiğe ise %17,4 Latin Amerika'ya %13, Ortadoğu ve Afrika'ya %2,3 oranında film ihraç etti. 2002'de ise pazar payı %13,1 arttı. Amerikan filmi dünyadaki geliri 9,64 milyar dolar olmuştur 2004 yılında filminden elde ettiği gelir ise 14 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır (Orta, 2008: 167).

ABD Hollywood endüstrisinin sağlamış olduğu ekonomik getirinin yanı sıra filmlerde kullanılan semboller, müzikler, ifadeler, kılık kıyafetler gibi unsurlar aracılığı ile Amerikan kültürü ve politikaları hakkında uluslararası kamuoyunda Amerikan

hükümetinin oluşmasını istediği düşünceler oluşturulmaya çalışılmaktadır (Pınar, 2017:254).

Tablo 6: Beyaz Perdeye Girdiği Andan İtibaren İlk 3 Günde Elde Edilen Hasılat Ve İzlenme Sayısı Yüksek Olan Filmler

Film	Türkiye'deki İzlenme Sayısı	Türkiye Hasılat (TL)	ABD Hasılat (Dolar)
Avengers Endgame	2,480,284	44,824,606,00	858,373,000
Hızlı ve Öfkeli 7	2,961,089	32,132,000,00	353,007,020
Avengers Sonsuzluk Savaşı	1,909,967	27,311,663,00	113,927,549
Hızlı ve Öfkeli 8	2,656,286	31,761,048,00	113,927,549
Batman Süperman: Adaletin Şafağı	1,462,002	19,433,719,00	330,360,194
Yenilmezler: Ultron Çağı	1,284,848	15,618,775,00	459,005,868
Kaptan Amerika Kahramanların Savaşı	1,165,583	14,760,714,00	408,084,349
Deadpool 2	1,374,325	17,671,395,75	318,491,426
Alacakaranlık Efsanesi Şafak Vakti Bölüm 2	1,417,752	13,101,985,80	292,324,737

Captain Marvel	1.081.073	19.425.825,00	426.829.839
-------------------	-----------	---------------	-------------

Kaynak: (<https://boxofficeturkiye.com>, 2020).

Tablo 7: Geçmişten Günümüze Gişe Hasılatı 1 Milyar Doları Aşan Filmler

Film	Gişe Hasılatı (Dolar)	Tarihi
Avatar	2 milyar 787 milyon	2009
Titanic	2 milyar 187 milyon	1997
Star Wars: The Force Awakens	2 milyar 68 milyon	2015
Jurassic World	1 milyar 671 milyon	2015
The Avengers	1 milyar 518 milyon	2012
Furious:7	1 milyar 516 milyon	2015
Avengers of Ultron	1 milyar 405 milyon	2015
Frozen	1 milyar 276 milyon	2013
Beauty and Beast	1 milyar 263 milyon	2017
The Fate of the Furious	1 milyar 235 milyon	2016

Kaynak: (<https://www.filmloverss.com>, 2021).

Tablo 8: ABD’nin Film Endüstrisinin Dünyada Kiralamayla Elde Ettiği Gelirler (1990-1992)

Ülkeler	1990	1991	1992
Japonya	236,7	200,7	165,1
Almanya	175,0	142,4	162,0
Fransa	164,2	136,9	141,0
Kanada	148,3	133,9	130,4
İngiltere	144,4	121,3	127,4
İspanya	110,4	107,7	117,4
Avustralya	70,4	62,9	67,4
İtalya	117,0	74,9	65,2
Güney Kore	34,9	31,6	39,6
Meksika	22,7	27,1	36,9
İsveç	39,8	29,9	31,8
Belçika	26,4	22,6	26,1
İsviçre	27,5	24,3	24,3
Arjantin	14,1	20,5	24,2
Brezilya	48,4	45,9	23,1

Kaynak: (Erdoğan,1999:4).

4 Kasım 1993’de ilk sırayı alan “**Fugitive**”, “**Jurassic Park**”, “**The Firm**”, “**In The Lire of Fire**”, “**Cliffhanger**” gibi filmler ve bu filmlerin hepsi de ABD’nin Hollywood yapımı olan sinema filmleridir. Hatta bu tarihte Jurassic Park tüm dünyada izlenme rekoru kırmıştır. Bu film Japonya’da 103 milyon dolar, Almanya’da 31 milyon dolar, Kore’de 104 milyon dolar, Meksika’da 17 milyon dolar, Taiwan’da ise 14 milyon dolarken son olarak Brezilya’da 10 milyon dolara ulaşmıştır. ABD filmlerinin %40’ını gelişmiş kapitalist ülkelere satar (Erdoğan, 1999: 3). ABD’nin film pazarındaki en büyük

ikinci gelir kapısı Avrupa'dır. Avrupa'nın önemli devletleri olan İspanya, Almanya, Fransa İsveç ve İngiltere'den elde ettiği gelirler Avrupa pazarının %80'ini oluşturur. Bu da demek oluyor ki Avrupa izlediği 10 filmde 8'i Amerikan filmleridir. 1990'lı yıllarda ise Almanya'da gösterime giren her 10 filmde 7 tanesi ABD menşelidir (Erdoğan, 1999: 5). ABD'nin Avrupa da ki en büyük kablolu yayın sektörünü Fransa göğüslemiştir. 1991'de 80,9 milyon dolara ulaşmıştır. Fransa'dan sonra hemen arkasından İngiltere 47,7 milyon dolarla Fransa'yı takip etmiştir. Üçüncü sırada Almanya 47,5 milyon dolar ve İspanya'da 30.8 milyon dolarla dördüncülüğe erişmiştir. Beşinci sırada ise 14,4 milyon dolarla İtalya yerini almıştır (Erdoğan, 1999: 6). ABD gelişmiş ülkelerden 1990'lı yıllarda beyaz perdede oynadığı filmlerden toplam 225,000 dolar civarı kazanmaktadır. Latin Amerika ve fazla gelişmemiş Avrupa ülkelerinden o yıllarda kazandığı para ise 7,500 dolar civarındaydı. Beyaz perdeye giren filmlerden elde ettiği gelir ise yaklaşık olarak 11,500 dolar kadardır (Erdoğan, 1999: 7).

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası sinema alanında hakim olan ve günümüz dünyasında film sektörünün en güçlü temsilcisi konumunda bulunan Hollywood filmleri de, ABD tarafından önemli bir yumuşak güç kaynağı olarak görülmekte ve etkili bir biçimde kullanılmaktadır (Pınar, 2017: 262). ABD'nin iletişimsel bağlantılarından biri olan Hollywood filmleri ABD'nin maddi, manevi ve kültürel değerlerini yansıtan ve ABD'nin ulusal çıkarlarına endeksli dış politik eylemlerini meşru kabul eden bir dünya oluşmasını sağlayacak fikirlerini yansıtmaktadır (Pınar, 2017: 263). Amerikan film sektörü 15 yıllık bir zaman dilimi içerisinde çok önemli ölçüde büyük atılımlar yaparak, 1915'li yıllarda hasılatını 36 milyon dolardan 159 milyon dolara çıkarmayı başarmıştır. O yıllarda konulu filmlere rağbet artınca Amerikan filmleri hem Asya'da hem de Avrupa'ya filmlerini ihraç etmeye başlamış ve hatta Brezilya filmlerini bile onunla yarışamayıp saf dışı kalmıştır (Orta, 2008: 163). Hollywood filmlerinin bu ani sıçramaları sadece Avrupa ve Brezilya'da değil diğer Latin Amerika ülkelerini de tedirgin etmiştir. Bu yüzden Meksika 1922'de bir karar alarak Amerika'dan film ithalatına sınırlama getirmiştir. Meksika'nın bu tutumu diğer Latin Amerika ülkelerine de örnek olmuştur (Orta, 2008: 164). Ama yine de bu önlemler işe yaramamış 1970'li yıllara gelindiğinde gerek İngiltere gerek birçok Latin Amerika ülkeleri Hollywood için en çok kazanç sağlayan pazarı haline gelmişlerdir (Orta, 2008: 165).

Günümüzde ABD anlatıldığı üzere sinema, medya endüstrisinde olduğu gibi sosyal medya ağlarında da yumuşak güç ve aynı zamanda kamu diplomasisi süreçlerini uygulamaya devam etmektedir. Sonuç olarak ABD, devletten kamuya resmi araçlarla ve kamudan kamuya STK'lar, facebook, instagram, twitter gibi sosyal medya ağları ile birlikte geleneksel medya ile televizyon programları, filmler, hatta bilgisayar oyunları dahi etkili bir şekilde kullanılmaktadır (Karaağaç, 2019:698).

2.2.2. RUSYA VE YUMUŞAK GÜÇ

Rusya'nın dünyaya uygulamış olduğu yumuşak güç politikalarını 4 kurum üzerinden yapmaktadır. Bunlar; Russkiy Mir Vakfı, 21 Haziran 2007 tarihinde devlet başkanın imzaladığı kararname ile kurulmuştur. 43 ülkede 93 şubesi ve 53 ülkede Rus dilini ve kültürünü tanıtmak için kursları bulunmaktadır (Halidov, 2014: 43). Diğer kurum Rossotrudniçestvo'dur. Bu kurumun tarihi 1925'te kurulan **Sovyet Dostluk Dernekleri Sendikası**na kadar uzanır. En parlak dönemini 1980'li yıllarda yaşamıştır. Bu kurumun en önemli faaliyetleri yurt dışında yaşayan soydaşlarına yardım etmek ve Rusya'nın kamu diplomasisini dış politikaya entegre etmektir (Halidov, 2014: 48-49). Üçüncü kurumun adı da 2010 da Devlet başkanın imzaladığı kararname ile kurulan **A.M. Gorçakov Kamu Diplomasisi Vakfı**dır. Vakfın amacı yurt dışında Rusya lehine çalışmalar yapan STK'ların kamu diplomasisi dilini geliştirmeyi amaçlar. Kamu diplomasisi ile ilgili danışmanlık ve izleme süreçlerine katılır (Halidov, 2014: 64). Rusya uluslararası ilişkiler Konseyi de 2010 yılının şubat ayında Medvedev'in imzasıyla kurulmuştur (Halidov, 2014: 65). Bu konseyin iş birliği içinde olduğu kurum ve kuruluşlar şunlardır.

- ❖ *Şarkiyat Enstitüsü (Rusya Bilimler Akademisine Bağlı)*
- ❖ *Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü*
- ❖ *Uzak Doğu Enstitüsü*
- ❖ *ABD ve Kanada Enstitüsü*
- ❖ *Moskova Devlet Üniversitesi*
- ❖ *Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü*
- ❖ *Rusya Dışişleri Bakanlığı Diplomasi Akademisi*
- ❖ *Latin Amerika Enstitüsü*
- ❖ *Afrika Enstitüsü, Etnoloji ve Antropoloji Enstitüsü*

- ❖ *Dışışleri Bakanlığı Enstitüsü*
- ❖ *Uzakdoğu üniversitesi, St. Petersburg Devlet Üniversitesi*
- ❖ *Ural Bölgesel Üniversitesi*
- ❖ *Kuzey Arktik Federal Üniversitesi*
- ❖ *Baltık Federal Üniversitesi*
- ❖ *BRİKS Ulusal Araştırma Komitesi*
- ❖ *Enerji ve Güvenlik Merkezi*
- ❖ *A.M. Gorçakov Kamu Diplomasisi Vakfı, Rusya Stratejik Araştırmaları Enstitüsü” (Halidov, 2014: 66).*

2.2.3. JAPONYA VE YUMUŞAK GÜCÜ

Japonya, Doğu Asya’da, özellikle askeri sert gücün kullanımı üzerindeki anayasal kısıtlamaları nedeniyle, dışışleri ve güvenlik politikasının bir aracı olarak yumuşak güç kavramını benimseyen ilk ülke olmuştur (Yasushi ve McConnell, 2008).

Japonya, ekonomik başarısı ve Japon nüfusu arasındaki yüksek eğitim seviyesi, tüm dünyada hayranlık uyandıran nesneler haline geldiği için zengin bir yumuşak güç kaynakları deposuna sahiptir. Ayrıca Toyota, Honda ve Sony gibi ileri teknoloji ürünleriyle Batı’yı cezbeden ilk Batılı olmayan devlet olarak değerlendirilmektedir. Japon devi olan Toyota firmasının tasarrufu sağlamak için çalışanlarına söylediği en önemli slogan “kurumuş havluyu sıkma” Toyota firmasının sahibi; “*Bir işğnenin işleyişinin ucu devlete kadar uzanır. Hiçbir seviyedeki işte boş yerellik faydasızlık olmamalıdır*” (Günhan, 2015: 12).

Devlet tarafından başlatılan ekonomik planlamaya dayanan Japon kalkınma modeli, yirminci yüzyılın sonlarında yoksulluk çeken Asya’nın yeniden canlanması için itici bir güç haline gelmiş ve daha sonra Güney Kore, Tayvan, Hong Kong ve Singapur gibi Güneydoğu Asya ülkeleri tarafından Japonya’nın kültürel cazibesi benimsenmiştir (Lee, 2011:19). Japonya, diğer ülkelere göre gerek kültürü gerek çevre koşulları nedeniyle farklı bir devlettir. Japonların dil kökenlerini dilbilimciler bile daha tam anlamıyla çözümleyememişlerdir (Diamond, 2010: 561). Japonya çoğu medeniyetten

daha farklı ve ilginç bir uygarlıktır. Onlara göre tüm meslekler kutsaldır. Bu yüzden her meslek dalını sanat alanına dönüştürmüşlerdir. Buna örnek olarak; “**Ken-doo** (kılıç sanatı), **Sa-doo** (çay sanatı), **Noo-doo** (çiğçilik sanat), **Buşido** (askerlik sanatı) olarak isimlendirilir (Günhan, 2015: 1). Japonya’nın yumuşak gücünden birisi de dünyaca tanınan Anime filmleridir. Özellikle 1970’li yıllardan sonra oldukça tüm dünyada popüler olmuşlardır. 1990’ların ortalarına kadar Fransa’da Japon çizgi filmleri haftada en az 30 saat izlenmektedir. İngiltere’de ise en çok satılan video ise “Akira” dır (Uludoğan, 2015: 7). Japonlar 19. yüzyılda Avrupa’ya açılmış, sanayileşmiş bir toplum meydana getirmişlerdir. Bu millet Avrupa’ya açılrsa da kendi siyasi bağımsızlıklarını ve kültürünü de koruyan ender milletlerdir (Diamond, 2010: 563).

Japonya’nın hem eski kültürünün hem de modern kültürünün bazı unsurları yumuşak gücünün en ayırt edici parçası olmuştur. Japon sanatı, müziği, tasarımı ve yemekleri dünya çapında büyük saygı görmektedir ve anime (animasyonlar), çizgi romanları, moda ve gençlik kültürü dahil olmak üzere popüler kültürü, ayrı bir tarz yaratmış ve diğer ülkeleri cezbetmiştir (Akaha, 2005: 59-91). Çoğu durumda, Japonya’nın yumuşak gücünün araçları hükümetin kontrolü altında olmuştur. Japon hükümeti, özellikle saldırgan askeri güç kullanımını dışlayan 1946 barış anayasası nedeniyle, ülkenin çekiciliğini ve uluslararası statüsünü artırmak için dışişleri ve güvenlik politikasının bir aracı olarak yumuşak güç kavramını benimsemiştir (Lee, 2011:19).

Japonya’nın çevre politikaları ve insan güvenliği politikası dahil olmak üzere çekiciliğini artırmayı başaran bazı özel politikalar vardır. 1970’lerin sonlarından bu yana, Japon hükümeti az gelişmiş ülkelere büyük miktarda kalkınma yardımları sağlayarak uluslararası etkisini artırmaya çalışmıştır (Akaha, 2005:65).

1990’ların sonlarında ve 2000’lerde Uluslararası İşbirliği Ajansı ve BM İnsan Güvenliği Güven Fonu aracılığıyla yürütülen kapsamlı çalışmalar yoluyla Japonya, insan güvenliği dış politikasını aktif olarak izlemiştir. Japonya’nın dış politikalarını kamu diplomasisi yoluyla “demokratikleştirme” çabası da yumuşak gücünü geliştirmenin bir aracı olarak hizmet etmeye başlamıştır. Günümüzde Japonya Asya değerlerini savunarak sürdürdüğü pasifizm anlayışı ile kültürel olarak farklı bir küresel güç olmayı sürdürmektedir. (Lee, 2011:20-21).

2.2.4. DİĞER ÜLKELERİN YUMUŞAK GÜÇ ÖRNEKLERİ

Doğu Asya'daki ülkeleri incelemek gerekirse, yalnızca sert güç kaynaklarını desteklemek için değil, aynı zamanda farklı ulusal hedeflere ulaşmak için yumuşak gücün çeşitli şekillerde nasıl kullanıldığına dair spesifik örnekler görmek mümkündür.

Güney Kore ve Çin, yumuşak gücü dış politikalarına dahil etme ve yumuşak gücü diplomasi amacıyla projelendirme fikrine görece geç kalmakla birlikte sert gücünde nispeten zayıf kalan Güney Kore, yumuşak güç rekabeti kapasitesini artırmanın yollarını aramıştır. Çin'in ülkenin uluslararası erişimini ve etkisini artırmayı amaçlayan son atağı, dünyanın küresel bir yatırımcı olarak potansiyeli hakkındaki beklentilerini arttırmıştır. Çin iyi bir imaj oluşturmaya çalışırken hem komşuları hem de uzak ülkeleri kendine çekmeye başlamıştır (Lee, 2011:24-25).

Bu ülkelerin yumuşak güç geliştirmelerinde bir miktar ilerleme kaydetmelerine rağmen, bu ülkelerin her birinin yumuşak gücünü geliştirmek için büyük çaba sarf etmesine rağmen, hiçbirinin ekonomisinin gücüyle orantılı yumuşak güç elde etmede başarılı olmadığı görülmektedir. Japonya gibi benzer şekilde diğer Asya ülkeleri de yumuşak güç anlamında önemli ilerlemeler göstermiştir. Çin özellikle yapay zeka, teknoloji ve sosyal medya yazılımları gibi alanlarda, Güney Kore ise sinema ve dizi sektörleri ile dünyada önemli bir oranda etki sahibidirler.

İtalya, yemekleri ile ünlü bir ülke olduğu için kamu diplomasisinin bir alt dalı olan **“Gastro Diplomasi”** denilen bir diplomatik araca sahiptir. Gastro Diplomasisi, dünya yemeklerini dış politikada öne çıkararak diğer kültürleri etkilemeye çalışan bir diplomasıdır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 101). Vatikan; İtalya'nın Roma kentinde bulunmaktadır. Hristiyanlık dininin Katolik mezhebinin yönetim merkezi olarak anılmaktadır. Papa Katolik mezhebinin lideridir. Roma küçük bir ülkedir. Fakat etkisi ile milyonlarca insanı kapsamaktadır (<https://www.milliyet.com.tr>, 2021).

Fransa, AB kurucu üyesi, BMGK' nın daimi üyesidir. Nükleer gücü de bulunmaktadır. Yurt dışında faaliyet gösteren Fransız Kültür Derneği ve Fransız Alliances derneklerini vardır. Yaygın dil olarak dünyada dokuzuncu sıradadır. Fransız menşeli kanal olan “TV5 Monde” Fransız kültürünü 210 milyon haneye ulaştırmaktadır. Bir başka kurum ise “Frankofon Üniversitesi Ajansı”, “Frankofoni Parlamenterler Meclisi” ve “Sedar Senghor Üniversitesi” ile Frankofon Belediye başkanları Uluslararası

Birliğıdir. Afrika'daki yirmi dokuz ülkede Fransızca resmi dildir (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 99). Yurt dışında en fazla okulu olan birinci ülkedir. 130 ülkede 461 lise 260.000 öğrencisi vardır. Bu ülke özellikle Safra altı Afrika'ya yapılan yardımların % 18'ini tek başına yapıyor (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 100). Fransa ise kadın modası konusunda öncü bir prestije sahiptir.

2.2. TÜRKİYE VE YUMUŞAK GÜÇ

2.2.1. ULUSLARARASI ALANDA TÜRKİYE

Uluslararası alanda Türkiye hem bölgesel hem de küresel alanda giderek daha görünür olma yolunda ilerlemektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar; Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Konseyi (AK), Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), İslam Konferansı örgütü (İKÖ), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) Ekonomik İşbirliği teşkilatı (EİT) D-8, Avrupa Birliği (AB), Amerika Devletleri Örgütü, Karayip Devletleri Birliği, Afrika Birliği'dir. Ayrıca AB ile katılım müzakereleri devam etmektedir ve "Amerika Devletleri Örgütü" ile daimi gözlemci statüsünde bulunmaktadır.

Ulusal alanda ise Türkiye'de entelektüel birikim kuruluşları gelişmektedir. Bunlardan bir tanesi olan Think-thankler/düşünce kuruluşları küresel alanda önemli bir güç olma konusunda hızla ilerleyen siyasal aktörlerdir. Siyasal aktör olma nedenleri küresel güç olma amacı taşıyan ülkelere dış politika, siyaset, ekonomi alanlarında nasıl stratejiler izleneceği ile ilgili politik aktörlere çeşitli alternatifler sunmalarıdır (Zariç, 2012: 1). Think-thankler Türkiye'de düşünce kuruluşları ya da araştırma merkezleri diye anılmaktadırlar. Tarihçeleri 1960'lı yıllara kadar uzanmaktadır. Think-thankler demokratik ülkelerin yegane politik aktörleridir. Çünkü bu kuruluşlar politik toplumların, bilgi eksenli hareket eden entelektüel "yumuşak tabanlarıdır" (Zariç, 2012: 2).

Türkiye'de ilk önce ESAM'ın kurulması ile Think-thank dönemine geçiş yapılmıştır. Türkiye'de bu tür araştırma merkezlerinin kurulması Amerika'nın aksine özel sektör desteğiyle değil devlet teşviki ile olmuştur (Zariç, 2012: 9). Türkiye uluslararası alanda kamu diplomasisini geliştirmek için Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nü kurmuştur. Başta Balkan ülkeleri olmak üzere yurtdışında Türk Kültür Merkezleri açarak Türk geleneklerini ve dilini bu bölgelerde yaygınlaştırmıştır.

Ayrıca Türkiye yumuşak güç konusunda Türk yapımı dizi ve filmlerle dünyaya açılmaktadır. Türkiye 1960-1970’li yıllarda da kendi içinde önemli sayılabilecek bir film endüstrisi yaratmıştır. Bu endüstri 1980’li yıllara gelindiğinde istisnai bir düşüş yaşasa da 2000’li yıllarda film sektörü tekrar yükselmeye başlamıştır (Kırankabeş ve Yorulmaz, 2018: 325). Yurt dışına ihraç edilen Türk dizileri sayesinde Balkanlar, Ortadoğu ve Doğu Avrupa gibi ülkelerde Türkiye’nin imajını giderek artırmıştır (Çavuş, 2012: 31). Türkiye 1966’da beyaz perdeye sokmuş olduğu uzun metrajlı film sıralamasında o dönemde dünyada dördüncü sıraya yerleşmiştir (Kırankabeş ve Yorulmaz, 2018: 328). Dünyanın dört bir yanına ABD’den sonra en çok film pazarlayan ikinci ülkedir. Son zamanlarda Çin ve Rusya’dan sonra film endüstrisi alanında dünyada en hızlı büyüyen üçüncü pazar konumundadır. TÜİK verilerine göre Türkiye 2005-2016 yılları arasında sinema sektöründe beyaz perdeye giren film sayısında iki kat bir artış olmuştur (Kırankabeş ve Yorulmaz, 2018: 326). Türkiye film dışında başka sanat alanlarında da faaliyetler yürütmüştür. Bu faaliyetlere örnek olarak Türkiye, 2019 yılında 5 kıtadaki 60 ülkede 137 kültür ve sanat etkinliği düzenlemiştir. 2019’da 12 ülkeyle 21 antlaşma ve protokol zaptı imzalanmıştır. 2020 yılını ilk üç ayı içerisinde de 6 ülkeyle 9 tane protokol ve mutabakat zaptı imzalanmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021).

Bir ülkenin dış siyasette aktif rol üstlenmesinde bir önemli değişken de diğer ülkelerdeki konsolosluklardır. Günümüzde Türkiye’nin neredeyse dünyanın her yerinde konsolosluk ve büyükelçilikleri bulunmaktadır. Türkiye’nin temsilciliği bulunan ülkeler şunlardır; “*Afganistan, Almanya, ABD, Andorra, Angola Arjantin Arnavutluk, Avustralya, Avusturya, Azerbaycan, Bahamalar, Bahreyn, Bangladeş, Belarus, Belçika, Belize, Benin, BAE(UAE), GBR, Bolivya, Bosna-Hersek, Botsvana, Brezilya, Bulgaristan, Burkina Faso, Burundi, Butan, Cabo Verde, Cezayir, Cibuti, Çad, Çek Cumhuriyeti, Çin, Danimarka, Doğu Timor Demokratik Cumhuriyeti, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator Cumhuriyeti, Ekvator Ginesi, El Salvador, Endonezya, Eritne, Estonya, Etiyopya, Fas, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gine Bissau, Guatemala, Güney Afrika, Güney Sudan, Gürcistan, Haiti, Hırvatistan, Hindistan, Hollanda, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Jamaika, Japonya, Kamboçya, Kamerun, Kanada, Karadağ, Katar, Kazakistan, Kenya, Kırgızistan, Kolombiya, Komorlar Birliği, Kongo Cumhuriyeti, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Kore, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Kosova, Kosta-Rika, Kotdivuar,*

Kuveyt, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kuzey Makedonya, Küba, Laos, Letonya, Liberya, Libya, Liechtenstein, Litvanya, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Madagaskar, Malawi, Maldivler, Malezya, Mali, Malta, Mauritius, Meksika, Mısır, Moğolistan, Moldova, Monako Prenslığı, Moritanya İslam Cumhuriyeti, Mozambik, Myanmar, Namibya, Nepal, Nijer, Nijerya, Nikaragua, Norveç, Orta Afrika Cumhuriyeti, Özbekistan, Pakistan, Panama, Papua Yeni Gine, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Ruanda, Rusya, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Sırbistan, Singapur, Slovakya, Slovenya, Solomon Adaları, Somali, Sri Lanka, Sudan, Surinam, Suudi Arabistan, Svaziland, Şili, Tacikistan, Tanzanya, Tayland, Tayvan, Togo, Trinidad ve Tobago, Tunus, Türkmenistan, Uganda, Ukrayna, Umman, Uruguay, Ürdün, Vatikan, Venezuela, Vietnam, Yemen, Yeni Zelanda, Yunanistan, Zambiya ve Zimbabve Cumhuriyeti” dir ([T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020](#)).

Türkiye ayrıca eğitim alanında da uluslararası alanda görünürliğini arttırmak istemektedir. Romanya’daki soydaş öğrencilere Türkiye’de eğitim görmeleri için burs imkanı verilmiştir. 1990-2014 yılları arasında iki ülke arasında 39 belediye ile kardeşlik protokolü imzalanmıştır. Romanya da ikili ticaret anlaşmaları sonrasında Romanya’da Türk iş adamlarımızın sayısı artış olup Türk firma sayısı da yedi yüze ulaşmıştır. On yedi bin Türk vatandaşı o ülkede bulunmaktadır (Özlem, 2016: 350). 2011’de Davutoğlu Prizren’e gitmiştir. Orada TİKA tarafından restore edilen “Mehmet Akif Ersoy ilkokulunu” ziyaret etmişlerdir. Daha sonra Priştine ve Prizren’ de ki Yunus Emre Enstitüsünü açılışını yapmıştır (Özlem, 2016: 323). 1997’de Türkiye ve Romanya arasında serbest ticareti anlaşması ve aynı yıl içinde gümrük iş birliği ve kültürel değişim anlaşmaları yapılmıştır (Özlem, 2016: 335). Demirel 1998 yılında Bükreş’i ve oradan da Köstence’ye ziyaret etmiş, burada halk tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Köstence’de Türk Kültür bakanlığı tarafından onarım çalışması yapılan Gazi Ali Paşa Camii hizmete açmıştır (Özlem, 2016: 338). Türkiye Cumhuriyeti’nin 2019 raporunda Türkiye’nin yumuşak gücü pekiştirmeye yönelik çalışmaları hakkında şu ifadeler yer alır, “Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, çoğulculuk, katılımcılık, iyi yönetim ve hesap verebilirlik değer ve ilkelerinin yaygınlaştırılması çabalarına katkıda bulunmak, Uluslararası hukuk düzeninin güçlendirilmesine ve devletlerarası ilişkilerde uluslararası hukuk normlarına saygılı olunmasını sağlamaya yönelik çabalara destek olmak, Kitle imha silahlarının yayılması, iklim değişikliği, yoksulluk, salgın hastalıklar,

doğal afetler, örgütlü suçlar, düzensiz göç, ırkçılık, İslâm karşıtlığı, antisemitizm ve yabancı düşmanlığı dâhil küresel tehditlerle mücadele çabalarına katılmak, bu konularda uluslararası toplumun ve insanlığın yararına sonuçlar alınmasına katkıda bulunmak, Kalkınma ile güvenlik arasındaki ilişkinin bilinci içinde, ülkemizin gelişen ekonomik imkânlarını da verimli şekilde kullanmak suretiyle, küresel kalkınma diplomasisinde etkin rol oynamak ve gerek insani gerek kalkınma yardımları bakımından son yıllarda artan rolümüzü devam ettirmek” olarak özetlenmiştir (T.C. Dış İşleri Bakanlığı 2019 Raporu: 12).

Türkiye, dış siyasette Kanada ile önemli ilişkiler içinde bulunmaktadır. 2019’da Ortak Ekonomik ve Ticaret Komitesi kurulmuştur. Komitenin ilk toplantısı 13 Kasım 2019’ da yapılmıştır. Türkiye, Kanada ile BM ve NATO konularında ortak amaçlar taşıyarak, önemli bir müttefiklik ilişkisindedir (T.C. Dış İşleri Bakanlığı 2019 Raporu: 35). Türkiye’nin Latin Amerika ülkeleri ve Karayip bölgesi ülkeleri ile yapılan anlaşmalar ise şöyledir:

- 25 Eylül 2019’da Türkiye ile El Salvador Hükümeti Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması,
- 25 Eylül 2019’da Türkiye ile El Salvador arasında Kültürel İşbirliği Anlaşması,
- 27 Şubat 2019’ da Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Küba Turizm Bakanlığı Turizm İşbirliğine Yönelik Eylem Planı,
- 10 Aralık 2019 tarihinde Bolivarcı Venezuela Miranda Eyaleti Valiliği ve Türkiye Cumhuriyeti İstanbul Valiliği Arasında Mutabakat Zaptı,
- 26 Eylül 2019 tarihinde TRT ile Dominik Devleti Cumhuriyeti Devlet Radyo Televizyon Kurumu arasında İşbirliği Protokolü,
- 26 Eylül 2019 tarihinde Türkiye Hükümeti-Dominik Hükümeti arasında Bilişim Teknolojileri ve Diplomatik Arşiv konularında İşbirliği Hakkında Mutabakat Muhtırası,
- 9 Temmuz 2019’da THY ile Küba Turizm Bakanlığı Mutabakat Zaptı yapıldı.
- 11 Eylül 2019’da Küba Halk Sağlığı Bakanlığı Devlet İlaç ve Tıbbi Cihazların Kontrol Merkezi ile Türkiye Sağlık Bakanlığı arasında Mutabakat Zaptı,
- 26 Eylül 2019 Türkiye Hükümeti ile Dominik Cumhuriyeti Hükümeti arasında Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşması,

- 26 Eylül 2019 tarihinde Türkiye Hükümeti ile Dominik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı (T.C. Dış İşleri Bakanlığı 2019 Raporu: 37).

Türkiye dış siyasette Rusya ile yapılan turizm ve ticari faaliyetler sonucunda Türkiye'ye gelen Rus turist sayısını diğer turistlere göre arttırmıştır (T.C. Dış İşleri Bakanlığı 2019 Raporu: 38). Ayrıca Türk Akım Doğal Gaz Boru Hattı Projesi tamamlanmıştır (T.C. Dış İşleri Bakanlığı 2019 Raporu: 38).

Türkiye özellikle son 20 yılda Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar başta olmak üzere birçok Afrika ülkesiyle ortak çalışmalar yürütmüştür (Purtaş, 2013: 2). Yumuşak gücün en önemli unsurlarından birisini kamu diplomasisi oluşturmaktadır. Kamu diplomasisi, genel olarak kamuoyunun anlaşılması, bilgilendirilmesi için yapılan faaliyetlerin bütünüdür (Torbalı, 2019: 11). Bu kapsamda en önemli kurumları, dışişleri bakanlığı ve büyükelçiler ve bunlara bağlı ajanslardır. Bu kurumların düzenlemiş oldukları her türlü organizasyonlar yumuşak güce en iyi örneklerdir. Bazı ülkelerin kendi kültürlerini ve dillerini yaymak için, bu işle ilgilenen ulusal ajansları vardır. Mesela İngiltere'nin "İngiliz Kültür Ajansı" ve Fransa'nın "Fransız Enstitüsü". Bunların dışında yine resmi olmasa da halk tarafından kurulan ama bu amaca hizmet eden sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır (Torbalı, 2019: 12). Türkiye'de de bu amaca hizmet eden ve bu amaç için çalışan birçok kurum/kuruluş bulunmaktadır. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Türk Kızılay'ı, Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB), Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD), TRT... vb. (Torbalı, 2019: 13). Türkiye 2006 yılında Cezayir'de ki afetzedelere 45 bin dolarlık yardımda bulunmuşlardır. Sudan'ın Güney Darfur eyaletine bir hastane kurmuştur. 1999 da ise Komor Adalarına 8.5 milyon tonluk ilaç göndermiştir (Bayram, 2016: 410). 2008'de sel felaketi geçiren Namibya, Madagaskar ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti başta olmak üzere 9 Afrika ülkesine 3 milyon 500 bin dolar tutarında insani yardım transfer etmiştir. 2009 yılında ise Kenya, Etiyopya ve Somali, Madagaskar ve Komor Adalarına 1 milyon 300 bin dolar para yardımında bulunmuştur. 2010 da ise Türkiye yine Kongo Demokratik Cumhuriyetine 36 tonluk tıbbi araç gereç yardımında bulunmuştur. Uganda da ki afet zedelerine de 100 bin dolarlık para yardımında bulunmuştur (Bayram, 2016: 411). Türkiye 2011 de İslam İşbirliği Konferansını düzenlemiştir. Somali'ye 350 milyon dolarlık yardım kampanyası başlatmıştır. Somali'ye 500 milyon dolarlık

yardımda bulunmuştur (Bayram, 2016: 414-415). 1993'te Türkiye dahil 6 ülkenin imzalanmasıyla kurulan (Azerbaycan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Kazakistan) TÜRKSÖY, 2000'li yıllarda Türk kültürünü dünyaya tanıtmada önemli etkinlikler düzenlemiştir. Nevruzun 2010 yılında UNESCO'da ve 2011'de ise BM Genel Kurultayında kutlanması ve 2012'de New York Washington'da düzenlenen Yunus Emre Oratoryosu konserleri TÜRKSÖY'un önemli etkinlikleri arasındadır (Purtaş, 2013: 13). Türkiye'nin Balkanlar'da ticari, ekonomik, sosyal, siyasi eğitime dönük projeleri vardır (Karagül, 2018: 82). Türkiye'nin yumuşak gücü kapsamında önemli bir örnek daha sonra daha detaylı bir şekilde açıklanacak olan Yunus Emre Vakfının kurmuş olduğu Yunus Emre Enstitüsü'dür (Karagül, 2013: 85).

Türkiye 2012 yılından itibaren yumuşak güç alanında yükselmeye başlamıştır. Bu kadar hızlı yükselmesinin sebebi de İstanbul'da çok uluslu şirketlerinin olması, THY iyi hizmetlerinin bulunması ve açıklandığı gibi televizyon dizilerini örnek verebiliriz (Purtaş, 2013: 11). Türkiye 2005 yılından beridir sistematik olarak küresel anlamda bir kültürel diplomasiye öncülük etmiştir. Küresel diplomaside Türkiye'nin güçlü olmasının nedenleri; TİKA, Kızılay, Yunus Emre Enstitüsü ve Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı gibi yardım kuruluşlarının varlığının büyük önemi vardır (Purtaş, 2013: 13). Türkiye'nin dış siyasette TEMA Vakfı da 2012'de UNCCD (Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi) tarafından "Yaşam İçin Toprak Ödülünü almaya hak kazanmıştır. TEMA Avrupa Çevre Bürosunda yönetim kurulu üyesidir (TEMA, 2021).

Türkiye bölgesinde yaşadığı sorunlara rağmen istikrarlı ve denge odaklı dış politika izlemeye çalışmıştır. Türkiye dış politikasında ulaşmak istediği amaç komşularla sıfır sorun politikasıdır. Bunun yanında eğitim, kültür gibi alanlarda ilerlemesine doğru orantılı şekilde yumuşak güç unsurlarını arttırmak ve daha da yaygınlaştırmaktır (Özkoç, 2017: 83). Hem ulusal hem de uluslararası arenada önemli çalışmalar yürüten Kızılay, TİKA ve Yunus Emre Enstitüsü de yumuşak güç uygulamalarına iyi bir örnek teşkil etmektedir (Çavuş, 2012: 30).

2.2.2. TÜRKİYE'DE YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANLARI

Türkiye çağın gereklerini yakalamaya çalışan ve bölgesinde önemli bir siyasal aktör olmak isteyen bir ülke konumundadır. Bu bağlamda etki alanı oluşturabileceği faaliyetlere yönelmekte fakat Türk kültürel değerleri ve gelenekleri ile birlikte yumuşak

güç unsurlarına ağırlık vermektedir. Bu kapsamda Yunus Emre Enstitüsü, TİKA, Kızılay gibi kurum ve kuruluşlar başta olmak üzere eğitim, spor ve turizm faaliyetleri ile ilgili de önemli ilerlemeler göstermektedir. Bu unsurlar bu bölümde ana başlıklar halinde gruplandırılarak açıklanacaktır.

2.2.2.1 EĞİTİM

Türkiye'nin eğitim alanında gerçekleştirdiği önemli programlar yumuşak güç anlamında gelişmeleri ve ülkeler arası diyalogları beraberinde getirmiştir. Bunlardan bir tanesi olan Erasmus+ 2021-2027 yılları arasında uygulanan eğitim, gençlik ve spor alanlarını kapsayan Avrupa Birliği'nin hibe programıdır. Bu programdan amaçlanan kişilerin yaş ve eğitim geçmişlerine bakılmaksızın yeni beceriler kazandırılması ve kişisel ilerlemelerinin güçlendirilmesi ve istihdam imkanlarının çoğaltılmasıdır. Erasmus+ Programı başvuruları Türkiye Ulusal Ajansı tarafından kabul edilmektedir. Merkezi Teklif Çağrıları ise Brüksel'de ki "Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı" yoluyla yönetilmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2021). Gençlik Değişimleri faaliyet/projelerinin en önemli avantajı az iki ülke arasındaki gençlik gruplarının, ilgi duydukları bir konu etrafında kısmi bir zamanda bir araya gelmesine ve birbirlerinin kültürleri hakkında bilgi sahibi olmasına imkân tanımaktadır. Bir Gençlik Değişimi esnasında, grup liderleri tarafından desteklenen katılımcılar, değişimden önce kendileri tarafından tasarlanıp hazırlanmış olan bir faaliyet programını atölye çalışmaları, tartışmalar, simülasyonlar, vb. aracılığıyla birlikte yürütmektedir. Gençlik Değişimleri; gençlerin yeterliliklerini geliştirmelerine; sosyal açıdan ilgili konularda/tematik alanlarda farkındalık kazanmalarına, yeni kültürler, alışkanlıklar ve yaşam tarzlarını keşfetmelerini sağlar. Dayanışma, demokrasi, arkadaşlık gibi temel değerleri sağlamlaştırma fırsatı tanımaktadır. Gençler, bu program dahilinde yurt dışındaki faaliyetlere dahil olabildikleri gibi yurt içinde de farklı uluslararası proje çalışmalarında bulunabilmektedirler (European Commission, 2021).

Erasmus programlarının bir başka kolu da Erasmus yükseköğretim programlarıdır. Yükseköğretim öğrenci ve personelinin kabiliyetlerini ilerletmeyi kişilere yurt dışında mesleki ilerleme imkanları sunulması amaçlanmaktadır. Böylece yüksek öğrenimine devam eden ya da bazı yükseköğretim kurumlarında yeni mezun kişilerin yurtdışı eğitim fırsatlarını artırma, eğitim-öğretimden iş hayatına geçiş

yapabilmeleri için ihtiyaç duydukları yetenekleri edinme; personelinin ise çalışma pratiği bilgisi elde etme ya da pedagojik yeteneklerinin çoğaltılması hedeflenmektedir. Öğrenci hareketliliği, yükseköğretim öğrencilerinin yurtdışında bir yükseköğretim kurumunda öğrenim görmeleri ya da yurtdışında bir şirkette ya da herhangi bir kurum/kuruluştta staj yapmaları sağlamaktadır. Personel Hareketliliği ise Yükseköğretim kurumlarının akademik personelinin yurtdışındaki bir yükseköğretim kurumunda ders vermesine veya yükseköğretim kurumlarının akademik ve idari tüm personelinin yurtdışında bir kuruluştta mesleki gelişimlerine yönelik bir kursa/eğitime katılmalarına (konferanslar hariç) ya da işbaşı eğitimi/izleme yapmalarına olanak vermektedir. Bu faaliyetin hedef kitlesi yükseköğretim kurumlarının öğrenci ve personelidir.

Erasmus Gönüllülük (Uluslararası) AGH/ESC faaliyetleri de gençlere, farklı ülkelerde bu iş için seçilmiş özel kuruluşların günlük çalışmalarına yardım etme imkânı sağlayan 2-12 ay süren ve bazı durumlarda 2 hafta ve üzeri sürebilen tam zamanlı, ücretsiz etkinliklerdir. Projenin hedef kitlesi 18-30 yaş arası gençlerdir. Program ülkelerinde yer alan ve sadece Kalite Sertifikası veya Erasmus+ gönüllülük akreditasyonu olan kuruluşlar (STK, Kamu kuruluşu veya sosyal sorumluluk alanında aktif kar amacı güden kuruluşlar) başvurabilir ve gönüllülük hizmetinde bulunabilirler (Türkiye Ulusal Ajansı, 2021).

ESC, gençlerin bireysel, eğitsel, sosyal, sivil ve mesleki anlamda ilerlemelerini teşvik ederken, kendi ülkelerinde ya da kendi ülke dışında topluma fayda sağlayan projelerde gönüllü çalışmalarını ya da ağ kurma faaliyetlerinde bulunmaları için fırsatlar sunan, toplumsal ihtiyaçları karşılamayı amaçlayan Avrupa Birliği girişimidir. Gençleri daha bütünsel toplum oluşturmak, savunmasız insanların yanında olmak, toplumsal sıkıntılara cevap vermek adına bir araya getirmektir. Program, daha önce Avrupa Gönüllü Hizmeti olarak bilinen ve mevcut Erasmus+ altında yer alan Gönüllülük programına ve diğer AB finansman programlarına artı değer kazandırmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2021).

Her şeyden önce bu tür programlar, yeni fikirler ve çok kültürlülük bağlamında diğer kültürler hakkında bilgi edinmek için fırsatlar sunmaktadır. Günümüz üniversiteleri de AGH/ESC'ye benzer Erasmus ya da Erasmus+ programları yapmaktadır. AB uyum sürecinde önemli bir rol olan bu programların yürütüldüğü alanlar üniversitelerdir. Üniversitelerde ayrıca Türkiye'nin küresel ve bölgesel ölçekte sahip olduğu yumuşak

gücün vasıtalarından biri olarak nitelendirilebilecek Türkiye Bursları verilmektedir (Türkiyescholarships Bursları, 2021). Sitesinde burs hakkında detaylar verilmektedir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021). Bu burslar ile Türkiye dünyanın her yanından uluslararası öğrencilere ülkenin en seçkin üniversitelerinde burslu eğitim imkânı sunmaktadır.

Türkiye, “Türkiye Bursları” ile dünyanın dört bir yanından gelen uluslararası öğrenciler için üniversitelerinin kapılarını açmaktadır (Türkiye Bursları, 2021).

AB Bakanlığı, AB süreci boyunca kamu ve sivil alana yönelik birçok proje yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Avrupa Birliğine üyelik sürecinde Türkiye’de kamu ve sivil toplum faaliyetlerinin çoğaltılması, AB alanında ikili iletişimin ilerletilmesi, AB’nin Türkiye’de daha fazla topluluklara tanıtılması için birçok proje bulunmaktadır. Bu proje adları ve proje hakkındaki açıklamaları şunlardır;

- **“Genç Çevirmenler Yarışması”**, “AB Genel Sekreterliğinin, Türkiye’de bulunan üniversitelerin Mütercim-Tercümanlık ve Çeviri bilim alanlarında eğitim alan kişilerin Türkiye’nin AB’ye katılım sürecine ilişkin olarak farkındalıklarını çoğaltmak ve bu alanda ihtiyaç duyulan çevirmenlerin yetişmesini sağlamak amacıyla, AB konulu bir çeviri yarışması yapılmıştır.”
- **“AB Yolunda Genç İletişimciler Yarışması”**, “Avrupa ülkelerinin ve Türkiye’nin kamuoylarındaki ikili önyargıları ve eksik bilgilerden sorunları yok etmek için genç iletişimcilerin yaratıcılığından istifade etmek açısından bir ilk teşkil etmektedir. Bu çalışma ile hem iletişim öğrencilerinin Türkiye’nin AB sürecine dahil edilmesi hem de "Neden Avrupa Birliği üyesi Türkiye?" sorusuna yanıt bulunulması amaçlanmaktadır.”
- **“Avukatlar için Yargı ve Temel Haklar Projesi”**, “Kırıkkale Valiliği ile işbirliğinde yapılmış olan projede Kırıkkale Barosu’na kayıtlı otuz avukata AB sürecinde Yargı ve Temel Haklar alanında eğitim verilmiş. Projede başarılı sonuçlar elde edilmiş. Projenin başarılı çıktılarının artırılması amacıyla yeni bir proje fikri olan “Siyasi İşler ve AB Hukuku Başkanlıkları” ile işbirliği içerisinde geliştirilerek “İngiltere Büyükelçiliği’nin” “Avrupa’yı Birleştirme Programına sunulmuş ve destek almaya hak kazanmıştır.”
- **“Paylaştığımız Avrupa Proje Yarışması”**, “AB Bakanlığı ve British Council işbirliği ile yapılan proje üniversite öğrencilerini ilgilendirmektedir. Proje

yarışması kapsamında, üniversite öğrencileri tarafından yapılan projeler ile ilk ve orta öğrenim öğrencilerinin Avrupa Birliği alanında bilinçlendirilmesi amaçlanmaktadır.”

- “Hizmetler Projesi”
- **“Türkiye ve AB Arasında Şehir Eşleştirme Projesi (TWIN)”**, “Proje bütçesi 4.5 milyon avrodur. Projenin “teknik destek” faaliyetleri 6 Nisan 2018’de yürütülmüştür. Proje, Başkanlığımız koordinasyonunda Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Birliği ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü işbirliği ile yapılmıştır. Projede kardeş şehir uygulamalarının daha etkin yürütülmesini konusunda faaliyet çalışmaları yapılmıştır. Türkiye ve AB üyesi ülkelerdeki yerel yönetimleri arasında kardeş şehir ilişkilerini güçlendirmeyi ve yerel yönetimlerin AB entegre etme sürecindeki rollerini artırmayı amaçlayan 23 projeye **60.000-130.000 avro** arasında hibe desteği verilmiştir. Projeye ilişkin ayrıntılar www.yereldeab.org.tr/sehireslestirme adresinde yer almaktadır.”
- “Kamu Kurumlarının İhale Hazırlıklarının Desteklenmesi Projesi (STEP)”
- **“Türkiye ve Avrupa Birliği Arasındaki Sivil Toplum Diyalogunun Geliştirilmesi Projesi I,”** Avrupa Birliği’nin genişlemesiyle ortaya çıkacak fırsat ve zorlukların daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla vatandaşlar ve farklı kültürler ile politik ve ekonomik sistemleri yakınlaştırmayı amaçlamaktadır.
- **“Türkiye ve Avrupa Birliği Arasındaki Sivil Toplum Diyalogunun Geliştirilmesi Projesi II”**
- **“Türkiye ve Avrupa Birliği Arasındaki Sivil Toplum Diyalogunun Geliştirilmesi Projesi III”**
- “Valiliklerde AB İşleri İçin Kapasite Oluşturulması Projesi” (VABpro)
- “Türk Yerel Medyası AB Yolunda I-II Projesi”
- “İl Özel İdareleri AB'ye Hazırlanıyor Projesi”
- “İstanbul AB'ye Hazırlanıyor”
- “Ankara AB'ye Hazırlanıyor”
- **“Jean Monnet Burs Programı”**, “Türkiye ve Avrupa Komisyonu arasında 1989’da anlaşma imzalandı. Bu anlaşma neticesinde *Jean Monnet Burs Programı*, verilmeye başlanmıştır. Bu burs sayesinde Türkiye'nin AB ile uyum süreci ve AB

müktesebatı gibi farklı konularda uzman yetiştirilmesini sağlamıştır. Jean Monnet Bursları, Türkiye'deki kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum kuruluşu çalışanları ile üniversite öğrencileri ve üniversitelerin akademik ve idari personeline AB üyesi ülkelerde lisansüstü eğitim almaları konusunda kolaylıklar sağlar.”

- “Belediyeler AB'ye Hazırlanıyor”
- “SEI - Avrupa Birliğine Entegrasyon Sürecini Destekleme Faaliyetleri Projesi”
- “Katılım Öncesi Süreçte Sivil Toplumun Güçlendirilmesi: STK Hibe Programı”

(AB Bakanlığı, 2021).

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı “Türkiye-Almanya Gençlik Köprüsü” kurumunun danışma kurulu üyesidir. 1 Temmuz – 30 Kasım 2020 tarihlerinde okul ve okul dışı gençlik çalışmaları alanında yapılacak model projelere hibe desteği vermektedir. Dijital gençlik değişimi için yaratıcı yöntemler deneyecek ve bu sayede gençlik değişimi ve buluşmalarında yeni formatlara katkı sağlayacak olan sekiz projeye 15.000 Avro hibe desteği sağlanacaktır (Uluslararası Organizasyonlar ve Dış ilişkiler Genel Müdürlüğü, 2021). Türkiye-Almanya Gençlik Köprüsü kurumu “Willkommen Türkei!” yani “Hoş geldin Almanya!” adlı öğrenci değişim programını yürütmektedir.” Projeyi 2009’da Robert Bosch Stiftung Vakfı tarafından finanse edilmektedir. Türkiye-Almanya Gençlik Köprüsü kurumu Hoş geldin Almanya!” projesini Eylül 2014’ten beridir bu projeyi üstlenmiştir. Türkiye’de program, “İstanbul Goethe-Enstitüsü” ile birlikte uygulanmaktadır. Gençler, diğer ülkenin kültürünü tanıyor ve ikili ilişkiler kurmaktadır. Değişim programı 5. sınıftan itibaren her türden okula yöneliktir. Kolejler, devlet okulları, liseler, ortaokullar, özel okullar projeye dahil olabilir. 2015’den beridir DTJB, yaklaşık 1000 katılımcı ile 30’dan fazla öğrenci değişim projesine katılmıştır (<https://jugendbruecke.de/tr>, 2021).

2.2.2.2 TURİZM, SPOR, KÜLTÜR

Türkiye’nin sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikleri ve zengin kültürüyle önemli bir yumuşak güç potansiyeline sahiptir. Türkiye’nin yumuşak gücünü besleyen en önemli nokta tarihidir. Bu tarih içerisinde Osmanlı İmparatorluğu önemli bir yer tutmaktadır (Hammer, 2016: 13). 1350’lerde bir sınır beyliği iken üç kıtaya yayılan bir imparatorluk

haline gelmiştir. Türkiye Osmanlı İmparatorluğu sayesinde Türk kültürünü dünyaya öğretmiştir (İnalcık, 2017: 15).

Brand Finance'ın 2017 de yayınlamış olduğu en değerli ülke markalarının araştırma sonuçlarına göre Türkiye 570 milyar dolarlık marka değeri ile en değerli yirmi dördüncü ülke sıralamasına ulaşmıştır (Göksu, 2019: 413). Cumhurbaşkanı Necdet Sezer görev süresindeyken, mevkidaşı Trajkovski ile beraber, Üsküp'teki Osmanlıdan kalma Türk mahallelerini gezip oradaki Mustafa Paşa Camii ziyaret etmişlerdir. Daha sonra Üsküp'ten ayrılıp Manastır da ki Atatürk'ün okuduğu askeri liseye ziyaretleri olmuştur (Kader, 2016: 271). Sezer, bu ziyaretin önemini *"...Türk kökenli Makedonya yurttaşlarının 2 ülke arasındaki dostluğunun en sağlam ögesini oluşturduklarını dile getirme olanağı buldum. Ziyaretim 2 ülke arasındaki en temel dostluk bağı Türklerin Makedonya Cumhuriyetinde esenlik ve gönenç içinde yaşamalarına verdiğimiz önemi yeniden vurgulamamıza olanak sağlamıştır"* şeklinde vurgulamıştır. 2006 yılının haziran ayında Recep Tayyip Erdoğan Üsküp'ün Gostivar (Türklerin çok yoğun yaşadığı bir yer) bölgesini ziyaret etmiş ve orada çok büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. Daha sonra oradaki Atatürk ilkokulun öğrencileriyle sohbet etmiştir (Kader, 2016: 272). 2005 yılında ise Abdullah Gül'ün Makedonya ziyaretiyle restorasyon çalışmalarının da sonuna gelinerek açılan Hatuncuk Camii Bursa Büyükşehir Belediyesinin yardımları ile restorasyonu yapılmıştır. Bunun dışında Bursa Büyükşehir Belediyesi ve TİKA tarafından ortak bütçe ile desteklenip yapılan yapılar şu şekildedir. "Hatuncuk Camii, Arasta Camii, Kebir Mehmet Çelebi Camii, İshak Paşa Camii, İsa Bey Camii Haziresi, Yiğit Paşa Mezarıdır." Sadece TİKA tarafından yürütülen bakım ve tadilat projeleri ise; "Üsküp Murat Camii, Saray Hüseyin Şah Camiidir" (Kader, 2016: 275). 2009 yılının ekim ayında Makedonya Cumhurbaşkanı Gjorge İvanov Çankaya'ya gelip Abdullah Gül'ün misafiri olmuş ve konunun gündem maddesi de 2 ülkenin karşılıklı dostluk ve diplomatik ilişkileri olmuştur (Kader, 2016: 277). Görüldüğü gibi Türk kültürü Avrupa'dan Asya'ya çok zengin bir miras barındırmaktadır. Kültürün yayılmasında dil önemli bir faktördür. Türk dili olan Türkçe, Çin ve Moğolistan'a kadar uzanır ve yaklaşık 2.500 yaşında bir dildir. Bugün hala çoğunlukla Asya'da olmak üzere yaklaşık 35 Türk dili konuşulmaktadır (<https://goturkiye.com>, 2021).

Yumuşak güç açısından kültürel faaliyetlerin yanında spor alanında gerçekleştirilen faaliyetler de önem taşımaktadır. Örneğin, 2016 yılında Rio Da

gerçekleştirilen Rio Yaz Olimpiyatları'nda 206 tane ülke katılmış ve 25 farklı branştan (Atletizm, atıcılık, badminton, Basketbol, binicilik, bisiklet, boks, eskrim, yelken, futbol, güreş, halter, hentbol, hokey, jimnastik, judo, kano, kürek, masa tenisi, okçuluk, modern pentatlon, tekvando, tenis, triatlon, voleybol) 11,463 sporcu katılmıştır (PGlobal, 2017: 3). Görüldüğü gibi dünya çapında düzenlenen sportif faaliyetle her ülke açısından prestij ve güç alanında önemli avantajlar sağlamaktadır.

Türkiye spor alanında uluslararası tanınırlık sağlayan ülkelerden birisidir. Dönem-dönem Türkiye'de yapılan “**2003-2004 WRC Dünya Ralli Şampiyonası** ve **UEFA Şampiyonlar Ligi** gibi uluslararası düzeydeki sportif faaliyetler Türkiye açısından tanınırlığa hizmet eden faaliyetlerdir (Göksu, 2019: 418). Bunların yanında Trabzon'da 2011 de gerçekleştirilen “**Avrupa Olimpik Gençlik Yaz Festivaline**” 49 ülkeden sporcu katılmıştır. İstanbul'da “Okçuluk Dünya Kupası” finalleri, Ankara'da “Yıldız Kızlar Voleybol şampiyonluğu yapılmıştır. Türkiye bu maçta altın madalya almıştır (Göksu, 2019: 419).

Tablo 9: Seçilmiş Ülkelerin Rio Olimpiyatlarına Katılan Sporcu Sayısı Ve Madalyaları

Ülke	Sporcu	Madalya	Madalya/Sporcu
Türkiye	103	1 altın,3 gümüş,4 bronz	7,8
ABD	567	46 altın,37 gümüş, 38 bronz	21,3
Almanya	441	17 altın, 10 gümüş, 15 bronz	9,5
Çin	405	26 altın, 18 gümüş, 26 bronz	17,3
Fransa	410	10 altın, 18 gümüş, 14 bronz	10,2
İngiltere	331	27 altın, 23 gümüş, 17 bronz	20,2
Japonya	346	12 altın, 8 gümüş, 21 bronz	11,8
Rusya	286	19 altın, 18 gümüş, 19 bronz	19,6
Güney Kore	213	9 altın, 3 gümüş, 9 bronz	9,9

Kaynak: (PGlobal Küresel Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri Anonim şirketinin istatistiki verileri 2017).

Türkiye'nin yumuşak güç konusunda en önemli bir diğer kurum Gençlik ve Spor Bakanlığı'dır. Gençlik ve Spor Bakanlığının tarihini bakarsak; 29 Haziran 1938'de, 3530 sayılı kanun kabul edilerek "Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü" kurulmuş, 1972'de adı Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak değiştirilmiştir. 2011'de "T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı" adını almıştır. Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın, "gençlik faaliyetleri ile ilgili faaliyetlerde bulunmak, gençlere özgü projeleri yapmak, yapılan projeleri desteklemek ve denetlemek, spor faaliyetlerini belirli bir program dâhilinde ve hukuka uygun bir şekilde ilerlemesini sağlamak, spor faaliyetlerinin gelişmesini ve ilerlemesi için faaliyette bulunmak, spor konusunda yapılacak faaliyetleri belirlemek maksadıyla gerekli işlemleri yapmak, teşkilatlanma, federasyonların bağımsızlığı, spor tesisleri, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası organizasyonlarla ilgili çalışmaları koordine etmek, değerlendirmek ve denetlemek" gibi görevleri vardır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2021).

Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı olan Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde katılım sağlanması planlanan uluslararası organizasyonlar şunlardır:

- ✓ 32. Yaz Olimpiyatları Oyunları, 23 Temmuz-8 Ağustos 2021 tarihinde Tokyo/Japonya
- ✓ 16. Yaz Paralimpik Oyunları, 24 Ağustos 5 Eylül 2021 tarihinde Tokyo/Japonya
- ✓ 5. İslami Dayanışma Oyunları 10-19 Eylül 2021'de Türkiye/Konya
- ✓ 2021 Avrupa Gençlik Olimpik Kış Festivali 11-18 Aralık 2021'de Finlandiya/Vuokatti.

Türkiye bu dört etkinliğe sporcu gönderecektir

(Uluslararası Organizasyon ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2021).

Tablo 10: 32. Yaz Olimpiyatlarına Katılan Türk Sporcular

Branş	Erkek	Kız
Artistik Cimnastik	3	1
Atıcılık	4	0
Atletizm	10	3
Boks	1	0
Bisiklet	* ¹	*
Güreş	4	0
Karate	2	3
Taekwondo	0	4
Voleybol	0	*
Yelken	2	3
Yüzme	2	3

Kaynak: (Uluslararası Organizasyon ve Dış ilişkiler Genel Müdürlüğü, 2021).

İslami Dayanışma Oyunları, İslami Dayanışma Oyunları Federasyonu tarafından dört yılda bir yapılan çoklu spor organizasyonudur. Oyunlara İslam İşbirliği Teşkilatına üye olan 56 ülkenin katılımı olmaktadır. Oyunlar ilk kez 2005’de Suudi Arabistan’da yapılmıştır. 2. İslami Dayanışma Oyunları da çeşitli nedenlerden dolayı yapılmamıştır. 3. İslami Dayanışma Oyunları 2013’te Endonezya’da, 4. İslami Dayanışma Oyunları 2017’de Azerbaycan’da yapılmıştır ([Uluslararası organizasyon ve Dış ilişkiler Genel Müdürlüğü,2021](#)).

¹ * işaretli olanları Ulusal Federasyon daha seçmemiştir.

Tablo 11: Türkiye’nin İslami Dayanışma Olimpiyatlarından Kazandığı Madalyalar

Olimpiyat	Altın Madalya	Gümüş Madalya	Bronz Madalya	Toplam
2005	1	3	3	3
2013	23	50	50	123
2017	71	67	57	195

Kaynak: (Uluslararası organizasyon ve Dış ilişkiler Genel Müdürlüğü, 2021).

Dünyanın en cazip sekizinci turizm rotası konumunda olan İstanbul’a 2019’da 15 milyon turist gelmiştir. Bu yüzden Türkiye’nin Formula 1’e ev sahipliği yapması da spor turizmi açısından önemlidir. Türkiye İntercity İstanbul Park pisti dünyanın en popüler pistleri arasında ilk sıralardadır. Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı’nın ve Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın ortaklaşa sponsorluğu ile yürüttüğü Formula 1 Türkiye Grand Prix’i Türkiye’nin tanıtımı açısından da önemlidir

(Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı, 2021). Türkiye bu kapsamda Formula 1’in yanı sıra, 2005 Şampiyonlar Ligi Finali, 2009 UEFA Kupası Finali, 2010 FIBA Dünya Basketbol Şampiyonası, 2017 Euro League Final Four, 2019 UEFA Süper Kupası ve Eylül ayında 2020 WRC Ralli Şampiyonası gibi dünya çapında pek çok organizasyona ev sahipliği yapmıştır (Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı, 2021). Bisiklet turizminin önemli etkinliklerinden “CycleSummit” bu yıl Türkiye’nin de sponsorluğunda sanal ortamda gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi olmasına karşın yoğun ilgi gören zirvenin ana sponsorlarından biri olarak ilk kez CycleSummit’e katılan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı, onlarca tur operatörünün dinlediği bir video konferansta sunum yapmıştır (<https://tga.gov.tr/>, 2021). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Türkiye Turizm Tanıtma ve Kalkınma Ajansı (TGA), Türkiye’nin birçok yerinde ki dağ bisikleti, yol bisikleti ve e-bisiklet rotalarını halka göstermek için “Cycling.goturkey.com” web sitesini hizmete sunmuştur (Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı, 2021).

Türkiye’ye özgü olan ve turistlerinde dikkatini çeken “Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali”, dünyanın arka arkaya en uzun süren spor etkinliği için Guinness Rekorlar Kitabı unvanına sahiptir. 2010 yılında festival, UNESCO’nun İnsanlığın Somut Olmayan

Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne de eklenmiştir (<https://goturkiye.com/>, 2021). Türkiye'yi dış dünyaya tanıtmak bakımından önemli bir yeri olan "GoTürkiye.com" sitesi ayda ortalama 3 milyon kullanıcı tarafından ziyaret edilmektedir. "GoTürkiye.com" platformu gastronomi, inanç turizmi, moda ve alışveriş, kampçılık, mavi tur, bisiklet, golf, kayak gibi birbirinden farklı alanlarda kullanıcılara zengin içerikler sunarken, bu kullanıcıların ülkemize yapacakları seyahatleri de rotalarla planlamalarına olanak sağlamaktadır. Türkiye'nin küresel tanıtım kanalı olan "goturkiye.com" sitesi Türkiye hakkında bilgi almak ve seyahatini planlamak isteyen kullanıcılara ülkenin kültür ve turizm değerlerini tanıtmaktadır (Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı, 2021). Türkiye sportif faaliyetler kadar turizm açısından da güçlü bir noktadadır. Özellikle medikal turizmde Türkiye'nin çok önemli güçlü yönleri vardır. Bunlar:

- Türkiye'nin sağlık konusunda üst düzey teknolojik yapısı ve kalifiyeli insan gücü ile dünyanın önde gelen ülkeleri arasındadır.
- Türkiye, Asya-Avrupa arasındaki konumu ve avantajlı iklimsel özellikleri vardır.
- Özel hastaneler ile üniversite hastanelerinin teknik, fiziki, teknolojik altyapısının iyi olması. Alanında uzmanlaşmış personelin bulunması.
- Sağlık personelinin gerek tecrübesi ve eğitimsel başarıları niceliksel olarak batı ülkeleri standartlarına sahiptir.
- Tıbbi cihazların birçok ülkeyle karşılaştırıldığında teknolojik olarak iyi durumdadır.
- Sağlık kuruluşlarının uluslararası akreditasyona olan ilgisi ve yüksek sayıda akredite kuruluş sayısı sayesinde yüksek standardizasyon seviyesine sahiptirler.
- Türkiye kullanılabilir durumdaki termal kaynakları bakımından Avrupa'da birinci sırada ve Dünyada yedinci sıraya yükselmiştir. Ayrıca, turizm tesislerinin standardı yüksek ve çalışanların tecrübeli yabancı dil bilen personel sayısının çokluğu, Türk halkının konuk severliği, Türkiye'nin Avrupa, Orta Asya ve Orta Doğu ülkeleri ile komşu olması, Türkiye'nin AB arasında uyumsal çalışmalarının artması, hastaların daha iyi hizmet almak için seyahat etmeye istekli olması, Türkiye'de sağlık hizmetleri talebini olumlu yönde etkileyecek özellikle bazı ülkelerde bulunmayan turizm çeşitleri olması (özellikle ipek yolu turizmi, yayla turizmi, inanç turizmi, rafting turizmi, doğa turizmi, sağlık-kaplıca turizmi vs.), Türkiye'nin sağlık hizmetlerinin Avrupa ülkelerindeki sağlık hizmetlerine göre

daha ucuz ve kaliteli olması, sağlık turizmiyle alakalı gerekli hukuki düzenlemelerin yapılması, devletin bu alanda önemli destekler yapması, dünya gündeminde ses getiren organ nakil ameliyatlarının Türkiye’de başarıyla yapılması gibi sebeplerle Türkiye sağlık turizmi açısından tercih edilir bir ülkedir (Akbolat ve Deniz, 2017: 128-129).

- Türkiye’nin yer altı kaynaklarından zengin olması, termal tesislerin spa turizmi sektöründe Türkiye için iyi bir ilerleme olanağı, dünyadaki yaşlı nüfus oranının artması ile özellikle yaşlı nüfusa sahip ülkelerin sağlık hizmetleri konusundaki taleplerinde önemli artışlar, ulaşımda sağlanan kolaylıklar, medikal turizm konusunda Türkiye’nin rakibi olan Güney Doğu Asya Bölgesi’nde salgın hastalık riski yüksek oranlara varması, Türkiye de sağlık turizmi ile ilgili çoğu hukuki normların düzenlenmesi ya da revize edilmesi, sağlık turizminin sağlık bakanlığının stratejik eylem planında ve Türkiye’nin onuncu kalkınma planında yer verilmesi, Orta doğudaki Müslümanların çeşitli nedenlerden ötürü Amerika ve Avrupa ya sağlık hizmeti almak istememesi ve havayolu ulaşımındaki önemli gelişmeler ve havayolu ulaşım masrafların azalması (Akbolat ve Deniz, 2017: 130). Türkiye’nin sağlık turizmi açısından önemli fırsatlar sağlamaktadır.

Türkiye’ye Avrupa, Ortadoğu, Türk Cumhuriyetleri ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Konseyi üye ülkelerden yılda binlerce hasta Türkiye’ye gelmektedir. Türkiye’ye 2008’de yetmiş dört bin, 2009’da doksan dört bin, 2010’da yüz on bin, 2011’de yüz elli altı bin kişi sağlık turizmi için Türkiye’ye gelmiştir (Akbolat ve Deniz, 2017: 127). Dünyada Hindistan, Singapur, Malezya, Tayland’ın yanında Türkiye, medikal turizmde başarılı 5 ülkeden bir tanesidir. Türkiye medikal turizmde küresel bir güçtür (Akbolat ve Deniz, 2017: 135). Türkiye 2009 verilerine göre en çok turist ağırlayan 7. ülkedir. İlk sırada Fransa 74,2 milyon turist, ABD 54,9 milyon turist, İspanya 52,2 milyon turist, Çin 50,9 milyon turist, İtalya 43,2 milyon turist, İngiltere 28 milyon turist, Türkiye 25,5 milyon, Almanya 24,9 milyon, Malezya 22,1 milyon, Meksika 21,5 milyon turist ziyaret etmiştir (Aydın, Aypek, Aktepe, Şahbaz, ve Arslan, 2011: 3). Medikal turizmin diğer turizm türlerinden daha avantajlı yanı katma değeri yirmi beş kat daha fazladır (Aydın, Aypek, Aktepe, Şahbaz, ve Arslan, 2011: 4). Türkiye’ye 2018 yılının ilk altıncı ayından itibaren medikal turizm amacıyla gelen ilk 10 ülke; Azerbaycan, Irak, Almanya, Gürcistan, Libya, Afganistan, Türkmenistan, Özbekistan, Rusya, Suriye’dir (Şahin ve

Şahin, 2018: 291). Türkiye dış ülkelerden sağlık turizmi konusunda yoğun taleple karşılaşınca daha sağlıklı hizmet verebilmek için “Uluslararası Hasta Destek Birimi Tercümanlık ve Çağrı Merkezi” hattını faaliyete geçirmiştir. Bu hat Almanca, Arapça, İngilizce, Rusça, Farsça ve Fransızca olmak üzere altı dilde 7/24 kullanıma açıktır (Şahin ve Şahin, 2018: 292). Çok farklı nedenlerden dolayı Türkiye’ye kamu hizmeti alma konusunda yoğun talepler olmakta ve medikal turizm için Türkiye’ye gelmektedir (Yardan, Dikmetaş, Us, Yabana, 2014: 33). Sağlık turizminin diğer bir kolu olan termal turizm konusunda Türkiye önemli avantaja sahiptir. Türkiye termal kaynaklar bakımından Avrupa birincisi dünyada da yedinci sıradadır (Özsarı ve Karatana, 2013: 142).

Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA), Türkiye’nin turizm değerlerini geliştirmek ve tanıtmak amacıyla kurulmuştur. TGA, 16-18 Mart 2021’de Moskova’da Uluslararası Seyahat ve Turizm Fuarına Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı ile katılmaktadır. Bu fuar sayesinde TGA’nın, Türkiye’nin turizm alanındaki önemli başarılarını göstermesi planlanmaktadır. Rusya ve dünyanın birçok ülkesinden binlerce ziyaretçinin olacağı fuarda TGA, Türkiye’nin köklü tarihi, küresel olarak ün kazanmış gastronomisi, kültürel ve doğal güzelliklerini tanıtmayı amaçlamaktadır.

Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı:

- Türkiye’yi gerek iç ve dış turizm piyasasında marka ve cazibe noktası haline getirmek.
- Somut ve somut olmayan doğal, kültürel mirasların keşfedilmesi, geliştirilmesi ve tanıtılması için çalışmalar yapmak.
- Kısa, orta, uzun süreli iletişim ve pazarlama faaliyetleri ile Türkiye’nin turizm kapasitesi ve turizm yatırımlarını artırmak.
- Turizmin Türkiye ekonomisindeki payını artırmak.
- Turizm sektörünün hizmet kalitesini artırmak.
- Ajans, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nca belirlenen turizm strateji ve politikaları doğrultusunda Türkiye’nin turizm hedeflerine ulaşmasını sağlamak.
- Türkiye’nin var olan turizm imkanlarını dünya çapında reklamını yapmak ve pazarlanmasını sağlamak.

- Potansiyel olan turizm imkanlarını ise keşfedilerek geliştirilmesi için tanıtım, pazarlama ve iletişim çalışmalarını sağlamak amaçlarını taşımaktadır (<https://tga.gov.tr>, 2021).

Türkiye’de kruvaziyer turizminin gelişme potansiyelinin olmasının nedeni Türkiye’nin Akdeniz’e sahip olmasıdır. Çünkü Akdeniz Karayipler’den sonra dünyada en fazla kruvaziyer turizmi için önemli seyahat duraklarına sahiptir. Bundan dolayı ABD’nin en önemli seyahat dergilerinden olan Porthole Cruise Magazine, Okurların oyları Ödüllerinin 2020 yılı kazananlarını Türkiye olarak açıkladı. En iyi destinasyonlar kategorisinde “En İyi Akdeniz Kruvaziyer Destinasyonu” ödülüne layık görüldü. Türkiye kruvaziyer Turizmi konusunda önemli bir diğer başarısı da Med Cruise tarafından “Pandemi Sürecinde Sektöre En Yüksek Bağlılığı Gösteren Doğu Akdeniz Kruvaziyer Limanı” ödülüne layık görülen Türkiye’nin “Galataport İstanbul” projesidir. Galataport liman her yıl 7 milyonu yabancı turist olmak üzere 25 milyon ziyaretçiyi ağırlayacaktır. “Galataport İstanbul” projesinin önemi, kruvaziyer turizmini büyütme potansiyelinden kaynaklanmaktadır (<https://www.galataport.com/tr>, 2021).

2.2.2.3. TİKA

TİKA başta Türkçenin konuşulduğu ülkeler olmak üzere gelişmekte olan diğer ülkelerin kalkınmasına yardımcı olmak ve eğitimden sağlık ve kültüre kadar her alanda ortak projeler yürütmek amacıyla kurulmuştur (Kılıçoğlu ve Yılmaz, 2017: 122). Resmi olarak faaliyetine 1992 de başlamıştır. 1999’da ise başbakanlığa bağlanmıştır. Bu kurum SSCB’nin dağılmasından sonra kamu diplomasisi alanında hayata geçirdiği ilk adımdır. Günümüzde TİKA faaliyetlerini ağırlıklı olarak Afrika’ya yapmaktadır (Kılıçoğlu ve Yılmaz, 2017: 123). Bu kıta o kadar büyüktür ki kuzey ılıman iklim kuşağından güney ılıman iklim kuşağına kadar uzanır. Bu özelliği ile dünyada tek olan kıtadır. Bu yüzden çölleri, ormanları ve ekvatorun en yüksek dağlarını barındırmaktadır (Diamond, 2010: 500). Günümüz Afrika’nın da beyazlarında belli bir nüfusu vardır. Beyazlar geçmişte Avrupa ve Amerika’dan göç etmiş olan insanlardı (Diamond, 2010: 503). TİKA 2002-2011 yılları arasında uluslararası faaliyet ve projelerini dört kat arttırmıştır. 2011’de “Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı” kurulmuştur. TİKA’nın Balkanlar ve Doğu Avrupa’da on iki koordinatörlüğü bulunmaktadır (Kılıçoğlu ve Yılmaz, 2017: 124).

TİKA 1992’de kurulmuştur. 2002 ye kadar yurtdışında on iki tane koordinasyon ofisi kurmuştur. Bu ofisler sayesinde iki bin iki yüz kırk bir tane projeyi gerçekleştirmiştir. TİKA 2012 yılında ise proje ve koordinasyon ofisini otuz üçe çıkarmıştır. 2003 yılında gerçekleştirilen kalkınma yardımları toplamı 70-80 bin dolar düzeyinde kalmıştır. 2011’de ise 1.3 milyara ulaşmıştır (Purtaş, 2013: 7). 2009 yılının 21 Aralık tarihinde Üsküp’te yapılan Türkçe Ana dil Bayramında gerek Türk siyasiler gerek sivil toplum örgütleri çeşitli mercilere Üsküp’te yaşayan Türk çocukların ders malzemesindeki yetersizlik ve okullarının bakımsızlığını dile getirdiler. TİKA altı bin kitabı ihtiyacı olan Tefeyyüz İlköğretim okuluna göndermiştir (Özlem, 2016: 278).

TİKA 2005’de Etiyopya’da Program ve Koordinasyon Ofisini açmıştır (Kulaklıkaya, 2008: 17). TİKA tarafından Afrika’da tarımsal kalkınma planı uygulanmıştır (Kulaklıkaya, 2008: 18). Bu program çerçevesinde TİKA Afrika da yer alan on üç ülkede toprak kullanımı, havza yönetimi, tarımsal mücadele ve hayvan üretimi alanında çalışmalar yapılmıştır (Kulaklıkaya, 2008: 20). TİKA ayrıca eğitim alanında yaptığı çalışmalarını Makedonya, Gürcistan ve Ukrayna gibi ülkelerde de uygulamıştır (Kulaklıkaya, 2008: 19). TİKA 2006’da Sudan’da ve 2007’de Senegal’de Program Koordinasyon Ofisini açmıştır (Kulaklıkaya, 2008: 20). 1992’de TİKA olarak bilinen Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı kurulmuştur. Daha sonra bu ajans başbakanlığa bağlanarak 2012’de Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı başkanlığında yeniden revize edilmiştir. 1992-2002 yılları arasında yurt-dışında on iki koordinasyon ofisi kurarak iki bin iki yüz kırk bir projeyi de gerçekleştirmiştir. 2012’de bu ofislerinin sayısını 33’e çıkarmıştır. 1 yıl sonra 100 ülkede bin dört yüz on iki projeyi kendisi yürütmüştür. 2003 yılında yetmiş bin dolarla seksen bin dolar arasında değişen kalkınma yardımları 2011 yılına gelindiğinde ise 1,3 milyar dolara ulaşmıştır (Purtaş, 2013: 7). Irak, kalkınma projelerin en fazla yapıldığı ülkedir. Eğitim gören çocuklara eğitim malzemesi verilmesi, çiftçilere araç-gereç yardımlarının yapılması gibi projeler ön plandadır. Bu projelerin bazıları şunlardır: TİKA ve Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezinin ortak çalışmalarıyla başkentimizde Türkmenlere yönelik Liderlik Okulu açılmıştır. TİKA, Irak’ın Erbil kentinde 2000’e yakın öğrenciye kırtasiye malzemesi yardımıyla bulunmuştur. Aynı şekilde TİKA iş birliği ile Irak’ın Kerkük kentindeki Türkmen çiftçilere üretiminde kolaylık sağlayacak tarımsal makine ve araçlar verilmiştir (Urcan, 2016: 20). TİKA’nın Kolombiya’ya vermiş olduğu destekler;

- ✓ Göçmen kadınlara çalışma/iş alanlarıyla ilgili eğitimler,
- ✓ Cucuta şehrine tekstil makineleri, bilgisayar vb. eşya yardımı,
- ✓ Guyana Sağlık Bakanlığına ambulans desteği,
- ✓ Georgetown 'da bulunan 8 ilköğretim okuluna ekipman desteği,
- ✓ Sel felaketi nedeniyle Moccoa'ya yardım malzemelerinin gönderilmesi,
- ✓ Guyana' da bulunan tarımsal kalkınma kurumuna araç desteğidir.

Türkiye Kolombiya'dan sonra Latin Amerika'daki 2. Ofisini Meksika'da açmıştır (Torbalı, 2019: 33).

2.2.2.4. KIZILAY

Kızılay hem yurt içinde hem de yurt dışında aktif olarak görev yapan bir yardım kuruluşudur. Bu yardım kuruluşu sadece savaşta değil barışta da önemli çalışmalar yapmaktadır. Kurum bunların yanında uluslararası alanlara sosyal yardıma dönük olarak konferans ve sergi çalışmaları yaparak halkı bilinçlendirmektedir. Ayrıca ücra alanlar da dahil birçok yere kreş ve bakımevleri de açmaktadır (Gümüş ve Ağaççı, 2018: 645). Türkiye'nin STK'lardan biri olan Kızılay, Batıda kurulan Kızılhaç'ın bir yansıması olarak kabul görmektedir. İlk ortaya çıkışı 1868 yılında ve o zamanki ismiyle, "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti" olarak tanınmıştır. Kızılay'ın tam anlamıyla bir teşkilat olarak kurulması 1911 yılında olmuştur (Kaya, 2016: 826). 1877'de "Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti," 1923' de "Türkiye Hilaliahmer Cemiyeti," 1935'te "Türkiye Kızılay Cemiyeti" ve son olarak örgüt 1947'de "Türkiye Kızılay Derneği" adını almıştır. Kızılay, faaliyetlerini bir genel merkez ve birçok yerde örgütlenen şubeleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Kızılay Genel Merkezi Ankara'da bulunmaktadır. Ülkede yaklaşık altı yüz elli şubesi mevcuttur. Türk Kızılay'ının özerk bir yapılanması bulunmaktadır (Kaya, 2016: 827).

Tablo 12: Türkiye'nin Suriye'ye Yaptığı İnsani Yardım Rapor Analizi

Sektör / Alt Sektör	Toplam Miktar	Toplam Fiyat (TL)
Barınma	128.291	₺133.230.593,64
Barınma Diğer	16.980	₺15.557.501,38
Çadır	111.311	₺117.673.092,26
Eğitim	3.643.263	₺23.261.569,26
Eğitim Malzemesi	3.643.263	₺23.261.569,26
Gıda	718.117.898	₺1.387.219.629,53
Ekmek	118.216.770	₺30.535.113,89
Gıda Diğer	139.119.710	₺322.289.601,53
Gıda Kolisi	7.861.625	₺465.610.183,34
Kumanya	29.438.647	₺60.087.193,70
Su	38.306.769	₺14.175.437,10
Şeker	1.916.656	₺4.562.349,03
Un	383.257.722	₺489.959.750,93
Gıda Dışı Malzeme	119.929.441	₺1.294.086.561,42
Battaniye	3.643.906	₺75.073.879,95
Enerji Malzemesi	30.505.130	₺44.392.200,78
Gıda Dışı Malzeme Diğer	22.455.014	₺185.278.694,82
Giyim	62.473.072	₺951.188.760,32
Yatak	852.319	₺38.153.025,54
Lojistik	121	₺8.608.581,74
Vasıta	121	₺8.608.581,74
Sağlık	166.827.535	₺593.262.159,12
Ambulans	523	₺30.041.348,00
İlaç Muhtelif	100.693.557	₺323.891.619,80
Tıbbi Cihaz Muhtelif	209.714	₺47.600.475,79
Tıbbi Sarf Muhtelif	65.923.741	₺191.728.715,53
Su, Sanitasyon, Hijyen	27.722.431	₺147.545.820,44
Hijyen Seti	2.813.976	₺76.030.811,66
Su, Sanitasyon, Hijyen Diğer	24.908.455	₺71.515.008,77
Genel Toplam	1.036.368.980	₺3.587.214.915,14

Kaynak: (Kızılay, 2021).

Tablo 13: Kızılay'ın 2019 Yılı Yurt Dışı Faaliyet Raporu

Tarih	Yer	Açıklama
20-23 Ocak	Almanya/Berlin	Türk Kızılay'ın Bornova şubesi ile Alman Kızılhaç'ın Borken şubesi kardeş şube Protokolü imzalanmış ve Suriye krizi hakkında konuşulmuştur.
29-31 Ocak	İsviçre/Cenevre	IFRC' nin gerçekleştirdiği, Küresel İşbirliği Toplantısı ve Yönetim Mükemmeliyeti, Cinsiyet ve Çeşitlilik Çalışma Grubu olağanüstü toplantısına katılım sağlanmıştır.
10-12 Mart	Almanya/Berlin	Avrupa Yasal Destek Grubu toplantısı yapılarak, IHL ve AB hukuku sorunları üzerine konuşulmuştur.
10-24 Mart	Togo/Lome	Afrika İş birliği Toplantısı yapılarak, Afrika'da ki ortak hedefler görüşülmüştür.
30 Mart-1 Nisan	Bosna Hersek	Gündem konusu Akdeniz Bölgesi Ulusal derneklerin arasındaki iletişimin artırılması olan II. Akdeniz Gençlik Toplantısı yapılmıştır.
2-5 Nisan	Bosna Hersek	Akdeniz Bölgesi Ulusal derneklerin arasındaki iletişimin artırılması amacıyla, XIII. Akdeniz Kızılhaç Kızılay Dernekleri Konferansı yapılmıştır.
3-6 Nisan	Fas/Marakeş	İslam Kalkınma Bankası'nın 44. Genel Kurul Toplantısı Düzenlenmiş ve Deklarasyon belgeleri imzalanmıştır.
13-15 Nisan	İsviçre/Cenevre	Türk Kızılayı'na Uluslararası kalite ödülüne layık görülmüştür.
19-22 Mayıs	İsrail/Tiberias	İnternational Mobilization and Preparation for Action eğitimi yapılmıştır.
20-23 Mayıs	Arjantin/Buenos Aires	21. Amerika Kıtası Kızılhaç Konferansı düzenlenmiştir.
27-28 Haziran	İsviçre/Cenevre	Uluslararası Konferans hazırlık Toplantısı yapılmıştır.

02-06 Eylül	İsviçre/Cenevre	Kızılhaç ve Kızılay hareketi uyum kursu yapılmıştır.
16-20 Eylül	İsviçre/Cenevre	Federasyon IMPACT eğitimlerine katılımın artması için ulusal dernekler davet edilmiştir.

Kaynak: (Kızılay, 2021).

2.2.2.5. YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

Bu enstitü Yunus Emre Vakfı tarafından kurulmuştur. Bu vakfın amacı Türk değerlerini kültürel diplomasi yoluyla dünyaya tanıtmaktır. Bu enstitü sayesinde Yunus Emre Vakfı Türk kültürünü dilini diğer uluslara daha kolay tanıtılmasında ön ayak olmuştur. Bu enstitü 2000’li yıllardan itibaren, Brezilya’nın Sao Paulo’ da şubelerini açmış ve aktif olarak çalışmalarını yürütmüştür (Torbalı, 34: 2019). Bu enstitü, Saraybosna, Tiran, Kahire ve Üsküp gibi yerlerde, Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezi (YETKM) adı altında açılmıştır. 2005 yılı ve sonrasında bu kurumun yurt dışındaki şubelerinin sayısı kırk bire ulaşarak Beyrut, Kazan, Tokyo, Londra ve Roma’ya kadar uzanmıştır. Bu enstitüye Türkçe’nin global bir dil haline gelebilmesi için Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi (YETEM) kurulmuştur (Güzel, 2015: 354).

2009 dan beridir çalışmalarını yürüten Yunus Emre Enstitüsü’nün yurtdışında 48 ülkede 58 Yunus Emre Türk Kültür Merkezi faaliyettedir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021). Enstitü, Türk dilini dünyaya tanıtmak amacıyla “Türkçenin sesi Radyosu” nu kurmuştur. Yirmi dört saat aralıksız yayın yapması, Türkçenin kolay, orta ve ileri seviyelerine uygun farklı kategorilerde yayın yapılmasına önem verilmiştir (Güzel, 2015: 356).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİNİN YUMUŞAK GÜÇ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA KÜRESEL İLİŞKİLERİ

Türkiye Cumhuriyeti 2010 yılının ocak ayında “Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünü” kurdu. 2010 yılının aralık ayında ise “Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü” kuruldu. Bu kurumun kuruluş amacı Türkiye’nin dış siyasette “iletişim temelli kamu diplomasi stratejisi” izlemektir (Ekşi, 2017: 11). Diğer bir kuruma gelecek olursak Ankara’da kurulan “Türk Dili Konuşan Ülkeler Medya Forumudur” Bu kuruluş her yıl düzenlediği forumlarla Türk kamu Diplomasisinin stratejisinin nasıl olması gerektiği ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bu platform “<http://www.turkmep.org/>” isimli web sitesi de mevcuttur. Türk Dili Konuşan Ülkeler Medya Formu tüzüğünde şu ifade yer almaktadır. “Türkçe konuşan ülkeler arasındaki ilişkilerin kamu diplomasisi aracı olan medya aracılığı ile geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.” Bu maddeye istinaden web sitesi kurulmuştur (Ekşi, 2017: 12). BYEGM 2010 yılında Kamu Diplomasisi koordinatörlüğünün genel sekreteryası olmuştur (Ekşi, 2017: 13) Ülkeler kamu diplomasisi sayesinde toplumları ikna etme, onlarla olan iletişimlerini sürdürme, hedef halkın değerlerini anlama ve ortak noktaları ön plana çıkarma gibi argümanları geliştirirler (Eren, 2017: 41). Bir ülkenin yumuşak güce sahip olabilmesi için güçlü ülke olması zorunludur. Güçsüz ülkelerin yumuşak güçleri yoktur. Bu yüzden dış politikada sağlıklı bir kamu diplomasisine sahip değillerdir. Kamu diplomasisinde yumuşak güçlerini gösteren ülkeler, ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Çin, Rusya... vb. örnek verilebilir. Türkiye’de kamu diplomasisinde önemli bir yer edinen resmi, yarı resmi, Özerk kurum/kuruluşlar mevcuttur. Bunlar; Diyanet işleri başkanlığı, AFAD, TOKİ, Diyanet Vakfı, Kızılay, Valilik ve Belediyeler, Üniversiteler, STK (bunlara Araştırma merkezleri, vakıflar, dernekler, Federasyonlar da dahildir) Kamu diplomasisinde çalışmalar yürüten kurum ve kuruluşların faaliyet alanları ise genel olarak; “Ülkemizin dilini ve kültürünü tanıtmak, Osmanlı dahil İslam eserlerinin restore edilmesi, yurtdışında bulunan din, dil, ırk olarak akraba olan topluluklarla köprü kurulması ve onlara yardım faaliyetlerinde bulunmak, yurt dışında yaşayan dil, din, ırk

olarak akraba olan topluluklara dini, ekonomik, sosyo-kültürel, eğitimsel ve tarihi çalışmaları gerçekleştirmek (Eren, 42: 2017). Bugün Türkiye altmıştan fazla uluslararası örgüte üyedir. Türkiye'nin üye olduğu kurum/kuruluşlar şunlardır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021).

3.1.1. TÜRK DEVLETLER İLE İLİŞKİLERİ VE ORTAK OLDUĞU KURULUŞLAR

Türkiye'nin Türk devletleri ile etkileşimi arttırmak diplomatik faaliyetleri yoğunlaştırmak üzere oluşturduğu ve dahil olduğu başlıca kuruluşlar, Türk Konseyi ve Türkpa'dır. Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi), Türk dili konuşan ülkeler arasında kapsamlı işbirliğini teşvik etmek amacı ile uluslararası bir örgüt olarak 2009 yılında kurulmuştur (<https://www.turkkon.org/tr/turk-konseyi-hakkinda> 2021). Türk Konseyi'nin kurucu üyeleri Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye'dir. Ekim 2019'da Bakü'de gerçekleştirilen 7. Zirve sırasında Özbekistan, Konsey'e tam üye sıfatıyla katılmıştır. Macaristan ise Eylül 2018'de Kırgızistan'ın Cholpon-Ata şehrinde düzenlenen Türk Konseyi 6. Zirvesi sırasında gözlemci statüsü kazanmıştır. Türk Konseyi'nin öncelikli hedefi, Türk dünyasında karşılıklı güven ortamının pekiştirilmesi, siyasi dayanışmanın güçlendirilmesi, ekonomik ve teknik işbirliği imkânlarına ivme kazandırılması, beşeri ilişkilerin sağlıklı yapılara kavuşturulması ve Türk dünyasının tarihi ve kültürel birikimlerinin en geniş şekilde kayıt altına alınmasını sağlamaktır (<https://www.mfa.gov.tr/turk-konseyi.tr.mfa>).

TÜRKPA 21 Kasım 2008 tarihinde İstanbul'da yer alan Dolmabahçe Sarayında, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün ev sahipliğinde Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye Cumhuriyeti Parlamento Başkanlarının imzalamış olduğu Anlaşma ile kurulmuştur. 29 Eylül 2009 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti başkenti Bakü'de, TÜRKPA 1.Genel Kurul Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda TÜRKPA' nın İçtüzüğü, Sekreteryası ve Bakü Beyannamesi kabul edilmiştir. Aynı zamanda TÜRKPA Sekreteryası'nın sürekli Bakü şehrinde yerleşik olması karara bağlanmıştır. Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Başkanı İlham Aliyev'in yardım ve destekleri doğrultusunda TÜRKPA'nın faaliyeti için gerekli çalışma ortamı oluşturulmuştur (https://turk-pa.org/tr/content/about_turkpa/history,2021).

Bu kuruluşların yanı sıra Türkiye'nin Türk devletleri ile ilişkileri kapsamında en baştaki sırayı Azerbaycan oluşturmaktadır. Azerbaycan, Türkiye için önemli herşeyden önce kardeş ülkedir. Bu ülke Türkiye Cumhuriyeti ekonomisini transit bölge olarak besleyen enerji kaynağıdır. Azerbaycan ve Türkiye tarih boyunca her zaman bir birlerinin yanında olmuş ve desteklemişlerdir (Asgarova, 2018:73). Nuri Paşa önderliğinde ki Türk Kafkas Ordusu 1918'de Bakü'yü Ermeni ve Rus işgalinden geri alması Azerbaycan için önemli bir dönüm noktasıdır. Aynı şekilde Anadolu'da meydana gelen Kurtuluş Savaşı döneminde Azerbaycan maddi ve manevi yardımlarda bulunmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi bizim kederimizdir" sözü Azerbaycan ve Türkiye arasındaki bağları en güzel şekilde ifade etmektedir (Asgarova, 2018:73).

Türkiye'nin diplomatik alanda Azerbaycan'la olan ikili ilişkiler kapsamında aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmiştir:

- Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 15 Ekim 2019'da Türk Konseyi VII. Zirvesi nedeniyle Azerbaycan ziyareti,
- Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'in TANAP Avrupa Bağlantısı törenine katılmak üzere 30 Kasım 2019 tarihinde Türkiye'ye ziyareti,
- TBMM Başkanının TÜRKPA IX. Genel Kurulu kapsamında 18 Aralık 2019 tarihlerinde Azerbaycan'a ziyareti,
- Azerbaycan Milli Meclis Başkanı Oktay Asadov'un 3 Mayıs 2019 tarihinde Çamlıca Camii'nin açılışı için Türkiye'ye ziyareti,
- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın Türkiye-Azerbaycan Karma Ekonomik Komisyon 8. Toplantısına katılmak üzere 16 Eylül 2019 tarihinde Bakü'ye ziyareti,
- Azerbaycan Dışişleri Bakanı Memmedyarov'un, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı kapsamında 8-9 Kasım 2019 tarihlerinde Türkiye'ye ziyareti,
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında 11 Ekim 2019 tarihinde Bakü'de imzalanan, Basitleştirilmiş Gümrük Hattına İlişkin Mutabakat Zaptı,

- Türk Standardları Enstitüsü ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin, 17 Mayıs 2019 tarihinde imzaladığı Gıda Güvenliği Enstitüsü "AQTA" arasında İşbirliği Protokolü,
- Türkiye KOSGEB ile Azerbaycan Girişimciliği Geliştirme Fonu arasında 31 Temmuz 2019 tarihinde imzalanan Mutabakat Zaptı,
- Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı arasında 29 Nisan 2019 tarihinde imzalanan Pamukçuluğun Geliştirilmesi Projesinin Hazırlanmasına Dair Niyet Beyanı,
- 18 Nisan 2019 tarihinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yanında Devlet İdarecilik Akademisi Arasında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı imzalanmıştır (T.C. Dış İşleri Bakanlığı 2019 Raporu: 43).

Türkiye Azerbaycan ilişkilerinde son noktayı ise Ermenistan ve Azerbaycan savaşında Türkiye'nin Azerbaycan'a desteği ve iki ülkenin kardeş ve dostane diyalogunun gelişmesi oluşturmaktadır.

3.1.2. AVRUPA İLE İLİŞKİLER

Türkiye'nin Avrupa ile ilişkilerinde en kapsamlı ve sorunlu alanlarından bir tanesini Avrupa Birliği oluşturmaktadır. AB'nin kuruluşundan itibaren günümüze kadar geçirmiş olduğu genişleme politikalarının 3 temel ayağı vardır. Bunlar, insan hakları, barış ve demokrasidir. AB kanunlarında ve söylemlerinde 1999'dan beridir yumuşak güç kavramına atıflar yapmaktadır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 88). AB 2004 yılından beridir Avrupalı STK'ların en fakir, en korumasız ve ötekileşmiş bölgelerdeki girişimlerini maddi olarak destekleme kararı almıştır. Bu karar AB organı olan Avrupa Komisyonu tarafından alınmıştır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 90). AB kendine yüklediği amaç küresel barış ortamını yaratmaktır. AB sert ve yumuşak gücünü dengeli kullanarak demokrasiyi yaygınlaştırmak, normların hukuka uygunluğunu sağlamak, insan hakların saygıyı yaygınlaştırmak ve sınır ötesi sorunları çözmek için çalışmalar yapmaktadır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017: 111). Türkiye ise kuruluşundan sonraki yıllarda üyelik başvurusunda bulunmuş, 1999 yılına gelindiğinde Helsinki Zirvesi'nde aday ülke statüsü verilmiş olmasına rağmen neticelenmeyen bir süreç söz konusudur. 1999'daki bu gelişmenin

ardından Türkiye’de, AB konusunda tam üyelik gündeme gelse de, bu kapsamda gerçekleştirilen kapsamlı Anayasa değişiklikleri ve kamu yönetimi reformlarından öteye gidilememiştir. Görüldüğü gibi 2000’li yıllarda da Türkiye AB’ye tam üyelik konusunda önemli çalışmalar yürütmüştür. Bu faaliyetlerin Türkiye’ye en büyük yararı Türk kamu diplomasisinde STK’ları aktif bir şekilde kullanabilir duruma getirmiştir ki aslında bu durum Türkiye’de yumuşak gücün kamu diplomasisi açısından taşıdığı önem konusunda kilit noktayı oluşturmaktadır (Eren, 2017: 39). Günümüzde de zaman zaman göç ve göçmen sorunları ile ilgili AB ülkeleri ile ikili ve çok taraflı diyaloglar gerçekleştirilmektedir.

3.1.3. BALKANLARLA İLİŞKİLER

Balkanlar, gerek coğrafi olarak gerek tarihsel açıdan Türkiye için önemli bir komşu bölge alanlarıdır. Türkiye, Balkanlar konusunda ilk zamanlarda Ortadoğu sorunları nedeniyle diplomaside durgunluk zamanları olsa da Balkanlar Türkiye’nin gündeminden tam olarak düşmemiştir. Türkiye’nin Balkanlar’a yönelik dış politikası bilhassa 1990’lar ve 2000’ler sonrası Türkiye’nin ulusal ortamına ve bu anlamda dış politika anlayışlarına doğru orantılı olarak şekillenmektedir. 1990’lı yıllar, Türkiye’nin iç siyasetinde sürekli değişen koalisyon hükümetleri nezdinde istikrarsız bir görünüm sergilediği yıllardır (Albayrak, 2017: 59). Gelineen noktada Balkanlarda Türk okulları ve ibadethaneleri ile ilgili devletlerle karşı karşıya kalınsa da diplomatik temaslar ve görüşmeler gerçekleştirilmeye devam etmektedir.

3.1.4. AFRİKA İLİŞKİLERİ

1990’lı yıllarda Soğuk Savaş bitimiyle küresel siyaset değişime uğramıştır. Dolayısıyla Türkiye’de dış politika alanında da değişiklikler yaşanmıştır. Soğuk Savaş bitimi güçlü devletlerin yönü ve politika faaliyetleri Afrika’ya yoğunlaşmıştır. AB, Çin, ABD, Japonya, Hindistan, Brezilya ve Rusya gibi devletler sömürgecilik dönemlerinde olduğu gibi bu kıta için birbirleriyle rekabet etmeye başlamışlardır. Zamanla Afrika konusu Türkiye’nin de ilgisini çekmiştir. Dünya devletleri özellikle keşfedilmemiş petrol yatakları konusunda Afrika’ya ilgi göstermektedir (Tepeciklioğlu, 2012: 60). Türkiye, kurulduğu andan itibaren gelişmişliğin ve çağdaşlaşmanın ön koşulu olarak Batı’ya yönelmiş ve Batılı ülkelerle ilişkilerini geliştirmeyi ilk planda tutmuştur. Afrika ile ilişkilerin ilerletilmesi çok önemli yer tutmamaktaydı. Sonrasında ABD’nin ve SSCB’nin

Ortadoğu’da nüfuz kurmasını engellemeye yönelik olarak, Birleşik Krallık, İran, Irak ve Pakistan ile bir güvenlik ve savunma örgütü olan Bağdat Paktı’nı kurmuştur. Türkiye, bu sayede 1950’ler boyunca DP iktidara geldiği dönemde Batı dünyasıyla yakınlaşırken, Afrika ile diyalog konusunda pek bir adım atılmamıştır (Tepeciklioğlu, 2012: 61). 1970’lere gelindiğinde Afrika’daki ülkelerle olan ilişkiler ilerlememiş, hatta bu tarihte diplomatik ilişkilerin kurulmadığı birçok Afrika ülkesi kalmıştır (Tepeciklioğlu, 2012: 75). Türkiye 1970’li yıllardan 1990’lı yılların sonuna hatta 2000’li yılların başına gelinceye kadar, Türkiye’nin kıta ülkeleriyle ilişkileri en alt düzeyde kalmıştır. Ancak Türkiye’nin Afrika’ya duyduğu ilgisizlik ve kıtadaki ülkelerle ilişkilerinin izlediği inişli çıkışlı seyir içinde olmuştur. Ama 2000’li yıllarla beraber önemli ölçüde değişim göstermiş ve özellikle 1998 yılında “Afrika’ya Açılım” politikası ile kıtadaki ülkelerle ilişkiler yeni bir boyut kazanmıştır. Afrika ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesinde, 1992 yılında Dışişleri Bakanlığı’na bağlı bir teşkilat olarak kurulan TİKA oldukça önemli bir yere sahiptir. Afrika’da Etiyopya, Senegal ve Sudan’da koordinasyon ofisleri bulunan kuruluş, ofis bulunmayan Afrika ülkelerine ise teknik heyetler göndererek, özellikle üretim sektörlerinin ve ekonomik altyapılarının iyileştirilmesi ve insani yardımlar konularında proje çalışmaları yapılmıştır. TİKA, otuz yedi Afrika ülkesinde projeler gerçekleştirmiştir (Dışişleri Bakanlığı, 2021).

3.1.5. ORTADOĞU İLE İLİŞKİLERİ

Türkiye, genel anlamda 2003-2011 yılları arasındaki dönemde, Ortadoğu’daki komşularıyla daha iyi ilişkiler geliştirmeyi sağlamıştır. Bölgeye yönelik diyalog, iş birliği ve karşılıklı ekonomik bağımlılık gibi konular bu tarihlerden sonra ön plana çıkmıştır. Türkiye’nin yeni dış politika girişimleri ahlaki bir otoriteye sahip olmanın işareti ve hukuki bir gücün yansıması olarak da görülmüş, dolayısıyla Türkiye’nin Ortadoğu’daki çekiciliğini sağlamıştır (Işık, 2019: 54).

Türkiye Orta Doğu coğrafyasında İran, Irak ve diğer ülkelerde yaşanan krizlerde çoğunlukla arabulucu olmuştur. Bu krizlerin diplomatik yollarla çözülmesi maksadıyla siyasette aktif faaliyetlerde bulunmuştur. (Zengin, 2010: 265-271).

3.2. GENEL OLARAK TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye kendi tarihini yumuşak güç etmeni olarak diplomaside kullanmaktadır. Türk tarihi çok köklü ve zengin bir tarihi vardır. Türkler dünyanın her tarafına dağılmış ve tarihi olaylarda büyük rolleri ve önemi olan bir millettir. Türk tarihi, önemli savaşlar, olaylar, destanlar, mitleri ve kültleri ile oldukça zengin bir uygarlıktır (Uslu, 2016: 9). Osmanlı on dördüncü yüzyılın başlarından itibaren, on altıncı yüzyılın bitimine doğru bütün Ortadoğu, Kuzey Afrika, Anadolu, Balkanlar, Doğu Avrupa'nın çoğunu egemenliği altına almıştır (Sander, 2017: 57).

Türkiye’de kamu diplomasisi uygulamalarının yürütülmesi amacıyla Türk dış politikasını kurumsal anlamda temsil eden Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK) oluşturulmuştur. Koordinatörlük, hem ulusal hem de uluslararası alanda tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinde bulunmaktadır. 30 Ocak 2010 tarihli 27478 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile oluşturulmuş ve Türkiye’deki kamu diplomasisi faaliyetleri böylelikle kurumsallaştırılmıştır. Bu çerçevede ortaya çıkabilecek sorunlar karşısında kamu diplomasisi yöntem ve araçları kullanılarak çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Genelgede de ifade edildiği gibi kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri arasında koordinasyonun sağlanması KDK’nın temel görevi olarak kabul edilmektedir (KDK, <http://kdk.gov.tr/faaliyetler/kurulus/>, 2021).

Türkiye’nin uluslararası kamuoyunda doğru tanınması için uzun vadeli, profesyonelce hazırlanmış stratejik planlamalara ihtiyacı olduğu KDK’nın misyonunda belirtilmektedir. Türkiye’nin tanıtımında, diplomasi, dış yardımlar, bilim ve teknoloji, ekonomi, yükseköğretim, turizm, kültür, sanat ve medya gibi uluslararası alanda farklı kesimlerin dikkatini çekebilecek kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkili olabileceği ifade edilmektedir” (KDK, , <http://kdk.gov.tr/faaliyetler/vizyon-misyon/8,2021>).

KDK, kamu diplomasisi çalışmalarını iki ana alan üzerinden yürütmektedir:

1) Devletten-halka faaliyetler kapsamında devletin çıkardığı politikalar resmi organlar vasıtasıyla uluslararası kamuoyuna etkin şekilde anlatılmaktadır.

2) Halktan-halka olan iletişim faaliyetleri çerçevesinde, STK, araştırma merkezleri, kamuoyu araştırma şirketleri, basın, kanaat önderleri, üniversiteler, mübadele programları, dernek ve vakıflar gibi devlet dışı sivil araçlardan yararlanılmaktadır.

Koordinatörlük, geleneksel kamu diplomasi anlayışının aksine çalışma alanlarının yelpazesini fazlalaştırarak daha kapsamlı çalışmalar yapmaktadır (KDK, <http://kdk.gov.tr//sag/kamu-diplomasisine-bakis/21>, 2021).

Türkiye'nin kamu diplomasisinde yumuşak gücünü gösterdiği alanlar insani yardımlar, kültürel faaliyetler ile eğitim faaliyetleridir. Bu alanlardaki faaliyetlerini Ortadoğu, Orta Asya ve Kuzey Afrika'da göstermektedir (Eren, 2017: 36).

Yumuşak güç denildiğinde ilk akla gelen kamu diplomasisidir. Kamu diplomasisi belirli bir alanda bir imaj yaratarak o ülke için ulusal bir marka oluşturup ülke imajını geliştirmeye yarayan çalışmalardır (Bostancı ve Gülsoy, 2019: 298). Türkiye Cumhuriyeti 2010 yılının ocak ayında “Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünü” kurdu. 2010 yılının aralık ayında ise “Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü” kuruldu. Bu kurumun kuruluş amacı Türkiye'nin dış siyasette “iletişim temelli kamu diplomasi stratejisi” izlemektir (Ekşi, 2017: 11). Diğer bir kuruma gelecek olursak Ankara'da kurulan “Türk Dili Konuşan Ülkeler Medya Forumudur” Bu kuruluş her yıl düzenlediği forumlarla Türk kamu Diplomasisinin stratejisinin nasıl olması gerektiği ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bu platform “<http://www.turkmep.org/>” isimli web sitesi de mevcuttur. Türk Dili Konuşan Ülkeler Medya Formu tüzüğünde şu ifade yer almaktadır. “Türkçe konuşan ülkeler arasındaki ilişkilerin kamu diplomasisi aracı olan medya aracılığı ile geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.” Bu maddeye istinaden web sitesi kurulmuştur (Ekşi, 2017: 12).

ABD'nin CNN'i, Arapların Al-Jazeera, Almanların DW, Çin'in CCTV'si, Rusların Russia Today ve son olarak İngiltere'nin de BBC'si kanalı vardır. Türkiye'nin ise TRT kanalı mevcuttur. Türkiye 2006 da “Türkiye'nin Sesi” radyosunu açmıştır. TRT'yi bazı alanlarda revize ederek 2008 de 35 dilde yayın yapan “trt-world.com.tr” adlı çevrimiçi site kurulmuştur. TRT Avaz kanalı ise 27 ülkede yayın yaparak 250 milyon insana ulaşmıştır. TRT Avaz yayın programları Türkçe, Azerbaycan Türkçesi, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe, Türkmence dillerinde program yapmaktadır (Ekşi, 2017: 13). BYEGM 2010 yılında Kamu Diplomasisi koordinatörlüğünün genel sekreteryası

olmuştur (Ekşi, 2017: 13) Ülkeler kamu diplomasisi sayesinde toplumları ikna etme, onlarla olan iletişimlerini sürdürme, hedef halkın değerlerini anlama ve ortak noktaları ön plana çıkarma gibi argümanları geliştirirler (Eren, 2017: 41).

Türk Dış Politikasına Kızılay ve AFAD gibi devlet kuruluşları 2000’li yıllarda afetzedelere yaptıkları büyük çaplı yardımlarla tanınır olmuşlardır. Dünyanın her yerinde zor durumda kalan insanlara ulaşmayı amaçlayan bu sivil toplum kuruluşları 2011 yılında insanlara yapmış olduğu temel insani yardımların ekonomik boyutu 200 milyon dolardır (Purtaş, 2013: 9). Bir ülkenin yumuşak güce sahip olabilmesi için güçlü ülke olması zorunludur. Güçsüz ülkelerin yumuşak güçleri yoktur. Bu yüzden dış politikada sağlıklı bir kamu diplomasisine sahip değillerdir. Kamu diplomasisinde yumuşak güçlerini gösteren ülkeler, ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Çin, Rusya... vb. örnek verilebilir. Türkiye’de kamu diplomasisinde önemli bir yer edinen resmi, yarı resmi, Özerk kurum/kuruluşlar mevcuttur. Bunlar; Diyanet işleri başkanlığı, AFAD, TOKİ, Diyanet Vakfı, Kızılay, Valilik ve Belediyeler, Üniversiteler, STK (bunlara Araştırma merkezleri, vakıflar, dernekler, Federasyonlar da dahildir) Kamu diplomasisinde çalışmalar yürüten kurum ve kuruluşların faaliyet alanları ise genel olarak; “Ülkemizin dilini ve kültürünü tanıtmak, Osmanlı dahil İslam eserlerinin restore edilmesi, yurtdışında bulunan din, dil, ırk olarak akraba olan topluluklarla köprü kurulması ve onlara yardım faaliyetlerinde bulunmak, yurt dışında yaşayan dil, din, ırk olarak akraba olan topluluklara dini, ekonomik, sosyo-kültürel, eğitimsel ve tarihi çalışmaları gerçekleştirmek (Eren, 42: 2017). Bugün Türkiye altmıştan fazla uluslararası örgüte üyedir. Türkiye’nin üye olduğu kurum/kuruluşlar şunlardır.

- Afrika Birliği (AFB)
- AGİT
- Akdeniz için Birlik
- Amerikan Devletleri Örgütü (ADÖ)
- Arap Devletleri Ligi (AL)
- Asya’da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (AİGK)
- Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu (APEC)
- Asya İşbirliği Diyalogu (AİD)
- Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyet Teşkilatı (EUROCONTROL)

- Avrupa Konseyi
- Avrupa Kafkasya Asya Ulaştırma Koridoru(TRACECA)
- Baltık Denizi Devletler Konseyi(CBSS)
- Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu(ECOWAS)
- Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve Türkiye
- Birleşmiş Milletler Barış Operasyonlarına Yaklaşmamız ve Katkılarımız
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı(UNEP)
- UNESCO
- Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü(UNWTO)
- Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı(UN-HABİTAT)
- Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı(WFP)
- Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü(FAO)
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı(UNDP)
- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu(UNFPA)
- Birleşmiş Milletler Sanayi Kalkınma Teşkilatı(UNIDO)
- Bölgesel İşbirliği Konseyi(BİK)
- Daimi Hakemlik Mahkemesi(PCA)
- Doğu Afrika Topluluğu(EAC)
- Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı(COMESA)
- Dünya Gümrük Örgütü(DGO)
- Dünya Sağlık Örgütü(WHO)
- Dünya Ticaret Örgütü(DTÖ)
- Ekonomik İşbirliği Teşkilatı(EİT)
- G-20
- D-8
- GUAM-DEKÖ
- Güney Afrika Kalkınma Topluluğu(SADC)
- Güney Amerika Ulusların Birliği(UNASUR)
- Güney Asya Bölgesel İşbirliği Örgütü(SAARC)
- Güney Doğu Asya Ülkeleri Birliği(ASEAN)
- Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci(GDAÜ)

- Güney ortak Pazarı(MERCOSUR)
- Güvenlik İşbirliği Merkezi (RACVIAC)
- Hükümetler arası Kalkınma Otoritesi(IGAD)
- İslam İşbirliği Teşkilatı(İİT)
- İktisadi İşbirliği Gelişme Teşkilatı(OECD)
- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü(KEİ)
- Karayip Devletleri Birliği(KDB)
- Karayipler Topluluğu(CARICOM)
- NATO
- Körfez Arap ülkeleri İşbirliği Konseyi(KİK)
- Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı (HCOPIL)
- Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu (CELAC)
- Mağrip Arap Birliği (MAB)
- MIKTA (Meksika, Endonezya, Kore, Avustralya)
- Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması Örgütü (CTBTO)
- Nükleer Enerji Ajansı (NEA)
- Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (CEEAC-ECCAS)
- Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA)
- Şanhay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ)
- Türk Konseyi
- Uluslararası Adalet Divanı (UAD)
- Uluslararası Aşı Enstitüsü (IVI)
- Uluslararası Ceza Divanı ve Türkiye (UCD)
- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
- Uluslararası Demiryolları Birliği (UIC)
- Uluslararası Enerji Ajansı (IEA)
- Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO)
- Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD)”

([T.C. Dışişleri Bakanlığı](#), 2021).

Türkiye, UNESCO’nun yirmi kurucu üyesi arasındadır. Türkiye UNESCO’ya en fazla katkı yapan yirmi beş ülke arasında on üçüncü sıradadır. Türkiye 2019 yılının Kasım

ayının ikinci haftalarında Antalya’da düzenlenen Ekonomik İşbirliği Teşkilatının yirmi dördüncü “**Bakanlar Konseyi Toplantısının**” dönem başkanlığını yapmıştır (T.C. Dışışleri Bakanlığı, 2021). Türkiye üyesi olduğu Akdeniz İçin Birlik (AİB) kurumu adına önemli çalışmalarda bulunmaktadır (T.C. Dışışleri Bakanlığı, 2021). Türkiye Afrika Birliğı’ne de üyedir. Türkiye Avrupa Konseyinin kurucu üyesidir (T.C. Dışışleri Bakanlığı, 2021).

3 Ekim 2009’da Türk Konseyi kurulmuştur. Merkezi İstanbul’dur. Türk Konseyinin diğeri adı Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliğı Konseyidir. Kuruluşun amacı Türk dilini konuşan devletler arasında çift taraflı işbirliğini sağlamaktır ([T.C. Dışışleri Bakanlığı, 2021](#)).

Ayrıca TÜRKSOY, 1993 de, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Türkiye Kültür Bakanları tarafından imzalanan anlaşmayla kurulmuştur. KKTC, Tataristan TÜRKSOY' a gözlemci üye olarak katılmışlardır. Kurumun bir faaliyette bulunması için daimi konsey toplantılarında kararın alınması ve kurumun Genel Sekreterliğı tarafından icra edilmesi gerekir. Açıklanan bütün etkinlikler ve faaliyetlerin dışında nevrüz kutlamaları da tanıtma açısından önem taşımaktadır. Nevruz bayramını Türksoy ile tüm dünya tanımaktadır. TÜRKSOY sayesinde Almanya, Avusturya ve İngiltere’de Nevruz kutlanmıştır. TÜRKSOY dünyanın birçok yerinde kültürel faaliyetlerde bulunmaya devam etmektedir.

SONUÇ

Yumuşak gücün artan avantajlarını daha da kavrayan birçok ülke, rekabetçi cazibe, meşruiyet ve güvenilirlik politikalarına girişmek için yumuşak güç araçlarını ve kaynaklarını kullanmanın önemini kabul etmiştir. Bunun nedeni, diğer ulusların değerleri ve çıkarlarıyla uyumluluğun, bir ulusun arzu edilen hedeflerine ulaşmak için sert güç kullanımı kadar önemli olabilmesidir.

Bu çalışma dünyadaki örnekleri ile birlikte yumuşak güç kavramını ve yumuşak gücün Türkiye'nin dış politikasında kullanımını incelemiştir. Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesi ve yumuşak güç kaynakları incelendikten sonra diğer bir adım olan Türk dış politikası ve yumuşak güç uygulamalarına değinilmiştir.

Amerikalı siyaset bilimci ve Neo-liberal düşünür Joseph Nye'in sert, yumuşak ve akıllı güç şeklinde yaptığı sınıflandırmada belli dönemlerde belli güç türlerinin öne çıktığı görülmektedir. Etki kurma yöntemi ile kişi ya da topluluklar üzerinde söz sahibi olma ve dediğini yaptırma yeteneği olarak tanımlanan yumuşak güç özellikle 2000 sonrası dönemde son derece hakim güç türüdür. Sert güçle yumuşak gücün birleşimini ifade eden terim ise akıllı güçtür. Aslında bu güç türü de geçerliliğini korumaktadır. Joseph Nye göre ülkeler yumuşak güçlerini iyi kullanıldığı takdirde sert gücün ülkeye yüklediği maliyetlerden yüksek oranda tasarruf sağlanacağını anlatmaktadır. Yumuşak güç kesinlikle zayıf güçsüz devletlerin sahip olduğu bir güç değildir. Tam aksine yumuşak güç sadece güçlü devletler tarafından uygulanmaktadır. Ekonomik gelişmişliğin yumuşak güçte olmazsa olmaz bir unsur olduğu, askeri kapasitenin çekicilik unsuru sayılabileceği ve sert güçte kullanılan kaynakların, aynı zamanda yumuşak güç kaynakları olabileceği durumlar söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda yumuşak gücü kullanabilmenin en temel koşulu ekonomik gelişmişliktir. Ayrıca bu güç türü uluslararası siyaseti açıklayan ana akım perspektiflerden liberal teori için geçerlidir. Çünkü realistlere göre güç ve ulusal çıkar kavramları, uluslararası siyaseti şekillendirmekte ve devletler arasındaki güç ve çıkar savaşı kaçınılmazlığını korumaktadır.

Yumuşak gücü dış politikada en yaygın şekilde uygulayan ülkeler; Almanya, Fransa, Rusya, Çin, ABD ve İngiltere'dir. Türkiye'de son yıllarda kamu diplomasisinde yumuşak gücüyle ön plana çıkmıştır. Ülkeler açısından yumuşak gücün çeşitli kullanım

araçları mevcuttur. Bunlar sivil toplum kuruluşları, kitle iletişim araçları, çok uluslu şirketler, üniversiteler, çeşitli resmi yarı resmi ve özerk kurum/kuruluşlar gibi yapılarıdır.

Gelenen noktada özellikle küreselleşmeyle kitle iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler neticesinde ülkeler, yumuşak güç kaynaklarını geliştirmekte ve kamu diplomasisini dış politikalarını yönlendirmek amacıyla kullanmaktadırlar. Bir devletin bölgesel amaçlarını ve çıkarlarını uygulama faaliyeti içerisinde, gerçek bilgiyi açık bir şekilde duyurma girişimi olan kamu diplomasisi, negatif düşüncelerin pozitif hale getirilmesinde önemli bir meta haline gelmiştir. Yumuşak güç kaynaklarını kullanan kamu diplomasisi, günümüzde birçok devletin uluslararası politikasında en önemli unsur olarak yer almıştır. Özellikle televizyon, siber ağlar, sosyal medya gibi araçlar kamu diplomasisindeki temel iletişim araçları olarak öne çıkarken, “ulus markalaşması, imajını pozitif hale getirme, doğru haberleri yayma, bilgilendirme ve tanıtım uygulamaları” da yeni yöntemler olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde kamu diplomasisi yumuşak güç aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Geleneksel diplomasi artık uluslararası arenadaki tek diplomasi türü olmadığından, kamu diplomasisinin dünya siyasetindeki önemi yadsınamaz hale gelmiştir. Diğer bir deyişle, geleneksel diplomaside bir ülkenin muhatabı her zaman başka bir ülke iken, yabancı kamuoyu veya diğer resmi olmayan gruplar kamu diplomasisinin öznelidir. Böylelikle değişen uluslararası ortamda kamu diplomasisi, devletler ve onların dış politika hedefleri için daha da önemi artmıştır. Uluslararası ortamın değişen sahnesi, bilgi teknolojilerinin gelişimi ve Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle yaratılan yeni dünya düzeni, küresel siyaset için yeni koşullar belirlemiştir. 21. yüzyılın yeni dinamikleri ile çevrili bu ortamda, kamu diplomasisi şimdiden dünya siyasetinin önemli bir parçası olmuş ve yeni bir tür diplomatik nitelik kazanmıştır. Bu sebeple, uluslararası sistemin yükselişiyle birlikte, kamu diplomasisi çoğunlukla devletlerin dış politika çıkarları adına uygulanmaktadır; ancak bu durum yalnızca bir yumuşak güç politikası şeklinde uygulanmamaktadır. Kimi durumlarda başka ülkelerde yaşayan bireyleri ve liderleri etkilemek, kendi fikirlerini empoze etmek adına ve pozitif bir imaj olgusu yaratmak adına da bu durum kullanılmaktadır. Bir devletin ulusal amaçlarını, devlet çıkarlarını ve hedeflerini ortaya koyma faaliyetlerinde bulunarak, doğru bilgiyi açık bir şekilde diğer bölgelere yayılması için gereken kamu diplomasisinin öznelidir. Böylelikle değişen uluslararası ortamda kamu diplomasisi, devletler ve onların dış politika hedefleri için daha da önem kazanmıştır.

Türkiye'nin dış politikada yapmış olduğu yumuşak güç çalışmaları genellikle maddi yardımlar, tarihi İslam eserlerinin onarımı ve bakımı, eğitim alanında yapılan yatırımlar olarak sınıflandırabiliriz. Türkiye'nin en çok yardım ettiği ülkeler Ortadoğu ve balkan ülkeleridir. TİKA, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olan kurum yurt dışı ofisleri aracılığıyla Türkiye'nin dış yardımlarını organize etmektedir. Ayrıca insanlık, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık hayır kurumu niteliği, birlik ve evrensellik gibi değerleriyle Kızılay ve Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak için kurulan Yunus Emre Vakfı gibi kuruluşlar Türkiye için son derece önemli kuruluşlardır.

Ülkeler yumuşak güçlerini en çok kamu diplomasisi aracılığıyla kullanmaktadırlar. Ülkeler yumuşak güçleri ile diğer ülkelere kendi fikirlerini ve kültürlerini diğer ülkelere benimsetmiş olurlar. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, siyasetin uluslararası boyut kazanmasına neden olmuştur. Küreselleşme sayesinde uluslararası ticaret artmış ve ülkelerde sorunlarını diğer ülkelere duyurma imkanı elde etmişlerdir. Küreselleşme, ürünlerin fikirlerin kültürlerin dünya görüşlerinin alışverişinden doğan uluslararası birleşme sürecidir. Küresel ekonomiyi sırtlayan en önemli unsurlardan biri çok önemli yumuşak güç enstrümanlarından bir tanesi olan çokuluslu şirketlerdir. Günümüzde bu şirketlerin bütçeleri birçok fakir ülkenin bütçelerinden fazladır.

KAYNAKÇA

- Acar, F. ve Uslu, (2016). “Siyaset Sosyolojisi”, Dipnot Yay., Ankara.
- Akaha, Tsuneo (2005). Soft Power in Japan s Security Policy: Implications for Alliance with the United States, Pacific Focus, 59–91, no. 1, spring
- Akbolat, M. ve Deniz, G. (2017). “Türkiye’de Medikal Turizmin Gelişimi ve Bazı ülkelerle Karşılaştırılması”, *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, C1.S.2, (124-138).
- Akdoğan, A. (2014). “Mehmet Akif Ersoy’a Göre İnsan, Toplum ve İslam”, Araştırma Yay. Ankara.
- Aktan, C. C. Vural, İ. Y. (2005). “Çok Uluslu Şirketler ve Ekonomik Kalkınma”, *Sivil Toplum Dergisi*, Temmuz-Eylül, 3(11), 40
- Aktan, C.C. ve İstiklal, Y.V. (2011). “Globalleşme Sürecinde Çokuluslu Şirketler”, www.canaktan.org/ekonomi/cok-uluslu/aktan makale.
- Apak, S. (1993). “Türkiye ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Ekonomik İstikrar Uygulamaları”, Anahtar Yay. İstanbul.
- Arı, T. (2017). “Uluslararası ilişkiler ve Dış Politika”, 11. Baskı, Bursa.
- Aslan, Ş. ve Uyar, A. (2020). “Güç Kültürel Anlamda Atasözleri ve Deyimler Açılımı” *Motif Akademi Halk Bilim Dergisi*, Cilt:13, Sayı:29, ss.176-194.
- Aydın, D. Aypek, N. Aktepe, C. Şahbaz, P. Arslan, S. (2011). “Türkiye’de Medikal Turizmin Geleceği”, [httpwww.saglik.gov.tr/SaglikTurizmidosya1-71912hturkiyede-medikal-turizmgelecegi.pdf](http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmidosya1-71912hturkiyede-medikal-turizmgelecegi.pdf) (Erişim Tarihi:14.05.2021).
- Barutçu, S. & Tomaş, M. (2013). “Sürdürülebilir Sosyal Medya Pazarlaması ve Sosyal Medya Pazarlaması Etkinliğinin Ölçümü” *Journal of Internet Application and Managament*, 4(1): 5-24.doi: 10.5505/iuyd.2013.69188
- Bayram, M. (2016). “Türk Dış Politikasının Değişim Parametresi Olarak Afrika Açılımı ve İnsani Diplomasi Faaliyetleri”, *Kırklareli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Dergisi*, 1. Basım.
- Bentham, J. (1995). Panopticon (Preface). In Miran Bozovic (ed.), *The Panopticon Writings*, London: Verso, 29-95.

- Beriş, H. E. (2014). “*Egemenlik Bir Kavramın Geçmişi, Bugünü ve Geleceği*”, Tezkire Yay. İstanbul.
- Bostancı, M. Gülsoy, A. (2019). “*Kamu Diplomasisinde Yeni Yöntemler*”, Konya.
- Bozkurt, V. (2014). “*Değişen Dünyada Sosyoloji*”, Ekin Yay. ,Bursa.
- Cebeci, K. (2008). “*Küreselleşme Bağlamında Ulus-Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü*”, *Sayıştay Dergisi*, (23-39).
- Çalışkur, A. (2016). “*Örgütlerde Güç Olgusu ve Gücün Kullanımı*”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.7,S.1, (29-48).
- Çavuş, T. (2012). “*Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye’nin Yumuşak Güç Kullanımı*”. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.2, S.2, (23-37).
- Çetin, A. (2015). “*İnsan Hakları*”,4. Baskı, Seçkin Yay. Ankara.
- Çetin, H. (2016). “*Siyaset Bilimi*” Salmat Yay., 6. Baskı, Ankara.
- Çiftçi, E. (2010). “*Popüler Kültür, Popüler Müzik Ve Müzik Eğitimi*”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.12, S.2, Erzincan.
- Çoşgun, M. (2012). “*Popüler Kültür ve Tüketim Toplumu*”, *Batman Üniversitesi Journal of Life Sciences*, C.1, S.1, (837-850).
- Davutoğlu, A. (2008). “*Küreselleşme ve AB-Türkiye İlişkileri Çerçevesinde Ulusal Egemenliğin Geleceği*”, <http://www.anayasa.gov.tr/> eski site /anyarg20/davutoglu.pdf, Erişim Tarihi: 04.07.2008
- Demir, G. C. (2013). “*Michel Foucault'da Söylem ve İktidar*”, *Kaygı* (21), (55-70).
- Doğan, İ. (2009). “*Sivil Toplum Anlayışı ve Siyasal Sistemler*”, 2. Baskı, Barış Platin Yay., Ankara.
- Diamond, J. (2010). “*Tüfek, Mikrop ve Çelik*”, Çeviri: Ülker İnce, Sek Yay., 21. Basım, Ankara.
- Durdu, Z. (2015). “*Modern Devletin Dönüşümünde Bir Ara Dönem*”, *Sosyal Refah Devleti. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Esntitüsü Dergisi (İLKE)*(22), (42-43). <http://siyasaliletisim.org/pdf/moderndevlet.pdf>. Erişim Tarihi: 28.02.2016

- Erataş, F. Alptekin, V. ve Uysal, D. (2013). “*Türkiye’de Kültür Ekonomisinin Gelişimine Yerel Bir Bakış. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.1. (25-47).
- Erdoğan, İ. (1999). “*Dünya Film Pazarı: Egemen Yapı, İlişki, Fiyat Politikası ve Profesyonel İdeoloji*”, 03.06.2018 tarihinde <http://www.irfanerdogan.com/makaleler1/filmpazr.pdf>. adresinden erişildi
- Eren, E. (2017). “*Sivil Toplumun Dış Politika İnşasındaki Rolü: Türk Kamu Diplomasisi Örneği*”, *Ekonomi, Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.1, (36-49).
- Ertürk, N. (2011). “*Moda Kavramı, Moda Kuramları ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmaları*”, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatların Fakültesi Dergisi*.
- Ekşi, M. (2017). “*Türkiye’nin Türk Dünyasına Yönelik Kamu Diplomasisi Yeni Araç ve Mekanizmaları*”. Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 17/1 (9-19).
- Fedayi, C. (2014). “*Siyaset Bilimi*”, 4. Baskı, Kadim Yay., Ankara.
- Fichter, H. J. (2016). “*Sosyoloji Nedir?*”, Çeviren: Nilgün Çelebi, 3. Baskı, Anı Yay. Ankara.
- Ağaççı, L. ve Gümüş, N. (2018). “*Sivil Toplum Örgütlerinin Pazarlama İletişiminde Sosyal Medya Kullanımı: Kızılay ve Yeşilay Üzerine Bir araştırma*”, *Üçüncü Sektör Ekonomi Dergisi*, C.53, S.2, (637-661).
- Göksu, O. (2019). “*Türkiye’nin Ülke Markasının İnşası Sürecinde Kamu Diplomasisi Ekseninde Sporun Rolünün Değerlendirilmesi*” *International Journal of Cultural and Social Studies Dergisi*, (403-433).
- Günhan, Ö. (2015). “*Japon Modernleşmesinde İş ve Ticaret Antlaşması*”, Hitabevi Yay., Ankara
- Güzel, S. Ç. (2016). “*Dış Yardımlarda Destekleyici Bir Unsur Olarak Kültürel Diplomasi Ve Yunus Emre Enstitüsü Örneği*”, *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, C.30, S.2, (343- 359).

- Halidov, İ. (2014). “Rusya’nın Yumuşak Güç Araçları”, *Avrasya İncelemeleri Dergisi (AVID)*, C.3 S.1, (37-75).
- Hammer, V. (2016). “Osmanlı Tarihi” Kamer Yay. Ankara.
- Hatıplı, M. (2017). “Postmodernizm, Tüketim, Popüler Kültür ve Medya”, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.1, S.34, (32-50).
- Heywood, A. (2015). “Siyasetin Temel kavramları”, Çeviren: Hayrettin Özler, Adres Yay.,2. Baskı, Ankara.
- Heywood, A. (2018). “Siyaset”, BB101 Yayınları, Ankara.
- Heywood, A. (2018). “Küresel Siyaset”, BB101 Yayınları, Ankara.
- Hymer, H. S. (2016). “Çok Uluslu Şirketlere Radikal Yaklaşım”, Çeviri: Fahri Bakırcı, Epos Yay., Ankara.
- Kader, Ö. (2016). “Türkiye’nin Balkan Türkleri Politikası 1991-2014”,(2016), Dora Yay., Bursa.
- Kaplan, İ. (1994). “Demokrasi-Hukuk-Otorite”, *AÜSBF Dergisi*, C.49, S.1, Ankara.
- Karaağaç, Yunus. (2019). “Diplomasi Olgusu Çerçevesinde Propaganda ve Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinin Etkileşimi ve Farklılıkları.” *Bilecik Şeyh Edebali Dergisi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:4, Sayı:2, 690-705.
- Karagül, S. (2013). “Türkiye’nin Balkanlardaki “Yumuşak Güç” Perspektifi: Türk işbirliği ve Kordinasyon Ajansı”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, C.8 S.1, (79-102).
- Kaya F. (2016). *Sivil Toplum Örgütleri Kızılay Örneği*, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 9, S. 45
- Kaygısız, Ü. (2020). “Siyasette Güncel Paradigmalar”, Orion Yay., Ankara.
- Kırel S. ve Çelik K. (2019). “Kapitalist Sistemin Muhafızları Olarak Hollywood Süper Kahramanları: Süperman Örneği”, *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, S.34, (1-25).
- Köksoy, F. (2017). “Uluslararası Kızılhaç Komitesi’nin Faaliyetleri Ekseninde İnsani Diplomasi”, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, C.7, S.1, (1-110).

- Kulaklıkaya, M. (2008). “*Kalkınma Yardımında Dünyadaki Son Trendler ve TİKA*”, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, Sayı 31.
- Lee, Shin- wha (2011) *The Theory and Reality of Soft Power: Practical Approaches in East Asia*, Edited by, Sook Jong Lee and Jan Melissen, *Public Diplomacy And Soft Power In East Asia*, Palgrave Macmillan
- Monaghan, J. ve Just P. (2007). “*Sosyal ve Kültürel Antropoloji*” Çeviri: Hakan Gür, Ankara.
- Pınar, L. (2017). “*Amerika Birleşik Devletleri’nin Yumuşak Gücü ve Hollywood*”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C.6, S.1, (253-274).
- Purtaş, F. (2013). “*Türk Dış Politikasının Yükselen Değeri: Kültürel Diplomasi*”, *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, C.7, S.13 (1-14).
- Orta, N. (2008). “*Hollywood Sinemasına Karşı Avrupa Film Politikaları ve Gelişen Korumacı Tedbirler*”, *Marmara İletişim Dergisi*, C.13,S.13, (161-169).
- Önen, V. (2018). “*Marka Değerinin Marka Aşkına Etkisinin İncelenmesi: Starbucks Cafe Örneği*”, *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.5 S.1, p.49-63.
- Özcan, A., SÜMER, G. Ç. (2015). “*Küreselleşmenin Kimliksiz Kentleri McDonalds Kent Kültürü*”, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, C.7, S.13, (238-256).
- Özcan, T. E. (2011). “*Çok Uluslu Şirketlerde Stratejik Planlama*” (Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Özdemir, H. (2008). “*Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme*”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C.63, S.3, (113-144).
- Özkoç, Ö. (2017). “*Türkiye’nin Kuzey Afrika’ya Yönelik Politikası: Bir Modelin Çöküşü.*” *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* 72no. 1: (77-97).
- Özsarı, S. H. ve Karatana, Ö. (2013). “*Sağlık Turizmi Açısından Türkiye’nin Durumu*”, *Journal Kartal TR*, C.24 S.2, (136-144).
- Sander, O. (2017). “*Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918’e*”, 32. Baskı, Ankara.
- Sarban, S. (2011). “*Mangadan Animeye: Japonya'nın "Yumuşak Güç" Silahlarından Biri Olarak "Sen to Chihiro No Kamikakushi" Filminde "Tüketim Nesnesi" Sunumu:*

- Otomobil Örneği*", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/İletişim Tasarımı Anabilim Dalı.
- Şahin, Ö. U. ve Şahin, M. (2018). "Türkiye'de Sağlık Turizminin Potansiyeli ve Geleceği: SWOT Analizi", *Journal of Awareness*, C.3, S.5, (287-300).
- Şimşek, S. (2006). "*Küreselleşme Sürecinde Çok Uluslu Şirketler ve İnternetin Önemi*", <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/177968>, erişim: 21.10.2018.
- Tezcan, M. (2015). "*Sosyolojiye Giriş*", 8. Baskı, Anı Yay. Ankara.
- Urcan, C. (2016). "*Donör Ülke Olarak Türkiye ve Türkiye'nin Ortadoğu Yardımları*", *Akademik Ortadoğu Dergisi*, C.10, S.2.
- Uslu, B. (2016). "*Türk Mitolojisi*", Kamer Yay., İstanbul.
- Uygun, O. (2020) *Devlet Teorisi*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul.
- Watanabe, Yasushi and David McConnell, (2008) *Soft Power Superpowers: Cultural and National Assets of Japan and the United States* (New York: M.E. Sharpe).
- Yardan, E. D., Dikmetaş, H., Us, N. C. ve Yabana, B., (2014). "*Türkiye ve Dünyada Sağlık Turizmi*", *Sağlık Performans ve Kalite Dergisi*, C.8, (27-42).
- Yatağan, A. G. (2018). "*Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri*", *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, C.28, S.2, (69-94).
- Yıldız, İ. (2020). "Sosyal Medya Salgını: Türkiye'de Korona'nın Mizahi Yönü", *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (6), 150-172.
- Yılmaz, A. N. ve Kılıçoğlu, G. (2017). "*Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi*", *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C. 8, S. 15, (83- 118).
- Yorulmaz, H. ve Kırankabeş, C. M. (2018). "*Film Endüstrisinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: 2005:Q1-2016:Q2 Dönemi Türkiye Film Endüstrisi Örneği*", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Endüstrisi Dergisi*, C.21, S.39, (323-336).
- Zariç, S. (2012). "*Türkiye'de Think-Tank Kuruluşları ve Karşılaştıkları Sorunlar*", *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E Dergisi*, 31, (1-19).

İTERNET KAYNAKLARI

Box Office. (14.02.2020). İlk Hafta Sonu Yabancı Filmler Seyirci Açılış Rekoru.
<https://boxofficeturkiye.com/tum-zamanlar/hafta-sonu/yabanci-filmler/ilk-hafta>

Coutu, D. (Kasım, 2008). Smart Power. Harvad Business Review
<https://hbr.org/2008/11/smart-power> (Erişim Tarihi:16.05.2021).

<https://www.milliyet.com.tr> (16.05.2021). Dünyanın en küçük ülkesi Vatikan
<https://www.milliyet.com.tr/galeri/dunyanin-en-kucuk-ulkesi-vatikan-6458242/9>

TGA.(26 Mayıs 2021). Türkiye MITT’de Fuarın En Büyük Standı ile Tanıtılacak.
<https://tga.gov.tr/bultenler/turkiye-mittde-fuarin-en-buyuk-standi-ile-tanitilacak/>

Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı.(22 Nisan 2021). Yurtdışında Düzenlenen Kültürel Etkinlikler. <https://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-duzenlenen-kulturel-etkinlikler.tr.mfa>

TURKSOY (20 Nisan 2021). Türk Dünyası Liderlerinin Türkistan Zirvesi Gerçekleştirildi. <https://www.turksoy.org/tr/news/2021/03/31/turk-dunyasi-liderlerinin-turkistan-zirvesi-gerceklestirildi>

TURKPA. (20 Nisan 2021). TÜRKPA, “KOVİD-19 Salgını Bağlamında Küresel Zorluklar ve Tehditler” Konferansına Katıldı.
https://turkpa.org/tr/content/haberler/turkpa_haberleri/2900_trkpa_kovd19_salgn_balamnda_kresel_zorluklar_ve_tehditler_konferansna_katld

Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı. (20 Nisan 2021). 2021 Yılıının Ocak Ayına Ait Bakanlığın Faaliyetleri. <https://www.mfa.gov.tr/ocak2021.tr.mfa>

Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı. (20 Nisan 2021). 2021 Yılıının Mart Ayına Ait Bakanlığın Faaliyetleri. <https://www.mfa.gov.tr/mart2021.tr.mfa>

TEMA (20 Nisan 2021). Uluslararası Çalışmalarımız. <https://www.tema.org.tr/calismalarimiz/savunuculuk-ve-cevre-politikalari/uluslararasi-iliskiler>

T.C. Dışışleri Bakanlığı.(22 Nisan 202). Hükümet Bursları
<https://www.mfa.gov.tr/hukumetburslari.tr.mfa>

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. (13 Mayıs 2021).T.C Gençlik ve Spor Bakanlığı Tarihçe. <https://gsb.gov.tr/Sayfalar/3164/10/tarihce.aspx>

Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. (13 Mayıs 2021). Sporcularımız. <https://uogm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3827/3691/sporcularimiz.aspx>

Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. (13 Mayıs 2021). Madalyalar. <https://uogm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3835/3705/madalyalarimiz.aspx>

Galataport İstanbul.(28 Nisan 2021). Galataport Operasyon. <https://www.galataport.com/tr/liman-operasyon>

TGA._(28 Nisan 2021). İstanbul, Formula 1 Türkiye Grand Prix'sine hazır. <https://tga.gov.tr/bultenler/istanbul-formula-1-turkiye-grand-prixsine-hazir/>

TGA. (28 Nisan 2021). İstanbul'a Yeniden Hoş Geldin, F1!. <https://tga.gov.tr/faaliyet/istanbula-yeniden-hos-geldin/>

TGA. (28 Nisan 2021). CycleSummit. <https://tga.gov.tr/bultenler/cyclesummit/>

TGA.(28 Nisan 2021). Criteria for Bicycle Friendly Accommodation Facilities. <https://tga.gov.tr/faaliyet/bike-friendly/>

goturkiye. (28 Nisan 2021). Kırkpınar Oil Wrestling Festival. <https://goturkiye.com/blog/kirkpinar-oil-wrestling-festival>

TGA. (28 Nisan 2021). Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı. <https://tga.gov.tr/bultenler/turkiyenin-global-turizm-tanitim-platformu-goturkey-com-yeni-yapisiyla-yayinda/>

goturkiye. (28 Nisan 2021). 6 Turkish Words And Phrases That Simply Have No Translation. <https://goturkiye.com/blog/6-turkish-words-and-phrases-that-simply-have-no-translation>

goturkiye. (28 Nisan 2021). The 5 Coolest Ancient Amphitheaters In Anatolia The Great Theater of Ephesus. <https://goturkiye.com/blog/the-5-coolest-ancient-amphitheaters-in-anatolia>

Cyprus Red Cross Society. (28 Nisan 2021). Uluslararası Kızılhaç Örgütü <https://www.redcross.org.cy/tr/about-us/international-red-cross>

Türk Kızılay Göç Hizmetleri Direktörlüğü. (28 Nisan 2021). Suriye İnsani Yardım Operasyonu. <https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/subat-2021-suriye-krizi-insani-yardim-operasyonu-raporu-29-03-2021-98097072.pdf>

KIZILAY. (28.04.2021). 2019 Kızılay Faaliyet Raporu. https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/kizilay_fr_2019_trc-08-01-2021-50988295.pdf

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). Yurt Dışındaki Türk Kültür Merkezleri, Türkçe Ve Türkiye Çalışmaları. <https://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-merkezleri-turkce-egitim-merkezleri.tr.mfa>

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). Uluslararası Kuruluşlar ve İlişkilerimiz. <https://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?23a3fc26-4f3b-47dd-943e-d8934cdad97e>

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO). <https://www.mfa.gov.tr/unesco2019.tr.mfa>

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT). https://www.mfa.gov.tr/ekonomik-isbirligi-teskilati-_eit_.tr.mfa

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT). <https://www.mfa.gov.tr/islam-isbirligi-teskilati.tr.mfa>

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). Akdeniz için Birlik (AiB). <https://www.mfa.gov.tr/akdeniz-icin-birlik.tr.mfa>

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). AVRUPA KONSEYİ https://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr

T.C. Dışışleri Bakanlığı. (28 Nisan 2021). TÜRK KONSEYİ (Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi). <https://www.mfa.gov.tr/turk-konseyi.tr.mfa>

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (28.04.2021). Dünya İnsani Zirvesi. <https://www.tccb.gov.tr/ozeldosyalar/diz/1>

Europa Avrupa Gençlik Portalı. (16.05.2021). Gönüllülük>kuruluşlar https://europa.eu/youth/volunteering/organisations_tr?country=TR&topic&scope%5Bql%5D&town&name&combine&inclusion_topic&op=Apply+Filter

T.C. Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (16.05.2021). AB Başkanlığı Projeleri. https://www.ab.gov.tr/ab-bakanligi-projeleri_46008.html

WILLKOMMEN TÜRKEİ! HOŞ GELDİN ALMANYA!. (17.05.2021). Deutsch-Türkische Jugendbrücke Gençlik Köprüsü Türkiye-Almanya.<https://jugendbruecke.de/tr/degisimi-deneyimleyin/destek-almak/willkommen-tuerkei-hos-geldin-almanya/>

TÜRKSOY.(16.05.2021).Turksoy Hakkında.
<https://www.turksoy.org/turksoy/about>

TÜRKSOY. (16.05.2021). TÜRKSOY ve Sırbistan Kültür Bakanlığı Arasında İşbirliği Protokolü İmzalandı. <https://www.turksoy.org/tr/news/2021/04/16/turksoy-ve-sirbistan-kultur-bakanligi-arasinda-isbirligi-protokolu-imzalandi>

Türkiye Ulusal Ajansı. (27 Mayıs 2021). Erasmus+ Nedir.
<https://www.ua.gov.tr/anasayfa/icerikler/erasmus-nedir/>

TÜİK. (31 Aralık 2019)Dış Ticaret İstatistikleri, Kasım 2019
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Kasim-2019-30663>, (Erişim Tarihi:27.05.2021)

European Commission (27 Mayıs 2021). Erasmus+ Nedir
(https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en).

Raimzhanova (Aralık,2015). POWER IN IR: HARD, SOFT, AND SMART
http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2015-12_annual/Power-In-Ir-By-Raimzhanova,-A.pdf (Erişim Tarihi: 27.05.2021)

<http://kdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 27.07.2021)

ÖZGEÇMİŞ

Kisisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : MUHAMMET ALİ EVÇİ

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : KAMU YÖNETİMİ

Yüksek Lisans Öğrenimi : SİYASET BİLİMİ ve KAMU
YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi : İNGİLİZCE ORTA SEVİYE

İş Deneyimi :

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar :